

MIELIKUVIA NUORISOTYÖSTÄ

Nuorten ajatuksia paikallisesta nuorisotyöstä sekä osallistumisen esteistä
Jyväskylässä

Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Tampereen yliopisto

Pauliina Lahtinen

3.11.2018

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

LAHTINEN PAULIINA

Mielikuvia nuorisotyöstä. Nuorten ajatuksia paikallisesta nuorisotyöstä sekä osallistumisen esteistä Jyväskylässä

Pro gradu –tutkielma, 99 sivua, 2 liitesivua

Nuorisotyö ja nuorisotutkimus

Marraskuu 2018

Tämä tutkimus tarkastelee seitsemän jyväskyläläisen nuoren mielikuvia, ajatuksia ja merkityksiä nuorisotyöstä. Tutkimus toteutettiin toukokuussa 2018 valokuvahaastattelu -menetelmää (Photo-Elicitation Interview) hyödyntäen, jossa aineisto kerättiin yhdessä nuorten kanssa. Nuoret kuvasivat, mitä mielikuvia ja ajatuksia heille nuorisotyöstä syntyy, minkä jälkeen nuoret saivat analysoida ottamiaan kuvia haastattelutilanteessa.

Tutkimuksen teoria kytkeytyy nuorisotyön lähtökohtiin sekä tutkimukseen nuorisotyön tiloista ja paikoista. Keskeisiksi teemoiksi nousivat myös nuorisotyöhön osallistuminen sekä siihen liittyvä esteellisyys. Teoreettisessa viitekehyksessä on tuotu esille myös nuorisotyön ja nuorisotyön tutkimuksen nuorilähtöisyyttä ja siihen liittyviä haasteita. Tutkimuksessa pohditaan osin kriittisesti, miksi nuorten näkökulma puuttuu edelleen nuorisotyön tutkimuksesta ja miksi nuorisotyötä kehitetään ja tutkitaan edelleen hyvin aikuislähtöisesti. Samoin tutkimus pyrkii selvittämään, onko nuorisotyö riittävän joustavaa ja uudistumiskykyistä vastataksaan nuorten tarpeisiin.

Nuorisotyöhön osallistumattomien nuorten mielestä nuorisotyön paikallisessa näkyvyydessä ja markkinoinnissa on parantamisen varaa. Samoin nuorisotyön osaaminen, työmuodot ja menetelmät olivat nuorille vieraita. Nuorille oli tärkeää nuorisotyöhön osallistumisessa erityisesti kavereiden seura. Merkityksellisiä olivat myös nuorisotyöstä saadut hyvät kokemukset kuten luotettavat aikuiset ja turvallinen ympäristö. Osallistumisen esteiksi puolestaan nousivat ulkopuolisuuden tunne, kavereiden osallistumattomuus, ajanpuute sekä tietämättömyys nuorisotyön toiminnasta. Nuorisotyön merkitys jäi useamman nuoren kohdalla verrattain pinnalliseksi, eikä nuorisotyölle löydetty nuorisotyöhön osallistumattomien nuorten keskuudessa erityistä funktiota. Tutkimuksessa tehtyjä havaintoja ja tuloksia selittää

osin se, että tutkimus onnistui tavoittamaan pääasiassa nuorisotyön toimintaan osallistumattomia nuoria. Tutkimuksesta nousee joitain signaaleja hyödynnettäväksi nuorisotyön paikalliseen kehittämiseen ja tutkimukseen. Tutkimus liittyy lisäksi ajankohtaiseen nuorisotyöstä käytävään keskusteluun, vaikka tutkimuksen tulokset eivät olekaan yleistettävissä.

Asiasanat: Nuorisotyö, nuorilähtöisyys, nuoret, osallistavat visuaaliset menetelmät, photo-elicitation interview, osallistuminen, nuorisopolitiikka, nuorisokysymys, nuorisotyön tutkimus

ABSTRACT

UNIVERSITY OF TAMPERE

Faculty of Social Sciences

LAHTINEN PAULIINA

Images of Youth Work. Young people's thoughts about local youth work and obstacles in participating in youth work services in the City of Jyväskylä

Master's Thesis, 99 pages, 2 attachment pages

Youth Work and Youth Studies

November 2018

This study examines seven young people's images, thoughts and meaning of youth work in the City of Jyväskylä. Research was carried out in May 2018, using the Photo-Elicitation Interview -method. Material was collected together with young participants as they were photographing their ideas and images of youth work. Photos were analyzed together with young people during an interview.

The theory of this thesis examines youth work basis and spaces and places used in youth work. From some young people's point of view the possibilities to participate in youth work are hindered. Youth-centred approach to youth work and youth work research and their challenges are also considered in the theoretical framework. There are also critical thoughts about why young people's point of view is still missing from the youth work research and why youth work is developed and studied mostly from an adult's point of view. The study tries to find out if youth work is flexible and innovative enough to meet the young people's needs.

The young who were not participating in youth work, thought that the local youth work marketing and visibility should be improved. Also the youth work expertise, practice, and methods were unfamiliar for them. It was important to young people that they can participate in youth work services with their friends. Positive experiences like reliable adults and a safe environment were also meaningful. The young also mentioned some obstacles in participating in youth work services including *feeling like an outsider, lack of time, not knowing about youth work activities or services. and not having friends to participate with*. The meaning of youth work was relatively superficial for the most of the young people. Those young who did not participate in youth work, did not find any special function to it.

The findings in the study are partially explained by reaching those young people who are not participating in youth work services. This research introduces some signals that might be useful in developing local youth work and its research. It also takes part in current discussion about youth work, although the results cannot be generalized.

Keywords: youth work, young person-centred, youth, participatory visual methods, photo-elicitation interview, participation, youth policy, youth question, youth work research

KIITOKSET

Haluan kiittää tutkimusprosessissani mukana olleita henkilöitä tutkimuksen mahdollistamisesta, erityisesti tutkimukseen osallistuneita nuoria!

Kiitos kuuluu myös tutkimuksen mahdollistaneen koulun rehtorille sekä kuvaamataidon opettajalle. Lisäksi suurena apuna graduprosessia sparraamassa ovat olleet The Meaning of Jyväskylä -hankkeen tutkijat Tommi Hoikkala ja Johanna Kuivakangas – kiitos teille tuestanne ja kannustavista kommentteistanne! Iso kiitos myös graduni ohjaajalle Päivi Honkatukialle kysymysten herättämisestä, inspiroivasta ohjauksesta sekä oikean suunnan näyttämisestä, vaikka ajoittain onkin ollut ”kompassi kateissa”.

Suuret kiitokset myös poikani Otson isovanhemmille lastenhoitoavusta sekä puolisolleni Janille ymmärryksestä, pitkästä pinnasta sekä tämän työn mahdollistamisesta – ilman omaa aikaa ei olisi tullut valmista.

Jyväskylässä Lohikoskella 3.11.2018

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO.....	9
2.	NUORISOTYÖN LÄHTÖKOHTIA.....	12
2.1.	Nuorisotyön perusta ja kasvatus.....	13
2.1.1	Nuorisotyön toimijat ja osaaminen.....	17
2.1.2	Nuorisotyön tilat ja toimintaympäristöt.....	18
2.2	Nuoret nuorisotyössä	21
2.3	Nuorisokysymys ja nuorisopolitiikka.....	23
2.4	Nuorilähtöisyys nuorisotyön tutkimuksessa ja kehittämisessä.....	26
2.5	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma	29
3.	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	32
3.1	Aineistonkeruu.....	34
3.2	Tutkimusmenetelmät.....	36
3.2.1	Osallistava tutkimus.....	37
3.2.2	Photo-Elicitation Interview.....	39
3.3	Analyysi.....	43
3.4	Tutkimuksen eettisyys	48
3.5	Tutkimuksen luotettavuus.....	50
4.	NUORTEN MIELIKUVIA NUORISOTYÖSTÄ.....	52
4.1	Nuorisotyön tilat ja paikat	54
4.2	Nuorisotyöhön osallistuminen ja osallistumisen esteet	64
4.3	Nuorisotyön merkitys.....	71
4.4	Nuorisotyön imago	77
5.	JÄSENTYMÄTÖN NUORISOTYÖ?.....	82
5.1	Miksi nuorisotyötä tehdään? - Nuorten ajatuksia nuorisotyön paikallisista merkityksistä ja osallistumisen esteistä	83
5.2	Nuorisotyön nuorilähtöisyys ja tunnettuus edellyttävät näkyvyyden kehittämistä sekä paikallista tutkimusta	86
5.3	Pohdinta: Miten nuorisotyö pystyy vastaamaan nuorten tarpeisiin?	89
	LÄHTEET.....	92

LIITTEET	100
----------------	-----

PRO GRADU -TUTKIELMAN KUVAT JA LIITTEET

Liite 1 Tiedote tutkimuksen toteutuksesta	s. 100
---	--------

Liite 2 Suostumuslomake	s. 101
-------------------------	--------

Kuva 1 Veturitallit, Teemu	55
----------------------------------	----

Kuva 2 Palokuntanuoret, Sini	71
------------------------------------	----

Kuva 3 Maisema, Laura	73
-----------------------------	----

1. JOHDANTO

Tutkimuksen taustalla on työssäni nuorisotyöntekijänä kokemani epämukavuus siitä, että nuorten näkökulma puuttuu erilaisista kehittämishankkeista ja tätä kautta nuorisotyön kehittämisestä. Erityisesti kunnallisessa nuorisotyössä toimiessani on herännyt kysymys siitä, ketä nuorisotyö tavoittaa ja ketä sen tulisi tavoittaa? Halusin lähteä tutkimaan, millaisia mielikuvia ja ajatuksia nuorilla on nuorisotyöstä. Toiveenani oli tavoittaa erityisesti niitä nuoria, jotka eivät osallistu aktiivisesti nuorisotyön toimintaan. Tämän vuoksi valitsin aiemman työni kautta tutuksi tulleen jyvaskyläläisen yläkoulun, josta sain mukaan tutkimukseen seitsemän 14-15 -vuotiasta nuorta. Tutkimus toteutettiin osallistavia visuaalisia menetelmiä hyödyntäen, jossa keskiössä oli nuorten itse ottamansa kuvat nuorisotyöhön liittyen sekä niiden pohjalta tehdyt haastattelut.

Tutkimukseni paikantuu nuorisotutkimuksen ja nuorisotyön tutkimuksen välimaastoon. Työni keskeinen lähtökohta on nuorilähtöisyys, jossa nuorten toiveet ja tarpeet tulisi ensisijaisesti huomioida nuorisotyötä kehitettäessä. Nuorisotyön ja nuorisokasvatuksen tulisi lähteä liikkeelle nuorista itsestään ja luoda edellytykset nuorten toiminnalle. Samoin nuorisotyön tulisi kunnissa luoda edellytyksiä nuorten omaehtoiselle toiminnalle. (Kiilakoski 2011, 180; Nuorisolaki 2016, 8§ Sapin 2009, 14.) Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti niiden nuorten tarpeisiin ja ajatuksiin, jotka eivät osallistu aktiivisesti (tai lainkaan) nuorisotyön toimintaan, sillä on todettu, että nuorisotyöstä mahdollisesti hyötyviä jää tällä hetkellä nuorisotyön palveluiden ulkopuolelle (esim. Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 254). Aiheesta ei ole juurikaan tehty aiempaa tutkimusta nimenomaan nuorten näkökulmasta, minkä vuoksi teoriapohja rakentuu olemassa olevasta nuorisotyön tutkimuksen viitekehyksestä (muun muassa Juha Niemisen, Anu Gretschelin sekä Tomi Kiilakosken tekemästä tutkimuksesta) sekä nuorisotutkimuksesta. Nuorten näkökulman puuttuminen nuorisotyön tutkimuksesta ja osin myös sen kehittämisestä inspiroivat myös tutkimusaihetta sekä tutkimusongelman muotoutumista. Tärkeää on myös

huomioida, miten nuoret ja nuoruus näyttäytyvät nuorisotyössä muun muassa nuorisokysymyksen, nuorisopolitiikan ja muun aikuislähtöisen nuorisotyön määrittelyn ja käsitteiden näkökulmasta. Aikuislähtöisyydellä on vaikutusta myös siihen, miten suhtaudumme nuoriin ja miten esimerkiksi ongelmalähtöisyys nuorista keskustellessa vaikuttaa käytännön tasolla nuorisotyön kehittämiseen ja palveluihin.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 24) mukaan työn viitekehyksessä kuvataan tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ja niiden välisiä suhteita. Keskeisiä käsitteitä oli kuitenkin alussa hankala määrittää, kun niitä ei vielä oikeastaan ollut, eikä ollut varmuutta minkälaisia asioita nuorisotyö nuorten mielikuvissa toisi esiin. Tietysti itselläni on ollut käytännön kokemusta nuorisotyöstä, mikä ollut selkein teoreettinen viitekehys alusta lähtien. Päätin selvittää, mitä asioita nuoret pitävät tärkeinä ja merkityksellisinä ja määritellä keskeisimmät käsitteet sen pohjalta. Etukäteen minulla ei ollut mitään käsitystä siitä, mitä nuorten haastatteluista ilmenisi ja osoittautui, että nuorilla oli hyvin erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia nuorisotyöstä, siihen osallistumisesta sekä osallistumisen esteistä. Tutkimuskysymyksistäni keskeisin *”Millaisia mielikuvia nuorilla on nuorisotyöstä?”* oli melko abstrakti, ja koin jo hetken tutkimuksen edetessä, että olen sukeltanut melko sameisiin vesiin. Se pysyi kuitenkin itsepintaisesti tärkeimpänä kysymyksenä loppuun asti, ja pyrin muun muassa tähän kysymykseen tällä tutkimuksellani mahdollisimman hyvin vastaamaan paikallisella tasolla.

Nuorisotyön tutkimuksen yhtenä tavoitteena on nuorten äänen kuulemisen mahdollistaminen (Pöysä 2013, 6). Nuorisotyöksi luokiteltava toiminta itsessään on usein aikuisten näkökulmasta rakennettua ja kehitettyä. Lisäksi nuorisotyö kytkeytyy myös arvokeskusteluun siitä, miten nuoria kasvatetaan ja millaista nuorten vapaa-ajan tulisi olla. (Pöysä 2013, 6.) Valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa (2017, 14) osallistumisen ja kuulluksi tulemisen todetaan lisänneen nuorten kokemuksia yhteiskunnan jäsenyydestä sekä osallisuudesta, minkä koetaan vähentäneen esimerkiksi ääriliikkeisiin kuulumisen houkuttelevuutta. Kehittämisohjelman toimenpiteissä luvataan, että nuorten tietoisuutta vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksista sekä oikeuksista lisätään. Lisäksi luvataan vahvistaa *”yhdenvertaiseen osallisuuteen liittyvää toimintaa”* nuorisoalan osaamiskeskusten tavoiteohjauksen osana (Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2017,

14). Myös tutkimuksen ja selvitysten avulla on tarkoitus kerätä tietoa, millaiset vaikuttamiskeinot ovat nuorten itsensä kannalta toimivimpia (Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2017, 14). Nuorisotyötä ohjaavan nuorisolain keskeisenä tavoitteena on nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen ja nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolaissa *nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa* (Nuorisolaki 2016, 2§; 3§). Nuorisolaissa mainitaan myös nuorten osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyen, että *nuoria on kuultava heitä koskevista asioista* (Nuorisolaki 2016, 24§). Lisäksi kuntien tulee järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai muussa vastaavanlaisessa nuorten vaikuttajaryhmässä. (Kuntalaki 2015; 26§). Nuorten osallistumisella voidaan tarkoittaa siis poliittista osallistumista (esimerkiksi nuorisovaltuuston toimintaan), mutta myös arkista osallistumista vaikkapa nuorisotyön järjestämään tapahtumaan tai yhteiseen tekemiseen sekä edellä mainittujen asioiden kehittämiseen. Osallisuus voi olla myös tunnetta osallisuudesta, jossa keskeistä on nuorten kuuleminen ja kuunteleminen (Gretschel 2008, 244-246). Nuorten vaikuttajaryhmien ja nuorisotyön osallistavan toiminnan ulkopuolelle jäävien nuorten ääni jää usein kuitenkin kuulematta. Tutkimuksellani pyrin tarkastelemaan, miltä nuorten mielikuvat näyttäytyvät tutkimustiedon ja nuorisotyön lähtökohtien valossa, ja millaisena näyttäytyy nuorisotyön nuorilähtöisyys. Tutkimuksellani pyrin tarttumaan ajankohtaiseen keskusteluun nuorten osallistumisesta nuorisotyöhön sekä sen tutkimiseen ja kehittämiseen nuorten ääntä kuunnellen.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsittelen nuorisotyön lähtökohtia (nuorisotyön perustaa, osaamista ja kasvatusta) sekä nuorisotyön tiloja, paikkoja ja toimijoita. Lisäksi tuon esille nuorten ja nuorisotyön asemaa nuorisokysymyksen ja nuorisopolitiikan näkökulmasta sekä nuorilähtöisyyttä nuorisotyön tutkimuksessa ja kehittämisessä. Menetelmäluvussa kerron aineistonkeruusta sekä tutkimusmenetelmistä nuorten osallisuuden ja nuorisotyön osaamisen näkökulmasta sekä pohdin tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Neljännessä alaluvussa olen esitellyt tutkimustuloksia sekä havaintoja, joiden pääteemoja ovat nuorisotyön tilat ja paikat, osallistuminen ja esteellisyys, sekä nuorten ajatuksia nuorisotyön merkityksestä ja imagosta. Lopuksi esittelen vielä johtopäätöksiä, kehittämisajatuksia sekä jatkotutkimusaiheita.

2. NUORISOTYÖN LÄHTÖKOHTIA

Suomessa Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja politiikan kehittämisestä sekä näiden kahden yhteensovittamisesta. Lisäksi ministeriö vastaa valtakunnallisesta nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelusta, nuorisopoliittisesta koordinaatiosta valtionhallinnossa sekä valmistelee nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan liittyviä asioita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018a.) Nuorisolain (1285/ 2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka ovat kunnan tehtäviä. Nuorisolain tavoitteita ja lähtökohtia noudattaessaan kunnan tulee myös luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle paikalliset olosuhteet huomioiden *”järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa”*. (Nuorisolaki 2016, 8§.) Kunnan tulee tehdä myös monialaista yhteistyötä muiden nuorten palveluja tuottavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa sekä nuorten ja perheiden itsensä kanssa (Nuorisolaki 2016, 8§; Gretscher 2016, 83-84). Kunnilla on lisäksi kuntalain (420/2015) määrittämän järjestämisvastuun myötä velvollisuus huolehtia palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta (Kuntalaki 2015, 8§; Gretscher 2016, 84).

Nuorisolaki sekä nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus määrittävät nuorisotyön peruslähtökohtia; muun muassa sitä, kenelle nuorisotyötä kohdennetaan. Lisäksi nuorisotyötä määrittävät ja säätelevät myös nuorisopolitiikka ja nuorisokysymys, joita käsittelen tarkemmin seuraavissa luvuissa. Nuorisotyön osaamista puolestaan määrittelee nuorisotyön koulutus ja ammatillisuus, mutta oman kokemukseni mukaan myös se, miten nuorisotyöntekijät pystyvät omaa osaamistaan hyödyntämään tai miten he sitä haluavat työssään hyödyntää. Nuorisotyöntekijöistä sanotaan, että he ovat nuoruuden ammattilaisia, heillä on ajankohtaista tietoa nuorista, ja he ymmärtävät ja havainnoivat nuorten maailmaa niin kehityopsykologisesti, kuin kulloisenkin ajan ja yhteiskunnallisen tilanteen näkökulmasta (Kurki 2015, 71). Keskeistä on myös se, miten omaa osaamista pystytään sanoittamaan - myös niin että muut (verkostot ja nuoret) sen ymmärtävät.

Nuorisotutkija Tomi Kiilakoski on tutkinut nuorisotyötä ja sen kehittämistä eri nuorisotyön toimintaympäristöissä (kuten nuorisotiloilla ja kouluissa) sekä ollut tutkijan roolissa nuorisotyön opetussuunnitelmaprosessissa. Kiilakosken (2015a, 5) mukaan kuvaamalla nuorisotyössä *mitä ja miksi tehdään*, voidaan arvioida, toteutuvatko nuorisotyön periaatteet ja ihanteet. Nopea reagointi ja kyky vastata haasteisiin ovat nuorisotyölle ominaisia piirteitä. Kuitenkin nämä vahvuudet voivat olla myös heikkouksia, ellei välillä pohdita mitä varten nuorisotyötä tehdään. (Kiilakoski 2015a, 5.) Kiilakosken ajatus nuorisotyön suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisemman toiminnan pohtimisesta on tärkeä ja ajankohtainen. Samoin Kiilakoski herättelee kysymyksillään nuorisotyöntekijää asian ytimeen; tulisiko nuorisotyön olla universaali palvelu vai kohdentaa toimintaa niihin nuoriin, joista on enemmän huolta? Nuorisotyö toteuttaa yleisesti omaa kasvatustehtäväänsä, mutta huomaan pohtivani, miksei Kiilakosken artikkelissa, saati nuorisotyön opetussuunnitelmassa puhuta nuorista ja heidän näkökulmastaan juuri mitään. Jos uskallamme nuorisotyössä väittää, että nuorisotyöntekijät ovat nuoria varten, niin kysytäänkö nuorilta kuitenkin mitä nuorisotyöntekijöiden tulisi tehdä? Nuorisotyön opetussuunnitelmat ja muu työn arviointi ja dokumentointi ovat kuitenkin askeleita oikeaan suuntaan. Nuorisotyön universaalius tai ainakin yhdenvertaisten palveluiden saatavuus on perusteltua nuorisotyön toimintamuotojen tai kasvatuksen näkökulmasta, erityisesti jos nuorisotyötä ajatellaan tai perustellaan hyvinvointipalveluna. (Kiilakoski 2015a; Kiilakoski & Kinnunen & Djupsund 2015; Hoikkala & Kuivakangas 2017b, 12.)

2.1. Nuorisotyön perusta ja kasvatus

Nuorisotyön perustaa ja teoriaa on määritellyt muun muassa nuorisotyön tutkija Juha Nieminen. Nieminen (2008, 23-24) määrittää nuorisotyölle neljä perustehtävää eli funktiota; sosialisatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio sekä resursointi- ja allokontifunktio. Näistä sosialisatiofunktion tarkoitus on liittää nuoret kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseniksi. Sosialisatian sisällön alati muuttuessa, sen tulee mahdollistaa erilaisten *"tietojen, taitojen, arvojen ja toimintatapojen välittäminen"* (Nieminen 2008, 23). Tämä puolestaan mahdollistaa

nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen niin yhteisöissä kuin yhteiskunnassakin. Personalisaatiofunktion merkitys korostuu nuoren kehittämisessä omaksi itsekseen, mikä edellyttää nuorisotyöltä muun muassa nuoren ihmisen ainutlaatuisuuden ja yksilöllisyyden *tunnistamista, tunnustamista ja tukemista*. Tähän kytkeytyy nuorisotyön eetokseen lukeutuva ja nuorisotyön keskeinen ominaispiirre nuoren vapaaehtoisesta osallistumisesta (*voluntarismista*), jossa on oleellista nuoren kunnioittaminen sekä hänen tarpeidensa kuuleminen sekä nuoren vapaaehtoinen mukanaolo nuorisotyön toiminnassa. Kompensaatiofunktiolla tarkoitetaan nuorten sosiaalisuudessa ja personalisaatiossa ilmenevien puutteiden tasoittamista sekä vaikeuksien korjaamista. Nuorisotyö auttaa ja ohjaa yhteiskuntaan liittymisessä tai omien mahdollisuuksien toteuttamisessa niitä nuoria, joilla on ongelmia. Tätä funktiota toteutetaan esimerkiksi korjaavalla ja kohdennetulla työllä heikommassa asemassa oleviin nuoriin sekä erityisryhmiin. Kompensaatiofunktiota toteutettaessa keskeisimpinä toimijoina nuorisotyön sijaan voivat olla muun muassa sosiaalityö ja terveydenhuolto. Resursointi- ja allokointifunktion tehtävänä on vaikuttaa yhteiskunnan nuorille osoitamiin resursseihin ja niiden suuntaamiseen. (Nieminen 2008, 24-25.)

"Nuorisotyössä ei arvoteta ketään mukana olevaa nuorta hänen yksilöllisten suoritustensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella: nuori on itsessään arvokas ajatuksineen, kiinnostuksineen, tunteineen ja ominaisuuksineen. Nuori ei ole oppilas, potilas, kuluttaja tai asiakas, vaan yksinkertaisesti nuori ihminen" (Nieminen 2008, 39). Nieminen kuvaa sitaatissa hienosti nuorisotyön ydintä; työtä tehdään nuoren parhaaksi hänen omista lähtökohdistaan ja tarpeistaan käsin. Itse pidän kovasti määrittelystä, jossa nuori ei ole asiakas tai muu "työn kohde", vaan yksinkertaisesti nuori ihminen. Nuorisotyön tekemistä ja toimintaa määrittää *nuorisotyön eetos*, joista keskeisimpänä ja ensimmäisenä "peruskivenä" on voluntarismi eli vapaaehtoisuuden periaate. Tällä tarkoitetaan nuorten vapaaehtoista osallistumista nuorisotyöhön, jossa yhteiskunta ei voi velvoittaa nuorta osallistumaan nuorisotyön tarjoamiin palveluihin. (Nieminen 2008, 34; Sapin 2009, 14.) Toisena peruskivenä on nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, joka perustuu vastuulliseen, luottamukselliseen ja vuorovaikutukselliseen kasvatussuhteeseen. Kolmantena peruskivenä on sitoutuminen nuorten

kansalaisuuden lujittamiseen (nuori nähdään yhteisönsä kykenevänä, osallistuvana ja aktiivisena jäsenenä). Neljäs peruskivi koskee aikuisten kasvatusoikeutta ja -vastuuta, jossa aikuisella on oleellinen rooli nuorisotyön tavoitteiden, sisältöjen ja toimintaympäristöjen organisoimisessa. Lisäksi nuorisotyöntekijällä on rooli nuorten oikeuksien ajajana ja edistäjänä. Viides ja viimeinen peruskivi käsittelee nuorisotyön relatiivista ja pluralistista arvoperustaa. Nuorisotyössä ei ole yleispäteviä tai yhtenäisiä arvoperustoja, joista voitaisiin määritellä koko toimialaa ohjaavia kasvatustavoitteita tai toimintasääntöjä. Nuorisotyön kentällä on useita toimijoita ja tekijöitä, jotka toimivat muun muassa hengelliseltä, poliittiselta tai aatteelliselta pohjalta. Tämän vuoksi yhtenäistä arvoperustaa ei ole kehittynyt, eikä nuorisotyössä tule mahdollisesti koskaan olemaan yhtä yleispätevää menetelmä- ja ohjausoppia. Niemisen mukaan myös kasvatustyö on arvosidonnaista, joten voidaan lienee olettaa, että myöskään yhtenevää näkemystä nuorisotyön kasvatuksesta tuskin lähivuosina löydetään. (Nieminen 2008, 34-38; Nieminen 2010a, 57-58.)

Nuorisotyön kasvatuksesta käytetään myös termiä nuorisokasvatus, joka tarkoittaa kaikkea yhteiskunnassa toteutettavaa kasvatustoimintaa, minkä tarkoitus on tukea nuorten kasvua ja oppimista. Toisin sanoen nuorisokasvatusta tapahtuu muuallakin kuin nuorisotyössä. Nuorisokasvatus toteutuu useissa nuoren kasvuympäristöissä kuten koulussa, kotona, toisen asteen opinnoissa, korkea-asteen opinnoissa, erityiskasvatuksen puitteissa sekä liikunnassa ja nuorisotyössä. Nonformaalin kasvatuksen juuret nuorisotyössä ulottuvat yli sadan vuoden taakse ja siihen kytkeytyy vahvasti ajatus elämänlaajuisesta oppimisesta. Nuorisokasvatus ei ole kuitenkaan saanut vahvistettua paikkaansa kasvatustieteiden kehityksessä tai tutkimuksessa. Nuorisokasvatuksen pedagogiikoista, käytänteistä tai oppimisen ympäristöistä ei siis ole olemassa yhtenäistä kuvaa, eikä nuorisotyö näin ollen asetu selkeästi kasvatustieteenkään agendalle. (Nieminen 2010a, 30-31.) Nuorisotyön kasvatukseen ja oppimiseen liitetään erilaisia käsitteitä, jotka hieman vaihtelevat tutkijasta ja kirjoittajasta riippuen. Nieminen (2010a, 48-49) määrittelee artikkelissaan seuraavasti: formaali kasvatus tarkoittaa rakenteellisesti ja systemaattisesti organisoitua kasvatusta, joka käsittää formaalisen (muodollisen) koulutusjärjestelmän. Formaalia tavoitetietoista kasvatusta toteutetaan usein oppilaitoksissa, johon liittyy suoritettavat tutkinnot sekä viralliset todistukset. (mt. 48-

49.) Nonformaali (tai informaali) kasvatusta on tavoitetietoista kasvatusta formaalin kasvatuksen ja oppimisympäristön ulkopuolella. Nonformaaliin kasvatukseen lukeutuu muun muassa perheessä, nuorisotyössä, harrastustoiminnassa ja työpaikoilla tapahtuva kasvatusta. Nuorisotyön ja nuorisokasvatuksen yhteydessä puhutaan myös nonformaaleista oppimisympäristöistä, joihin usein lukeutuvat edellä mainitut nuorten kasvu- ja toimintaympäristöt. Nonformaalia oppimista puolestaan tapahtuu usein sellaisissa ympäristöissä, jotka eivät ole varsinaisia kasvatustieteellisiä instituutioita. (mt. 50.) Nonformaali oppiminen on ihmisen omaa tavoitteellista ja tarkoituksellista oppimista, jossa oppimisen kohde on määritelty. Samoin nonformaali oppiminen on vapaaehtoista, eikä se liity tiettyyn kasvatustieteelliseen instituutioon. (Sinisalo-Juha 2011, 14.)

Gretschelin (2011, 7) mukaan nuorisotyön kasvatusta onkin nimenomaan dialogista kasvatusta, mikä on yksi nuorisotyön keskeinen menetelmä tai elementti. Dialogisuudessa tai dialogisessa suhteessa kasvattaja ja nuori ovat tasaveroisessa vuorovaikutuksessa, jossa kumpikin on asiantuntija omassa roolissaan. Samoin nuorilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa nuorisotyön toiminnan sisältöön ja päämääriin. Nuorten kanssa käytävässä dialogissa on hyväksyttävä oma epävarmuus ja pystyttävä heittäytymään tilanteisiin sekä rohkeutta kohdata ja kuunnella sekä arvostaa nuorta. (Gretschel 2011, 7; Kiilakoski 2008, 68.) Nuorisotyön kasvatukseen kytkeytyy myös kriittinen pedagogiikka, mikä korostaa nuorten oikeutta määritellä omia kehittymisen kohteitaan. Kriittisessä pedagogiikassa keskeistä on nuorten toiminnan tukeminen ja kuulluksi tuleminen, ja siihen liittyy oleellisesti osallisuuden käsite. (Kiilakoski 2008, 73-74.)

Myös nuorisotyön opetussuunnitelmassa (NUPS) nuorisotyö käsitteellistetään kasvatuksellisenä toimintana, joka pyrkii edistämään nuorisolaissa määriteltyjä tavoitteita. NUPSissa puhutaankin osuvasti nuorisotyön sanallistamisesta - siitä miten nuorisotyössä mennään usein tekeminen edellä; erilaisten prosessien kuvaus ja työn tekemiseen liittyvät strategiat unohtuvat, ja näin ollen työmuotoa ja sen tarkoitusta on hankala selittää ulkopuoliselle. NUPSissa nuorisotyön kasvatuksesta puhutaan rinnalla kulkemisena, ei ylhäältä päin julistavana toimintana. Nuorisotyössä tapahtuva kasvatusta ei myöskään ole pistemäistä hetkessä tapahtuvaa kohtaamista, vaan pitkäkestoinen prosessi niin yksittäisten nuorten kuin ryhmienkin kanssa. Nuorisotyö

ei myöskään ole tiedon kaatamista nuoren päähän tai sitä, että nuori yritettäisiin saada tiettyyn muottiin, vaan nuorilähtöistä toimintaa, jossa kasvattaja toimii kasvun tukijana ja mahdollisuuksien luojana. (Kiilakoski ym 2015; Kiilakoski 2015c, 154-158.)

2.1.1 Nuorisotyön toimijat ja osaaminen

Nuorisolaissa nuorisotyön kohderyhmäksi määrittyvät kaikki alle 29-vuotiaat, mutta käytännössä kuntien nuorisotyön kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti noin 12-18 -vuotiaat. Jyväskylässä nuorisotilatyö keskittyy 13-18 -vuotiaisiin, mutta esimerkiksi Veturitallien musiikki- ja bänditoiminnassa, Walkers -toiminnassa sekä osallisuustoiminnassa ikäryhmäksi on määriteltä 12-25 -vuotiaat (Jyväskylän kaupunki 2018a). Avointa (tai perusnuorisotyötä) tehdään enimmäkseen alle 18-vuotiaiden kanssa. Täysi-ikäisille ja nuorille aikuisille on tarjolla lähinnä kohdennettua työtä, johon lukeutuvat muun muassa työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä Ohjaamon palvelut. Näistä etsivä nuorisotyö toimii 15-29 -vuotiaiden nuorten kanssa, keskittyen pitkälti tuen tarpeessa olevien nuorten ohjaamiseen ja auttamiseen (Nuorisolaki 2016, 10§; Jyväskylän kaupunki 2018a). Nuorisotyön historiassa niin seurakunnilla, kunnilla kuin kansalaisjärjestöilläkin on nuorisotyön toimijoina pitkät perinteet, ja nuorisotyötä tehdään paljon myös vapaaehtois pohjalta. Nuorisotyön toimijoita ovat lisäksi paikallistoimijoiden alueelliset verkostot, valtion ja kirkon aluehallinto sekä järjestöjen piiritoimijat ja edellä mainittujen valtakunnalliset verkostot. (Nieminen 1995; Cederlöf 2008, 6.) Nuorisotyön toimintaympäristöt ovat myös laajentuneet nuorisotiloilta kaduille, koululle sekä koteihin muun muassa erilaisten nuorisotyön kehittämishankkeiden kautta (esim. löytävä nuorisotyö, kotinuorisotyö, koulussa tehtävä nuorisotyö sekä seinätön nuorisotyö).

Mitä sitten on nuorisotyön osaaminen? Kate Sapin (2009, 14) määrittää nuorisotyön keskeisimmäksi tehtäväksi nuorten kohtaamisen sekä nuorilähtöisyyden (nuorten intressit ja tarpeet ovat nuorisotyön keskiössä). Nuorisotyöhön liitetään vahvasti myös ryhmäpedagogiset taidot, nuoren kasvun tukeminen oman yhteisönsä jäsenenä sekä nuoruuden ikävaiheen tunnistaminen ja siihen liittyvä osaaminen. Dialogisuus

työotteena ja menetelmänä sekä nuoren näkeminen tasaveroisena keskustelukumppanina sekä oman elämänsä asiantuntijana ovat myös nuorisotyön osaamisen keskiössä. Lisäksi osaamisen ydintä ovat erilaiset työmuodot ja menetelmät kuten esimerkiksi kulttuurinen nuorisotyö, yhteisöllinen nuorisotyö (tai perusnuorisotyö), kohdennettu nuorisotyö (mm. erityisnuorisotyö ja etsivä nuorisotyö) sekä osallisuustoiminta. (Hoikkala & Kuivakangas 2017b; Kiilakoski ym. 2015; Sapin 2009, 16.) Nuorisotyön osaamisen tunnistamista ja sanallistamista on koettu tarvittavan lisää erilaisissa nuorisotyötä ja nuorisotyöntekijöitä koskevissa tutkimuksissa. Nuorisotyön osaamisesta jää paljon pimentoon, ja niin sanotusti ”hiljaiseksi tiedoksi” mikäli hyviä käytänteitä ja osaamista ei saada kirjoitettuun muotoon tai siirrettyä työntekijältä toiselle (Kiilakoski 2015b, 126-129). Miten nuorisotyön pedagogiikoissa huomioidaan nuoret? on ollut relevantti kysymys myös Tommi Hoikkalan ja Johanna Kuivakankaan teoksessa *Kenen nuorisotyö?* Vaikka teoksessa asia ei varsinaisesti ratkeakaan, erilaisia nuorisotyön kasvatuksen muotoja ja osaamista tarvitaan, jotta pystyttäisiin huomioimaan mahdollisimman erilaisissa elämäntilanteissa olevia nuoria. Aikuisen tulee olla rinnalla kulkija ja nuoren kasvun tukija erilaisine pedagogiikkoineen. (Hoikkala ym. 2017b, 22.)

2.1.2 Nuorisotyön tilat ja toimintaympäristöt

Nuorisotyötä tehdään erilaisissa tiloissa (tai toimintaympäristöissä), joista yleisimpiä lienevät nuorisotilat. Nuorisotyö on pikkuhiljaa siirtynyt toimimaan myös julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin. Kunnallisen nuorisotyön lisäksi tiloja tarjoavat nuorille muun muassa kaupalliset ja kolmannen sektorin toimijat (erityisesti seurakunnat) ja tilatyötä määrittää tiloja tarjoava ja toimintaa järjestävä taho. Nuorisotilojen merkitykseen voi vaikuttaa myös alueella oleva tarjonta ja tilojen välinen ”kilpailu”, jota voi olla erityisesti suurimmissa kaupungeissa. (Kiilakoski & Kivijärvi & Gretscher & Laine & Merikivi 2011, 64-65.) Tilatyön lisäksi puhutaan aluenuorisotyöstä sekä avoimesta nuorisotyöstä, joihin nykypäivänä liitetään yhä useammin nuorisotilatyön lisäksi muita paikkoja ja toimintaympäristöjä (esimerkiksi koulut, erilaiset monitoimitilat, kirjastot, internet ja seinätön nuorisotyö). Muu vapaa-ajalla tapahtuva nuorisotyö tapahtuu usein myös leirien, retkien sekä erilaisten tapahtumien tai

kerhotoiminnan merkeissä. Lisäksi nuorisotyöllä on pitkät perinteet tilatyön yhteydessä järjestettävässä tapahtumatoiminnassa (kuten nuorten illat, diskot, bändi-illat ym). (Komonen & Suurpää & Söderlund 2015; Sapin 2009, 91-99.)

Doreen Massey (2008) on tutkinut tilaa ja paikkaa erityisesti maantieteen näkökulmasta. Hän näkee, että tila ja paikka eivät ole toistensa vastakohtia, vaan paikka syntyy tilassa erilaisten sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutusten kytköksistä. Tila ei myöskään ole staattinen tai neutraali, vaan siihen vaikuttavat erityisesti aika ja sosiaalisuus. (Massey 2008.) Nuorten suosiossa ovat usein julkiset tai puolijulkiset hengailupaikat, kuten ostoskeskukset, koulujen pihat sekä puistot ja leikkikentät ja nuorisotilat. Kaduilla ja kaupungilla tapahtuva toisten nuorten tapaaminen on nuorten vapaa-aika -tutkimuksen mukaan yleisintä 15–19 vuotiailla nuorilla. Samassa iässä on tavallisinta tavata kavereita myös ostoskeskuksissa sekä huoltoasemilla. (Myllyniemi & Berg 2013, 32.) Nuorten tiloja ovat tutkineet myös Tomi Kiilakoski, Antti Kivijärvi, Anu Gretschel, Sofia Laine sekä Jani Merikivi (2011, 57), jotka määrittävät tiloja tiukkoihin tai väljiin tiloihin. Edellä mainittujen tutkijoiden mukaan tiloihin liittyvät Masseyn (2008) mukaan myös sosiaaliset, fyysiset ja kokemukselliset elementit: miten nuorten tilat sijoitetaan, millaisia ne ovat fyysisiltä puitteiltaan ja miltä niissä oleskelu tai toiminta tuntuu. Tiukoissa tiloissa tapahtuva toiminta ja käyttäytyminen koetaan normitetuksi, toisin kuin väljissä tiloissa kulttuuriset toiminnot ovat sallittuja. Myös väljiksi suunniteltuihin tiloihin rakentuu tiukentavia tekijöitä muun muassa nuorten oman toiminnan tai tilan toiminnan suunnittelun seurauksena. (Kiilakoski ym. 2011, 57.) Tutkijoiden mukaan nuorisotilatoimintaan osallistumiseen voi liittyä monenlaisia esteitä, jotka liittyvät nuorisotalojen toimintakulttuuriin. Yksi näistä on tilatyön poikavaltaisuus, joka on usein yleisesti tunnustettu myös nuorisotyöntekijöiden keskuudessa. Myös erilaiset käyttäytymiskoodit voivat osaltaan estää nuorisotilalle menemistä, samoin kuin nuorisotilalla vallitseva vahva yhteisöllisyys, mikä voi aiheuttaa muille nuorille ulkopuolisuuden tunnetta. (Kiilakoski ym. 2011, 69.)

Nuorten hengailua on tutkinut väitöskirjassaan muun muassa Noora Pyyry (2015), jonka mukaan nuorten vapaa-aikaa ja itsenäistä liikkuvuutta rajoittavat aikataulutettu perhe-elämä, koulu sekä ohjatut harrastukset. Näitä aikataulutuksia määrittävät ja ohjaavat usein aikuiset. Tämän vuoksi nuoret odottavat hengailulta sen tuomaa

vapautta, jossa tila ja aika on mahdollista ottaa omaan haltuun - mieluiten aikuisten katseelta piilossa. (Pyyry 2015, 7-8; Tani 2011, 4.) Myös Merja Kylmäkosken (2008, 395) mukaan nuorisotiloilla käyvien nuorten halukkuus sitoutua tiettyinä päivinä ja kellonaikana tiettyyn toimintaan on vähäistä; yläkouluikäiset pitävät spontaanimmasta osallistumisen mahdollisuudesta sekä toiminnan vaihtelusta (Kylmäkoski 2008, 395). Nuoret haluavat hengaillessaan välttää tuttuja aikuisia (kuten omia vanhempia, opettajia ja nuorisotyöntekijöitä kenellä on nuoreen jonkinlainen kasvatuksellinen suhde), sillä nuoret tuskin haluavat kuulla aikuisten kasvattajien kommentteja tai kyselyitä kotiläksyjen tekemisestä, kesätyöpaikoista tai ”luentoa terveellisistä elämäntavoista” (Kivijärvi 2016, 101). Hengailu ostoskeskuksissa vaatiikin nuorilta jatkuvaa liikkumista ja valppaana oloa, jotta välttyään aikuisten kontrollilta (esimerkiksi vartijoilta). Vain harvat paikat on suunniteltu alaikäisille nuorille, jolloin nuorten täytyy ”kamppailla” omista paikoistaan tai ”tyytyä nuorisotiloihin”. Yhteiskunnassa nuorten valvottoman vapaa-aika nähdäänkin riskinä, jota on syytä kontrolloida. (Kivijärvi 2016, 97-98; Tani 2011 4-5.) Myös Leena Louhivuori on tutkinut visuaalisin menetelmin suomalaisen poikajengin arkea, jossa käsitellään myös tuon ajan (1980-luvun) nuorten hengailua ja siihen liittyvää aikuisten toteuttamaa kontrollointia (Louhivuori 1988, 45).

Hengailussa keskeistä nuorille on yhdessä oleminen sekä olemisen rentous, ennakoimattomuus ja tilanteisuus. Vaikka hengailussa ei tapahtuisikaan mitään ihmeellistä, se on väistämättä sosiaalista ja tähtää yhteisöllisyyteen. (Aaltonen & Kivijärvi & Peltola & Tolonen 2011, 45; Pyyry 2015, 8.) Pyyry (2015, 65) näkee hengailun olevan osallistumista urbaaniin elämään, jossa oleskellaan tiloissa sekä toisaalta myös merkitään ja omitaan niitä. Aikuiset puolestaan haluavat nuoret pois julkisista tiloista monilla erilaisilla keinoilla. Erityisesti julkisissa tiloissa hengailua (kauppa- ja ostoskeskukset) paheksutaan avoimesti, ja siinä nähdään paljon negatiivista - kuten sosiaaliset ongelmat; häiriökäyttäytyminen sekä päihteidenkäyttö. Nuoria ohjataan kaduilta koteihin ja ohjatumpiin vapaa-ajan toimintoihin, sillä vapaa-ajanvietto muun muassa kauppakeskuksissa aiheuttaa pahennusta ja jopa provosoi aikuisia. (Aaltonen ym. 2011, 47; Kivijärvi 2016, 95.) Nuorten vapaa-aikaa ja tilojen käyttöä kontrolloidaan myös huoltoasemilla käyttöön otetuilla ikärajoilla, ja eri alueilla skeittausta ja ”asiatonta oleskelua” koskevilla kieltomerkeillä. Huoltoasemilla

ja kauppakeskuksilla hengailu edellyttää usein myös ostamista ja kuluttamista, johon nuorilla on harvemmin varaa. (Kivijärvi 2016, 97;99.)

2.2 Nuoret nuorisotyössä

Useat nuorisotutkijat korostavat, ettei nuoriso ole yhtenäinen (homogeeninen) ihmisjoukko, eikä kulttuurisesti tai sosiaalisesti eheä ryhmittymä, vaan nuoruus on moniulotteista ja nuoret ovat yksilöitä. Nuoruus sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden väliin ja sitä pidetään siirtymävaiheena näiden kahden elämänvaiheen välissä. Nuori ei ole enää lapsi, mutta ei vielä aikuinenkaan. Nuoruus on muun muassa valmistautumista yhteiskunnallisiin tehtäviin (työ, vanhemmuus ja kansalaisuus) sekä kaverisuhteiden ja tiiviiden ystävyysuhteiden aikaa, jossa hengailu ja fiilistely korostuvat vastakohtana ”rutinoituneelle vuorovaikutukselle”. Nuoruudessa kokeillaan asioita, rikotaan rajoja, eikä sitouduta pitkäjänteisesti. Nuorten identiteettiin ja toimijuuteen liittyvät kysymykset nähdään rajoitetuiksi ja kontekstualisoiduiksi niihin sosiaalisiin suhteisiin, joihin nuoret on asemoitu - nuoruusaika muodostuu oman aikansa yhteiskunnassa. (Nivala & Saastamoinen 2010, 10-12; Wyn & White 1997, 120-121; Côté 2014, 181.)

Nuorilla on tässä valintojen yhteiskunnassa lukuisia mahdollisuuksia, ideoita ja malleja elää ”rikas elämä”. Vastaavasti toisille nämä valintojen mahdollisuudet ovatkin pakkoja, joista on valittava vähiten huono vaihtoehto. Myöhäismoderni elämä ja yhteiskunta eivät siis tarjoa kaikille pelkkää hyvää. (Salasuo 2006, 47-48.) Myöhäismoderni ajattelu näkyy nuorten keskuudessa kehittyvistä ilmiöistä, joista keskeisimpiä ovat perinteiden murtuminen sekä yksilöllistyminen. Muun muassa nuorisotyössä tulee olemaan entistä hankalampaa ennakoida niin sanotun ”normaalin elämänkulun” vaiheita; *mistä nuoruus alkaa ja mihin se päättyy?* (Salasuo 2006, 85-87.) Nuoruuden käsite sisältää jännitteen iän sosiaalisen merkityksen sekä sosiaalisten erojen merkityksen välillä. Sosiaalisilla eroilla tai jaotteluilla tarkoitetaan esimerkiksi sukupuolta, rotua, etnistä taustaa, ikää, seksuaalisuutta, vammaisuutta tai muiden erityispiirteiden vaikutuksia nuoruuteen. Nuorten elämään vaikuttavatkin useat

sisäiset ja ulkoiset tekijät, joista osa linkittyy nuorisokysymykseen ja osa nuoruusaikaan yleisesti. Samoin näiden yhteisvaikutukset ja suhde muihin rajoitteisiin (kuten kehitysvamma), aiheuttavat eriarvoisuutta nuoruusikään sekä mahdollisiin valintoihin tai pakkoihin liittyen. (Wyn & White 1997, 15; 35; Côté 2014, 178-181.)

Salasuo (2006, 73) on kysynyt keskeisen kysymyksen jo kymmenen vuotta sitten: *"Voiko nuorisotyö olla riittävän refleksiivistä vastatakseen ajan henkeen?"*. Tuolloin Salasuon tutkimus Etelä-Suomessa osoitti, että nuoret toivoivat fyysisiä toimitiloja ja toimintaympäristöjä, joissa tarjottaisiin monenlaisia vaihtoehtoja vapaa-ajanviettoon. Toisaalta nuorisotyöhön osallistumattomat nuoret eivät olleet kiinnostuneita palvelujen tarjonnasta ja niin sanotuista "paremmista lähtökohdista" tulevat nuoret ohjautuvatkin paremmin erilaisten harrastusten pariin. Heikommin pärjäävät puolestaan tukeutuvat vahvemmin nuorisotoimen palveluihin. (Salasuo 2006, 74.) Nuorten toimintaympäristöt ovat 2000-luvulla muuttuneet niin fyysisesti kuin virtuaalisesti. Uudenlaiset nuorisokulttuurit tuovat myöhäismodernissa ajassa uusia haasteita nuorille suunnattujen palveluiden toteutukseen - myös nuorisotyöhön. Tämän lisäksi nuorisotyö joutuu taistelemaan nuorista kaupallisen tarjonnan kanssa. Nuorisotyön painopistettä siirretään myös enenevässä määrin korjaavaan työhön, ratkaisuna yhteiskunnalliseen polarisaatioon. (mt. 83; 89.)

Omassa tutkimuksessani tarkastelen nuorten mielikuvia ja ajatuksia nuorisotyöstä, joista heijastuu myös nuorten toimijuus omassa vapaa-ajassaan. Miten nuorilla on mahdollisuuksia valita, mihin toimintaan he osallistuvat, ja mitkä seikat toimijuutta ja osallistumista rajoittavat tai estävät. Toimijuus tarkoittaa nuoren mahdollisuuksia osallistua vuorovaikutukselliseen toimintaan sekä kykyä vaikuttaa maailmaan sekä erilaisiin sosiaalisiin sidoksiin, joissa nuoret elävät. Yksilökohtaisen toimijuuden tukeminen voimauttaa myös yhteisölliseen toimijuuteen, joka puolestaan vahvistaa yksilöiden kokemuksia omista toiminnan mahdollisuuksistaan yhteisöjen jäsenenä. (Korkiamäki 2015, 134-135.) Nuorisotyötä tehdään useissa eri toimintaympäristöissä ja tiloissa, mutta miten nuoret ovat päässeet niihin vaikuttamaan, ja ketkä jäävät tästä toiminnasta ulkopuolelle? Nuorisotyö kohtaa erilaisen osallisuustoiminnan kautta pääsääntöisesti aktiivisempia nuoria sekä nuorisotilatoiminnan kautta tietyn porukan. Suuri joukko nuoria jää kuitenkin toiminnan ulkopuolelle tai ulottumattomiin. Miten

nämä nuoret ymmärtävät nuorisotyön ja millaista he haluaisivat sen olevan? Toimijuuden tukeminen on yksi keskeisistä nuorisotyön tehtävistä muun muassa nuorten omaehtoisen toiminnan (nuorisotoiminnan) tukemisen sekä osallisuuden edistämisen näkökulmasta (Nuorisolaki 2016 2§; 3§).

2.3 Nuorisokysymys ja nuorisopolitiikka

Nuorisokysymyksellä tarkoitetaan sitä, millaisena nuoruus ja nuorten tilanne ymmärretään tietyssä ajassa ja yhteiskunnassa, ja millaisia ratkaisuja sen hoitamiseksi esitetään. Nuorisokysymystä voidaan tarkastella nuorisopolitiikan, nuorisotyön ja nuorisokasvatuksen lisäksi nuorisotutkimuksen näkökulmasta. Nuorisotutkimuksen näkökulma nuorisokysymyksessä jakautuu kolmeen teemaan; nuoruus lapsuuden ja aikuisuuden välisenä elämänvaiheena ja siirtymävaiheena (yksilönäkökulma), nuoruus sosiaalisena, kulttuurisena ja lainsäädännöllisenä kategoriana (ryhmä - näkökulma), johon kytkeytyvät nuorisokulttuurit, nuorten oikeudet ja velvollisuudet sekä kolmantena nuorten tuore kosketus asioihin (sukupolvinäkökulma). (Honkatukia 2016; Nieminen & Honkatukia 2017, 38-39; Côté 2014; 223.) On huomioitava myös edellisessä luvussa mainitut rajoitteet ja erityispiirteet nuoruuteen liittyen, jotta voidaan pohtia myös nuorisotyön tavoittavuutta sekä sitä, onko nuorilla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua nuorisotyön palveluihin. Näihin luovat edellytyksiä (sekä rajoituksia) niin valtakunnan kuin kunnissa tehtävän työn tasoilla muun muassa nuorisopolitiikka ja nuorisokysymys, jotka määrittävät käytännön nuorisotyötä esimerkiksi nuorisotyötä kohdentamalla sekä resursseja ohjaamalla.

"Nuorisokysymys nousee, kun nuorten asioita ja nuorisoon liittyviä ilmiöitä tarkastellaan omana erityisenä kysymyksenään" (Nieminen & Honkatukia 2017, 36). Nuorisotutkimuksessa eri tieteenalojen näkökulmat ovat hyvinkin merkityksellisiä nuorisokysymyksessä – siinä millaisena nuoruus ja nuoret meille näyttäytyvät minäkin aikakautena. Esimerkiksi psykologiassa nuoruutta kuvataan murrosikänä (*adolescence*) sekä uudemmassa tutkimuksessa orastavana aikuisuutena (*emerging*

adulthood), jossa nuoruusikä pidentyy ja suuret elämäntapahtumat ja aikuisuuden kynnyksellä tehtävät valinnat siirtyvät lähemmäs 30-vuoden ikää. (Côté 2014, 9; Arnett 2000, 469.) Côté (2014, 181) pitää oleellisena seikkana yksilön omaa toimijuutta, joka voi auttaa hyödyntämään mahdollisuuksia ja toisaalta purkamaan mahdollisia esteitä. Côté (mt, 9) on kehittänyt nuorisokysymyksen kompleksisuuden pohdinnan avuksi viisi kysymystä: Kuka elää nuoruutta? Mitä muotoja nuoruudella on? Missä nuoruuden monet muodot ilmenevät? Milloin nuoruus alkaa ja päättyy sekä miksi nuoruus on olemassa tässä yhteiskunnassa? Nuorisotutkimus voi siis olla isona vaikuttimena siihen, miten ja millaisena nuoret ja nuoruus nähdään nyky-yhteiskunnassa. Media puolestaan luo omanlaistaan kuvaa nuorista, mikä valitettavan usein on negatiivinen. Kuitenkin nuorisotutkimuksen haasteena on mielestäni se, miten nuorisoa ja nuoruutta tutkitaan usein yhdestä (ja joskus melko kapeastakin) näkökulmasta tai ongelmalähtöisesti.

Nuorisopolitiikalla tarkoitetaan muun muassa *"nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista"* (Nuorisolaki 2016, 3§). Nuorisopolitiikan juuret ovat 1960 -luvulla, jolloin siirryttiin 1970-lukua lähestyttäessä nuorisotyön käsitteestä nuorisopolitiikka -käsitteeseen sekä kasvatukseen painottuneesta nuorisotyöstä poliittisten nuorisojärjestöjen toteuttamaan nuorisopolitiikkaan. Asiaa edisti muun muassa valtion nuorisotyölautakunnan ohjelmanjulistus *"Nuorisopolitiikkaa 70-luvulla"*. Nuorisopolitiikan ajatus oli yhteiskunnan toimenpiteillä *"edistää nuorten kehittymistä itseään toteuttaviksi ja yhteiskuntaa hyödyttäviksi ihmisiksi"*. (Nieminen 1995, 349-350.) Vuonna 1970 nuorison osallistumista ja demokratiaa painottanut nuorisotyölautakunta toi kuitenkin määrärahoja perustellessa esiin nuoriso-ongelmat, joihin lukeutuivat muun muassa nuorison käytöshäiriöt ja huumausaineet (mt. 355). 1960-luvun puolessa välissä Opetusministeriö asetti erillisen toimikunnan tutkimaan nuorisotyön asemaa sekä valmistelemaan nuorisotyötä koskevia säädöksiä. Ristiriitojen värittämä selvitys johti ennen pitkää lakiin kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtioneuvoston päätöksestä vuonna 1972. (mt. 360.)

Nuorisopolitiikkaa voidaan ajatella useamman hallinnonalan toiminnasta muodostuvana kokonaisuutena, johon liittyvät vaikkapa liikuntaan, kulttuuriin,

asumiseen, terveyteen ja koulutukseen liittyviä asioita (Opetus ja kulttuuriministeriö 2018a; Nuorisolaki 2016). Nuorisolaissa määritellään myös valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma, jonka valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi. *"Ohjelma sisältää tarkemmat tavoitteet valtakunnalliselle nuorisotyölle ja -politiikalle ja niiden tukemiselle. Ohjelman toteutumista seurataan, ja ohjelma tarkistetaan tarvittaessa. Ohjelman valmistelee opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä asianomaisten muiden ministeriöiden kanssa. Valmistelussa tulee kuulla nuoria ja nuorisotyön ja -politiikan keskeisiä tahoja."* (Nuorisolaki 2016, 5§.) Valtion tasolla tehtävät linjaukset esimerkiksi ehkäisevän ja korjaavan tai kohdennetun nuorisotyön painotuksista heijastuvat myös kuntien nuorisotyön tilanteeseen, vaikkakin kunnissa saadaan päättää nuorisotyöhön liittyvistä asioista itsenäisesti. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää erillisiä rahoituksia nuorisotyöhön muun muassa aluehallintovirastojen kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018b.)

Niemisen (2008, 26) mukaan nuorisopolitiikan toteuttaminen nuorisotyön järjestelmän kautta ei ole ollut ongelmaton, sillä nuorisotyöllä ei ole ollut todellista päätäntävaltaa nuoria koskevissa asioissa. 1900-luvun aikana huomattiin, että nuorisotyön muodot olivat osittain valikoivia (nuorisotyö tavoitti sosialisatio- ja personalisaatiofunktioita painottamalla aktiivisia ja hyväosaisia nuoria). Tähän haasteeseen vastaamiseksi alettiin kehittää avoimempia toimintamuotoja, kuten nuorisotalot, sekä kohdentaa työtä erityisryhmiin ja erilaisten ongelmien kanssa kamppaileviin nuoriin. (Nieminen 2008, 26.) Tämä kehityssuunta on nähtävissä tälläkin hetkellä muun muassa etsivän nuorisotyön kautta, mutta miten tämä nuorille itselleen näyttäytyy? Miten nuoret näkevät nuorisotyön toiminnan ja merkityksen ja onko nuorten mielikuvissa nähtävissä nuorisotyön kohdentamiseen liittyvää nykysuuntausta - eli nuorisopolitiikkaa, jossa työtä kohdennetaan erityisesti enemmän tukea tarvitseviin nuoriin ja korjaavaan työhön tai jopa nuoriso-ongelmaan. Esimerkiksi Englannissa toteutetussa tutkimuksessa selvitettiin nuorisotyön merkityksiä avoimessa nuorisotyössä haastatteleamalla nuorisotaloilla käyviä nuoria. Nuorisotyön merkityksellisyydestä ja aiemmasta panostuksesta huolimatta nuorisotyön rahoitusta on viime vuosina leikattu ja avointa nuorisotyötä on alettu ajaa alas. Muun muassa nuorisotiloja on suljettu ja resursseja on alettu kohdentaa yksilötyön suuntaan. (Ritchie & Ord 2016.) Honkasalon, Kiilakosken ja Kivijärven

(2011, 255-256) mukaan nuorisotyön tulisikin entistä paremmin pystyä perustelemaan asemaansa ennaltaehkäisevänä, monipuolisena nuorten kasvua tukevana toimijana.

2.4 Nuorilähtöisyys nuorisotyön tutkimuksessa ja kehittämisessä

Oma tutkimukseni kytkeytyy Jyväskylässä vuonna 2016 alkaneeseen The Meaning of Jyväskylä (MoJ) -tutkimushankkeeseen, jossa tutkijoina ja hankkeen vetäjinä toimivat Tommi Hoikkala ja Johanna Kuivakangas. Yhteistyössä hankkeessa toimivat Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut, Nuorisotutkimusverkosto sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak). MoJ -hanke rinnastuu Kokkolassa toteutettuun, Tomi Kiilakosken vetämään nuorisotyön opetussuunnitelma -prosessiin, jossa pohdittiin nuorisotyöntekijöiden ajatuksia nuorisotyöstä ja sen merkityksestä MoJ-tutkimushankkeen erityiskysymyksenä on ollut nuorisotyön nuorilähtöisyys, johon toivon myös tällä omalla tutkimuksellani jossain määrin saamaan vastauksia. (Kiilakoski ym. 2015; Hoikkala 2016.) Nuorilähtöisyydellä tarkoitan tässä tutkimuksessa sitä, että nuorisotyön toiminnan (ja kehittämisen) tulisi lähteä nuorten konkreettisista toiveista ja tarpeista, samalla mahdollistaen ja tukien nuorten omaehtoista toimintaa. Nuorisotyön toiminnan tulisi olla joustavaa, riittävän kiinnostavaa sekä tavoitettavaa, nuorten tarpeet sekä vapaaehtoinen osallistuminen huomioiden. (Sapin 2009, 15.)

Jo kymmenen vuotta sitten nuorten näkökulman puuttuminen nuorisotyön tutkimuksesta on Mikko Salasuon (2007, 55) mukaan ollut ”kummallinen aukko”. Salasuo on tutkinut Etelä-Suomen isoissa kaupungeissa nuorten palveluita: miten ne kohtaavat ja tavoittavat nuoria. Salasuon tutkimuksessa havaittiin, että nuorisotyön markkinointiin ja olemassa oleviin mielikuviin nuorisotyön palveluista tulisi kiinnittää huomiota. Nuorten uskomuksissa nuorisotyön palvelut eivät ole näyttäytyneet kovinkaan positiivisina erityisesti niiden nuorten näkökulmasta, jotka eivät nuorisotyön toimintaan olleet osallistuneet ja kyseiset nuoret suhtautuvat

nuorisotyöhön suurella varauksella. Tämä on osin johtunut siitä, että nuorisotyön markkinointi koettiin puutteelliseksi niin nuorten kuin nuorisotoimen työntekijöidenkin mielestä. Palveluita ei myöskään osattu hyödyntää, koska ne eivät olleet nuorille tuttuja. Oma merkityksensä on myös nuorisotyöntekijöillä, joilla havaittiin olevan erilaisia asenne-eroja toiminnasta tiedottamisessa. Jotkut tiedottivat aktiivisesti ja hyödynsivät lähikouluja markkinoinnissa sekä yhteistyössä, jotkut nuorisotyöntekijät puolestaan ajattelivat, että nuoret voivat valita mitä vapaa-ajallaan tekevät tai eivät näyttäneet välittävän koko asiasta. (Salasuo 2006, 76; 85; Salasuo 2007, 105; 126.)

Erilaisissa keskusteluissa nuorisotyöntekijöiden kanssa on tullut esille, että nuorilta on ”hankalaa” kysyä nuorisotyön palveluista, tai että nuorilta ei saada riittävän ”hyviä” vastauksia. Tähän haasteeseen on mielenkiintoista tarttua sen lisäksi, että itse nuorisotyötä on tutkittu nuorten näkökulmasta hyvin vähän tai ei juuri lainkaan. Tämän vuoksi aloin pohtia, millaisiin asioihin ja määrittelyihin nuorisotyö nuorten vapaa-ajassa ja päivittäisessä arjessa rinnastuu. ”*Miksi nuorisotyötä tehdään?*” (Kiilakoski ym. 2015) olisi äärimmäisen kiinnostava ja erittäin ajankohtainen kysymys esittää myös nuorille; millaisia mielikuvia nuorisotyöstä syntyy ja millaisia määrittelyjä liitetään nuorisotyön toimintaan, työmuotoihin ja toimintaympäristöihin? Millaisia toiveita tai odotuksia nuorisotyölle esitetään ja mitä ylipäänsä on nuorisotyö nuorten mielestä? Humanistisen ammattikorkeakoulun 3. vuoden yhteisöpedagogiopiskelijat toteuttivat The Meaning of Jyväskylä -hankkeelle tutkimustehtäviä Jyväskylässä marraskuussa 2016. Opiskelijoiden toteuttamissa oppimistehtävissä oli tavoitettu sellaisia nuoria ja nuoria aikuisia, jotka eivät olleet nuorisotyön palveluihin ohjautuneet tai löytäneet. Selvisi, että nuorisotyön paikallisessa tunnettuudessa olisi mahdollisesti parantamisen varaa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017.) Jäin pohtimaan miksi nuorisotyön toiminta ja palvelut eivät ole tuttuja, vai onko nuorilla jo liikaa muita harrastuksia ja aktiviteetteja. Kaivataanko ylipäänsä nuorisotyön palveluita vai onko nuorilla jo tarpeeksi tekemistä ilmankin ja mielletäänkö toisaalta näitä harrastuksia nuorisotyöksi?

Millaisena nuorisotyö siis näyttäytyy niille nuorille, jotka eivät nuorisotyön tapahtumiin ja palveluihin osallistu? Kiinnostus tutkimuksen aiheeseen on herännyt

oman työni kautta ja vahvistunut entisestään opintojen aikana. Jonna Henriksson (2016, 91) on pohtinut nuorten puuttumista nuorisotyön tutkimuksesta raportissaan seuraavasti: *"Miksi nuorisotyön tutkimuksessa nuoret ovat harvemmin tutkimuksen kohteina verrattuna esimerkiksi nuorisotyöntekijöihin tai nuorisotyön kulttuureihin ja käytänteisiin kohdistuvaan tutkimukseen?"*. Samoin Henriksson pohtii tekstissään nuorisotyön toimintojen ulkopuolelle jäävien nuorten näkökulman puuttumista. Nuorisotyöhön osallistumattomien nuorten näkökulman avulla olisi mahdollista selvittää ja arvioida muun muassa nuorisotyön yhdenvertaisuutta sekä kehittää nuorisotyön toimintoja. Nuorisotyön ulkopuolelle jättäytyneille nuorille (ainakin osalle) voisi olla hyötyä nuorisotyöstä esimerkiksi elämänkulun rakentamisen kannalta. Osallistuminen nuorisotyön toimintaan on vaikeaa, ja nuoren halukkuudesta riippumatonta, mikäli omalla asuinpaikkakunnalla (tai asuinalueella) nuorisotyön palvelut ovat vähäiset. (Henriksson 2016, 91.) Samaa aihepiiriä on tarkastellut myös tutkija Ville Pöysä (2013, 19-20) kysyessä, miten nuorten näkökulmasta voidaan kehittää palveluja, jos nuoret eivät ole olleet mukana kehittämistyössä? Nuorisotyön tutkimus ei voi keskittyä tarkastelemaan vain niiden nuorten tarpeita, jotka ovat jo nuorisotyön toiminnassa mukana (kuten nuorisotiloilla käyvät nuoret). (mt, 19-20.)

Kokemukseni nuorisotyöntekijänä kohta kymmenen vuoden ajalta on vastaavanlainen. Vaikka nuorisotyöntekijät helposti sanovat edustavansa nuorten ääntä erilaisissa tilanteissa, se perustuu usein niiden nuorten ääneen, jotka jollain tavalla ovat jo mukana erilaisissa nuorisotyön toimintaympäristöissä ja toiminnoissa (kuten nuorisovaltuustoissa, oppilaskunnan hallituksissa tai kävijöinä nuorisotilalla ja muissa nuorisotyön toiminnoissa). Tämä on tietysti myös melko luonnollista ja helppoa, mutta unohdamme varmasti liian helposti ne nuoret, jotka eivät aikuislähtöisesti järjestettyihin toimintoihin tai tiloihin osallistu. Myös nuoria ja nuorisotyötä tutkineet Veronika Honkasalo, Tomi Kiilakoski ja Antti Kivijärvi (2011, 253) peräänkuuluttavat nuorten ääntä ja osallisuutta nuorisotyön kehittämisessä ja tutkimuksessa – samalla todeten sen olevan edelleenkin vähäistä. He myös kyseenalaistavat nuorisotyöntekijöiden asiantuntijuuden ja kokemuksen kautta "siivilöityvän" nuorten näkökulman. Haasteena on myös se, että tutkijatkään eivät jaa yhteistä näkemystä siitä, miten nuorten kokemuksia tulisi kerätä ja mitä niillä tarkoitetaan. Nuorisotyön piirissä olevien nuorten näkemyksiä kartoitetaan usein

sellaisissa tilanteissa, joissa nuoret ovat jo valmiiksi aktiivisia nuorisotyön toimintaan osallistujia ja jotka usein muutenkin saavat äänensä kuuluviin. (Honkasalo ym. 2011, 253-254.) Tällainen on myös oma kokemukseni nuorisovaltuustoista sekä oppilaskuntien hallitusten toiminnasta, joihin usein osallistuvat juuri aktiivisimmat nuoret. Samalla nuorisovaltuustoiden ajatellaan edustavan ”kaikkien nuorten” ääntä. Nuoret eivät kuitenkaan ole yhtenäinen joukko tai ”massa”, kuten eivät ole myöskään kaikki lapset tai aikuiset. Hyvin pärjäävien ja aktiivisten nuorten näkökulma ei saisi siis edustaa kaikkien nuorten näkökulmaa, koska kaikilla nuorilla ei ole yhtenevät mahdollisuudet osallistua nuorisotyön toimintaan eikä osallistumis- ja kuulemisjärjestelmiin. Vaikka nuorten osallisuutta on tutkittu paljon erityisesti kuntasektorilla (esim. Anu Gretschelin tutkimustyö), nuorten osallistumista nuorisotyön kehittämiseen ja palveluiden arviointiin ei kuitenkaan ole tutkittu juuri lainkaan ja nuorten palveluiden saatavuutta arvioidaan nuoria kuulematta. *”Nuorisolaissa on nuorten vaikutusmahdollisuuksien tärkeyttä heitä koskevissa asioissa korostettu jo vuodesta 2006 lähtien. Silti nuorisotyön palvelujen saatavuutta arvioidaan valtionhallinnon tasolta edelleen ilman nuorten omaa näkökulmaa.”* (Gretschel 2016, 83-84.) Nuorisolaissakin mainittu nuorten äänen kuuleminen sekä erilaiset osallisuusryhmät keskittyvät kokemukseni mukaan pitkälti valmiisiin (ja aikuisvetoisiin) vaikuttajaryhmiin (Nuorisolaki 2016, 24§). Kaikki nuoret eivät ole kuitenkaan edes näistä toiminnoista tietoisia. Vaikuttajaryhmien ulkopuolelle jäävä osallistaminen lähtee liikkeelle nuorisotyöntekijöistä itsestään, vaikka osallisuuden ja nuorilähtöisyyden tulisi olla nuorisotyössä läpileikkaavia teemoja työmuodosta ja toimintaympäristöstä riippumatta.

2.5 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Jyväskylän seudulla ei selvitystyön perusteella ole tehty vastaavanlaista nuorten näkökulmasta lähtevää nuorisotyön tutkimusta. Tutkimuksia nuorisotyöstä on tehty Jyväskylässä koskien lähinnä nuorisotyön kehittymistä sekä professiota aikuisten ja ammattilaisten näkökulmasta (esim. Soanjärvi 2011) sekä tilatyön merkitystä nuorisotiloja käyttävien nuorten keskuudessa (esim. Kylmäkoski 2006). Lisäksi

Jyväskylässä on tehty nuorisotyöhön liittyen lukuisia opinnäytetöitä eri toimijoille (muun muassa seurakunnat ja kaupungin nuorisopalvelut). Pöysän (2013,19) selvityksen mukaan nuorisotyön tutkimus koostuukin pääsääntöisesti aineistosta, mikä on kerätty niiltä nuorilta, nuorisotyöntekijöiltä, tai nuorisotyön johdolta, jotka ovat jo jollain tavalla mukana nuorisotyön toiminnassa. Tutkimuksesta jää tällöin ulkopuolelle suuri joukko ”hiljaisia toimijoita”. Onkin kiinnostavaa, miten tietyt käytännöt sulkevat osan nuorista nuorisotalojen (ja muun nuorisotyön) ulkopuolelle. (Pöysä 2013, 19.) Nuorisotyön viimeaikainen tutkimus on nostanutkin esille kysymyksen siitä, miten paljon nuorisotyöstä mahdollisesti hyötyviä nuoria jää tällä hetkellä tutkimuksen lisäksi myös palveluiden ulkopuolelle (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 253-254). Nuorisotyön tutkimus on selvästi keskittynyt liikaa valmiiksi aktiivisten nuorten kuuntelemiseen sekä palveluiden käyttäjiin. Tässä yhteydessä on myös jollain tavalla omituista lukea, että jo 1950 -luvulla nuorisotyön on koettu olevan ajastaan jäljessä, eikä sen koettu vastaavan yhteiskunnan kehitykseen (Nieminen 1995, 324). Oman kokemukseni mukaan erilaisia kehittämishankkeita tunnutaan tehtailevan kunnissa kovin aikuislähtöisesti ja nuorten todellisia tarpeita kuulematta. Myöskään hankkeiden työryhmissä tai ohjausryhmissä ei ole nuoria mukana, vaikka palveluita ja työmuotoja kehitetään suoraan heille. Aikuisten määriteltäväksi jää muun muassa se, millaisten ja minkä ikäisten nuorten kanssa työskennellään ja missä tilanteissa nuorten kanssa toimitaan. Millaista nuorten kanssa tehtävän työn tulisi sitten olla? Pyörittelin mielessäni useita erilaisia aiheeseen liittyviä kysymyksiä ja keskustelin aiheesta myös MoJ -hankkeen tutkijoiden kanssa. Tutkimusprofessori Tommi Hoikkala luonnehti keskustelussamme nuorten näkökulman puuttumista pedagogiikoista ja tutkimuksesta, joissa nuoret ovat hänen mukaansa ”*poissaolevana läsnä*”.

Vesa Puurosen (1997, 9; 2006, 17-18) mukaan nuoriso on metodologisesta näkökulmasta erityinen tutkimuskohde ja nuorisotutkimukseen sopivat hänen mukaansa parhaiten sellaiset menetelmät, jotka perustuvat tutkijan ja tutkittavan suoraan kommunikaatioon (esimerkiksi haastattelumenetelmät). Samoin nuorisotutkimuksen kentällä on lisääntynyt niin osallistuva kuin toimintatutkimuskin, joissa ajatuksena on ylittää akateemisen tutkimuksen rajoja sekä perinteistä tutkijan roolia ja pyrkiä suorempaan kanssakäymiseen ja yhteiseen toimintaan tutkittavien

kanssa (Puuronen 2006, 10). Metodologinen haaste nuorisotutkimuksessa on Puuronen mukaan se, että *”nuoret eivät ole halukkaita yhteistyöhön tutkijoiden kanssa, jos he kokevat nuorisotutkijat aikuisten maailman ja instituutioiden edustajiksi”*. (Puuronen 1997, 9-10.) Nuorisotyöntekijänä minua kiinnosti myös nuorten osallistuminen ja heidän näkökulmansa nuorisotyön kehittämiseen. Suurin kiinnostuksen kohteeni tutkimuksessa (ja tutkimusongelma) onkin; *miten erityisesti nuorisotyöhön osallistumattomat (tai vähän osallistuvat) nuoret kokevat nuorisotyön ja millaisia mielikuvia heillä on nuorisotyöstä*.

Nuorten näkökulman puuttuminen nuorisotyön tutkimuksesta on ollut tutkimusaukko jo kymmenen vuotta sitten (Salasuon 2007, 55). Ihmetystä herättää nyt vuonna 2018, yli kymmenen vuotta myöhemmin se, miksi ja missä nuorten näkökulma odottaa löytymistään? Toiveenani olisikin päästä jollain tavalla vaikuttamaan nuorisotyön kehittämiseen, siten että nuorille suunnattua toimintaa ja palveluita kehitettäisiin ja resursoitaisiin entistä enemmän nuorilähtöisesti. Halusin myös rohkeasti tarttua haasteeseen, voisiko tuota tutkimusaukkoa jotenkin pienentää. Tutkimukseni tarkoituksena on ollut saada jonkinlaisia viitteitä nuorisotyön tilanteesta kotikaupungissani ja toisaalta saada tuore näkökulma siitä millainen mielikuva yläkouluikäisillä (ja mahdollisesti nuorisotyöhön osallistumattomilla nuorilla) on nuorisotyöstä. Alustavat tutkimuskysymykset muotoutuivat tutkimussuunnitelman ja menetelmällisten pohdintojen myötä seuraavanlaisiksi:

Millaisia mielikuvia nuorilla on nuorisotyöstä?

Miksi nuorisotyötä tehdään? - Nuorten näkökulma paikallisista merkityksistä

Millaisia mahdollisia esteitä nuorisotyöhön osallistumiseen liittyy Jyväskylässä?

Tavoitteenani oli, ja on edelleen, että työstäni löytyisi jokin konkreettinen hyöty nuorisotyön kehittämiseen, jonka vuoksi on syytä kysyä nuorilta, millainen on niin sanottu nuorisotyön paikallinen ”imago” ja miten se näyttäytyy nuorten keskuudessa?

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Lähtökohtanani gradun toteuttamisessa oli pyrkiä tekemään tutkimus mahdollisimman nuorilähtöisesti. Oma kiinnostukseni tutkimuksen teossa liittyy laadullisiin menetelmiin, niiden sovellettavuuteen sekä monipuolisuuteen. Laadullisen tutkimuksen toteuttamiseen oli lisäksi helppo päätyä, kun löysin Noora Pyyryn (2012) artikkelin *"Nuorten osallisuus tutkimuksessa: menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyhteyksiä"*. Kunnianhimoisena tavoitteenani ja toiveenani oli päästä jollain tapaa vaikuttamaan siihen, että nuorten näkökulma ja asiantuntijuus omaa elämäänsä koskevilla asioilla pystyttäisiin paremmin huomioimaan nuorisotyön palveluita ja toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä. Osallistavaan ja visuaaliseen tutkimukseen perehtyessäni huomasin, että kyseiset menetelmät ovat lisäksi lähtökohdiltaan hyvinkin nuorisotyöllisiä. Nuorisotyön lähtökohdat kriittisessä pedagogiikassa ja dialogisessa kasvatuksessa tukivat myös tutkimukseni lähtökohtia sekä menetelmäni valintaa, samoin kuin vapaaehtoisuuden periaate (esim. Kiilakoski 2008; 73-74; Gretscher 2011, 7; Nieminen 2008, 34). Nuoria osallistava tutkimusote, dialogisuus sekä toiminnallisuus houkuttivat valitsemaan visuaaliset menetelmät, joissa nuoret olisivat keskeisesti mukana tutkimuksen toteuttamisessa. Samoin aiheeni ollessa melkoisen abstrakti, ajattelin että valokuvien ottaminen voisi virittää siihen jo etukäteen. Ajattelin valitsemani menetelmän olevan itselleni aloittelevana tutkimuksen tekijänä luonteva tapa tehdä tutkimusta – nuorten kanssa yhdessä harjoitellen ja oppien. Tähän liittyy myös oma kokemukseni kunnallisesta nuorisotyöstä ja sen kehittämisestä noin yhdeksän vuoden ajalta. Mikäli oma aikatauluni olisi sallinut, olisin varmasti pohtinut vielä tarkemmin, miten nuorten kanssa olisi voinut yhdessä kokeilla erilaisia visuaalisia menetelmiä. Valitsin kuitenkin osallistavista visuaalisista menetelmistä käytettäväksi Photo-Elicitation Interview -menetelmän (PEI), josta on käytetty myös suomennosta *valokuva-avusteinen haastattelu*. Menetelmä tuli vastaan Noora Pyyryn artikkelia lukiessani tutkimussuunnitelmaa valmistellessa. Valokuva-avusteisen haastattelun lähtökohdat nuorten itse ottamalla kuvilla tukivat ajatusta nuorten osallisuudesta ja nuorilähtöisyydestä tutkimuksen toteuttamisessa, sekä innosti ja inspiroi myös itseäni nuorisotyöntekijänä uuden menetelmän hyödyntämiseen myös jatkossa.

Tutkimukseeni osallistui seitsemän yläkouluikäistä nuorta, jotka saivat ohjeistuksen ottaa valokuvia siitä, mitä heille nuorisotyö tarkoittaa tai merkitsee, ja millaisia mielikuvia ja ajatuksia heillä on nuorisotyöstä. Ohjeistusta tarkensin vain siten, että siihen voisi liittyä mahdollisesti paikkoja, tiloja tai ihmisiä omalta asuinalueelta tai muualta Jyväskylältä. Valokuvien ottamisen jälkeen tapasimme haastattelun merkeissä, joissa nuoret saivat itse analysoida ottamiaan kuvia. Aineistonkeruun toteutin keväällä 2018 eräässä jyväskyläläisessä yhtenäiskoulussa 7.- ja 8.-luokkalaisten nuorten kanssa. Nuoret olivat iältään 14-15 -vuotiaita, joista tyttöjä oli viisi (5) ja poikia kaksi (2). Haastatteluja tein yhteensä neljä, koska osa nuorista osallistui tutkimukseen parin kanssa. Alustavan tutkimusluvan sain koulun rehtorilta alkuvuodesta 2018, jonka jälkeen tein vielä kirjallisen tutkimuslupahakemuksen rehtorille. Alun perin valitsin tutkimuskohteekseni 8.-luokkalaiset nuoret siksi, että minulla olisi mahdollisuus saada syksyllä 2018 tutkimustulokset julkistettua ja tavoittaa samat nuoret vielä koululta. Ajattelin että 8.-luokkalaiset ovat myös iältään sopivia tutkimukseen, koska heillä varmasti olisi ehtinyt muodostua jonkinlainen käsitys oman alueensa sekä omissa toimintaympäristöissään tapahtuvasta nuorisotyöstä. Yksi perustelu koululuokan tai jonkin koululaisryhmän valinnassa oli se, että tavoittaisin mahdollisimman monipuolisen joukon nuoria; erityisesti heitä, jotka eivät osallistuisi aktiivisesti nuorisotyön toimintaan. Kerroin kuitenkin, että tutkimukseen on tervetullut osallistumaan kuka tahansa nuori, riippumatta siitä minkä verran on nuorisotyön toimintaan osallistunut.

Kyseisen koulun ja asuinalueen valitsin siksi, että olen itse työskennellyt siellä nuorisotyöntekijänä muutama vuosi sitten. Ajattelin, että koulu olisi minulle tuttu ja yhteistyö olisi ehkä luontevampaa ja helpompaa myös kohtalaisen tiukan aikatauluni vuoksi. Koulussa työskentelyni ei tullut mitenkään esille nuorten haastatteluissa eikä aineistonkeruun aikana, eivätkä haastattelemani nuoret olleet minulle entuudestaan tuttuja. Asuinalue sijaitsee melko lähellä keskustaa, ja se on yksi suurimpia Jyväskylän kaupungin asuinalueita. Yläkouluikäisiä nuoria asuinalueella on noin 400 (Jyväskylän kaupunki 2018). Menetelmästä sekä aineistonkeruusta kerron tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

3.1 Aineistonkeruu

Aineistonkeruu toteutettiin yhteistyössä kuvaamataidon opettajan kanssa, joka päästi minut kertomaan tutkimuksestani nuorille kuvaamataidon tuntien aikana. Tutkimukseen osallistuminen oli nuorille täysin vapaaehtoista ja sovin rehtorin ja kuvaamataidon opettajan kanssa, että tarjoaisin mahdollisuutta osallistua tutkimukseen aluksi kuvaamataidon 8.-luokan valinnaisryhmille. Kuvaamataidon opettaja auttoi kertomalla tutkimuksesta nuorille ja keräämällä kirjalliset suostumuslomakkeet tutkimukseen osallistumiselle. Lomakkeessa (Liite 2) pyydettiin huoltajan suostumus nuoren tutkimukseen osallistumista sekä kuvauslupaa varten. Ensimmäisen kerran kävin kertomassa 8.-luokan kuvaamataidon valinnaisaineryhmille tutkimuksestani maaliskuussa 2018. Molemmissa 8.-luokan valinnaisaineryhmissä oli paikalla 10-15 nuorta. Huomasin, että kovinkaan suurta innostumista ei ollut nuorten puolelta havaittavissa tutkimukseen osallistumista kohtaan. Uskon että aihe saattoi olla myös vieras tai liian laaja. Kerroin nuorille tekeväni gradua Tampereen yliopistoon nuorisotyöhön liittyen ja haluaisin tutkia nuorten ajatuksia ja mielikuvia nuorisotyöstä. 8.- luokan valinnaisaineryhmissä vierailujeni jälkeen minulla oli mukana 5 osallistujaa. Kuvaamataidon opettajan kanssa keskusteltuani sovimme, että kävisin vielä kertomassa tutkimuksestani 7.-luokkien kuvaamataidon tunneilla. Tämän johdosta sain vielä kaksi nuorta mukaan.

Pyysin nuoria ottamaan valokuvia omasta arjestaan ja korostin, että ei tarvitse olla kokenut valokuvaaja voidakseen osallistua tutkimukseen. Lisäksi kerroin, että omilla älypuhelimella otetut kuvat riittävät hyvin. Toisaalta kerroin myös mahdollisuudesta käyttää omien välineiden puuttuessa joko digikameraa tai puhelinta, jotka olisin tarvittaessa voinut lainata. Annoin muutamia vinkkejä kuvien ottamiseen ja niiden pohtimiseen: *Mitä mahdollisia paikkoja, toimintaympäristöjä, ihmisiä, tapahtumia tai toiveita nuorisotyöhön liittyy ja mitä ajatuksia ja mielikuvia nuorisotyöstä herää.* Kerroin että en aio antaa kuvaukseen tarkkoja ohjeita, jotta en liikaa ohjailisi kuvien ottamista. En myöskään halunnut liikaa rajoittaa nuorten ideoita. Kuvat oli määrä ottaa

joko omalla asuinalueella tai muualla Jyväskylässä. Kerroin, että kuvissa voi näkyä myös muita ihmisiä, mikäli heiltä on pyydetty lupa ja kerrottu, että kuvat otetaan tutkimusta varten. Rajoitin kuvien määrää siten, että pyysin nuoria ottamaan n. 3 kuvaa (2-4). Kuviin liittyvät haastattelut toteutettiin kouluaikana, joista osa kuvaamataidon tuntien yhteydessä, ja osa muiden oppituntien aikana. Nuorille ja koteihin menneessä info -kirjeessä oli tietoa tutkimuksesta sekä tutkijan yhteystiedot mahdollisia lisätietoja varten (Liite 1). Vielä haastatteluiden alettua oli epäselvää, kuinka monta nuorta saisin mukaan tutkimukseen, ja yksi nuori jäikin lopulta pois. Jälkeenpäin ajattelin, että olisi pitänyt käyttää vielä enemmän aikaa tutkimuksesta informoimiseen eri luokille sekä nuoriin tutustumiseen. Toisaalta tuntui, että en olisi halunnut kuitenkaan tuputtaa väkisin tutkimukseen osallistumista tai houkutella liikaa mahdollisilla palkinnoilla. Alun perin en edes luvannut mitään konkreettista palkintoa tutkimukseen osallistumisesta, mutta myöhemmin, kun suurin osa nuorista oli jo mukana, lupasin kaikille tutkimukseen osallistuneille kiitokseksi elokuvacliput, jotka annoin haastatteluiden jälkeen.

Nuorten kanssa oli sovittu, että kuvausaikaa olisi yksi täysi viikko, jonka jälkeen kuvat lähetettäisiin minulle. Kuvien lähettämisen yhteydessä sovittaisiin myös haastattelu aika. Nuoret alkoivat lähettellä kuvia kahden seuraavan viikon aikana tapaamisestamme ja saimme nuorten kanssa sovittua myös haastatteluajat. Nuoret viestittelivät kanssani ahkerasti WhatsAppin kautta, ja se osoittautui hyväksi välineeksi haastatteluajojen sopimisesta keskusteluun sekä kuvien lähettämiseen. Yksi nuorista halusi hyödyntää vanhoja kuviaan, joita hän oli ottanut edellisenä kesänä ja syksynä palokuntanuorten toiminnasta, jossa oli itse ollut aktiivisesti mukana. Kuvat olivat erittäin hyviä, ja tämä kertoikin harrastaneensa valokuvausta. Nuori mielsi vahvasti palokuntanuorten toiminnan nuorisotyöksi ja olikin valinnut kaikki kolme kuvaansa kyseisestä toiminnasta. Kaksi nuorta halusi ottaa kuvat parina ja he olivat ”lavastaneet” pari kuvaa pelailusta ja muffineiden tekemisestä, koska eivät kokeneet olleensa kyseisellä hetkellä aktiivisesti missään nuorisotyön toiminnassa mukana. Haastattelussa kuitenkin selvisi, että nuoret olivat juuri menossa rippikouluun ja olivat osallistuneet seurakunnan nuorisotyöhön rippikoulun merkeissä. Kyseiset nuoret mielsivät nuorisotyöksi yhteisen tekemisen, mutta eivät tuoneet haastattelussa esille, että ne liittyisivät rippikoulutoimintaan.

Haastattelut toteutuivat sovitusti koulun tiloissa. Pohdin, olisiko ollut luontevampaa tavata nuoria jossain muussa ympäristössä, mutta kouluajan puitteissa tapahtuneet haastattelut oli järkevintä tehdä koulun tiloissa myös nuorten ajankäytöllisistä syistä ja oppituntien ajankohdista johtuen. Haastatteluiden tekemisen jälkeen alkoi aineiston litterointi, jonka tein sanasta sanaan. Jätin kuitenkin tietoisesti merkitsemättä joitain äännähdyksiä ja taukoja, koska totesin etteivät ne ole oman analyysini kannalta merkityksellisiä. Kuitenkin pidemmät tauot merkitsin siitä syystä, että joissain kohdissa nuorilla kesti kauan miettiä jotain asiaa tai vastata johonkin esittämäni kysymykseen. Tämän tulkitsin johtuvan siitä, että kysymys oli vaikea tai nuorella ei ollut heti selkeää vastausta aiheeseen. Litteroitua haastatteluaineistoa kertyi 59 sivua. Haastatteluita oli mukava tehdä ja oli aidosti mukavaa kuunnella nuorten ajatuksia ja mielipiteitä ajan kanssa. Arjen työssä tällaiset intensiivisemmät keskustelut jäävät usein puuttumaan, vaikka niistä voisi saada paljon irti puolin ja toisin.

Nuoret osallistuivat haastatteluun ja keskusteluun erilaisilla intensiteeteillä. Eniten asian ytimessä olivat 7.-luokkalaiset tytöt. Pojilla oli eniten omaa osallistumiskokemusta nuorisotyöstä, mutta heidän kanssaan keskustelu oli selvästi harvasanaisempaa kuin tyttöjen, ja jouduin selvästi enemmän ottamaan itse osaa keskusteluun kyselemällä tarkentavia kysymyksiä. Itse valokuvien pohjalta haastattelu olisi jäänyt noin 15 minuutin mittaisiksi. Kysymysten ja keskustelun kautta ajatuksia syntyi enemmän ja haastattelu kesti noin 35 minuuttia. Pääsääntöisesti haastattelut kestivät noin 35-50 minuuttia.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2015, 164) ovat esitelleet laadullisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä: laadullinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jossa aineisto kerätään luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Samoin laadullista tutkimusta

tehdessä suositaan ihmisiä tiedon keruun ”instrumenttina”, jossa keskusteluilla ja havainnoilla tutkittavien kanssa on suurempi painoarvo kuin erilaisilla lomakkeilla kerättävällä tiedolla. Laadullisessa tutkimuksessa hyödynnetään myös induktiivista analyysiä, jolloin tutkija ei määrää sitä, mikä on tutkimuksessa tärkeää, vaan sen määrää aineiston monipuolinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Samoin aineiston hankinnassa pyritään käyttämään sellaisia laadullisia menetelmiä, joissa tutkittavien näkökulmat ja ääni tulevat parhaiten esille. (Hirsjärvi ym. 2015, 164.) Tarkoitukseni oli toteuttaa tutkimukseni mahdollisimman aineistolähtöisesti, niin että suurimmassa roolissa olisivat nuorten omat ajatukset ja mielikuvat siitä, mitä nuorisotyö heille tarkoittaa ja millaisena se heille näyttäytyy. Nuorisotyöllinen tapa tehdä tutkimusta oli minulle luonteva valinta, koska menetelmät sopivat hyvin myös nuorisotyölliseen ajatukseen yhdessä tekemisestä sekä nonformaalista tai informaalista oppimisesta (esim. Nieminen 2010a, 48-50).

Hirsjärvi ym. (2015, 165) huomauttavat, että kvalitatiivista tutkimusta voidaan tehdä monella tapaa ja jokaisella tutkijalla on periaatteessa mahdollisuus nimetä omia metodejaan. Välillä tuntui siltä, että oma tutkimukseni ei asetu kunnolla mihinkään valmiiseen tutkimustyyppiin, minkä vuoksi sopivimpia menetelmiä ja analyysitapoja oli hankala löytää. Tutkimussuunnitelma ja menetelmät ovat muuttuneet ja muovautuneet tutkimusprosessin aikana useita kertoja. Suurin syy tähän on ollut menetelmäkirjallisuuden lukeminen ja uuden oppiminen, hyvien kommenttien ja palautteen saaminen sekä oman ajattelun kehittyminen.

3.2.1 Osallistava tutkimus

Oma tutkimukseni kytkeytyy kriittisen teorian ja osallistavan tutkimuksen paradigmoihin, joista selkeämmin osallistavaan tutkimukseen. Osallistavan tutkimuksen pääkohtina voidaan pitää tutkittavien (osallistujien) aktiivista mukanaoloa ja sitoutumista tutkimusprosessiin. Tieto rakentuu yhdessä kanssatutkijoiden kanssa yhdessä oppien, jolloin valta jakaantuu tasaisemmin tutkijan ja osallistujien kesken. (Lincoln & Lynham & Guba 2011.) Jo alusta lähtien

tutkimukseen mukaan lähteneet nuoret olivat aktiivisesti mukana prosessissa, ja viestittelin heidän kanssaan WhatsAppin välityksellä. Kävin myös koululla tapaamassa nuoria kasvokkain kaksi kertaa ennen haastatteluja varmistelemassa haastatteluajkoja. Vaikka nuorten saaminen mukaan tutkimukseen oli alussa haasteellista, uskon että mukaan lähteneiden nuorten osallistumista helpotti myös se, että he saivat itse päättää kuvien ottamisen tavat ja tutkimukseen oli mahdollista osallistua myös parin kanssa.

Noora Pyyryn (2012, 36) mukaan lasten ja nuorten osallisuudesta puhutaan paljon, mutta käytännössä heidän kokemuksiin arvioidaan aikuislähtöisten normien ja käytänteiden kautta. Nuorten tutkimuksessa lähtökohtana on usein nuorten kohtaama tai heidän aiheuttamanaan pidetty ajankohtainen ongelma, jolloin on riski, että nuoruus ja nuorena oleminen ”tyhjennetään” aikuislähtöisillä kysymyksillä tai kysymystenasettelulla. Osallistava tutkimus nuorten parissa on kuitenkin lisääntynyt ja merkityksensä on varmasti YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen laajalla ratifiointilla; lasten ja nuorten osallistuminen omaa elämäänsä koskeviin asioihin ja kysymyksiin nähdään ihmisoikeutena. Lasten ja nuorten näkökulmat tarjoavat ainutlaatuisia ja yksityiskohtaisia ajatuksia heidän arjestaan sekä mahdollisuuden tarkastella heidän toiveitaan tulevaisuutta kohtaan. Lapsilla ja nuorilla tulee olla oikeus tuoda esiin mielipiteensä asioista, jotka heitä huolettavat ja mietityttävät. (Pyyry 2012, 36; Thomson 2008, 1.) Lasten ja nuorten äänen kuuleminen heitä koskevissa asioissa on nostettu esiin Pat Thomsonin (2008, 2-3) artikkelissa, jossa visuaalinen tutkimus nähdään mahdollisuutena tarkastella lasten oikeuksien ja kansalaisuuden toteutumista ja retoriikkaa. Thomson pohtii myös tutkijoiden ja tutkittavien välistä tasa-arvoa ja sitä voiko se koskaan toteutua täysin (mt. 3). Miten tutkittavista voisi tulla kanssatutkijoita?

Pyyry (2012) pitää osallistamista ongelmallisena käsitteenä, koska siihen liittyy ajatus toisen ihmisen aktivoimisesta tai voimaannuttamisesta - toimijuuden tai äänen antamisesta toiselle. Tällöin nuorten omat tavat toimia ja osallistua saattavat jäädä huomiotta. On myös mahdollista, että nuoret eivät halua aktiivisesti osallistua tutkimuksen toteuttamiseen. (Pyyry 2012, 35.) Lasten ja nuorten äänen kuulemiseen liittyy paljon kysymyksiä, joista yksi on se, miten tutkittavat voivat olla vastahakoisia

tai päättää sanomisistaan sen mukaan, kuka heiltä kysyy - joskus jopa miellyttääkseen haastattelijaa. Toisaalta lapset ja nuoret voivat sanoa myös sen, mitä heidän odotetaan sanovan - näin on tietysti aikuisillakin. Thomson kiteyttää, että lasten ja nuorten tutkimus ei ole yksinkertainen asia – ja samoin kuin aikuiset – he miettivät, miten tutkimuksiin osallistuminen hyödyttää heitä. Tiedon lisäämisellä ja tuottamisella voi kuitenkin olla suuri merkitys vaikkapa nuoria tai lapsia koskevaan päätöksentekoon. Nuoret voivat kokea, että heidän sanomisillaan ja tekemisillään on oikeasti merkitystä ja heitä halutaan kuulla aidosti. Samoin tutkimustietoa voidaan hyödyntää lasten ja nuorten parissa työskentelevien koulutuksessa, jotta ymmärrys nuoria kohtaan parantuisi. (Thomson 2008, 6.)

”Toisen” tutkimisessa vaihtoehtoisten näkemysten esilletulon mahdollistaminen on menetelmän valinnassa keskeistä erityisesti lasten ja nuorten kohdalla. Valta ja voimauttaminen ovat keskeisiä käsitteitä osallistavassa tutkimuksessa. Molemmat käsitteet yrittävät minimoida hierarkioita ja valtasuhteita akateemisten tutkijoiden ja osallistujien välillä samoin kuin kääntää ajatusta siitä, kuka omistaa ja kuka hyötyy tutkimuksesta. (Pyyry 2012, 38; Pain 2004, 656-657.) Pyyry (2012, 41) on toteuttanut osallistavaa tutkimustaan osana opetustilannetta ja peruskoulun maantiedon kurssia, jonka vuoksi hän koki olevansa auktoriteettihahmo opettajan rinnalla. Merkityksensä oli myös sillä, että tutkimusta toteutettiin osittain koululuokassa. Nuorisotyöntekijä tutkijana on toki aikuinen, mutta voi omalla toiminnallaan lieventää valtasuhteita; eli asetelmaa siitä, miten nuorten tulisi tarjota oikeita vastauksia tutkimukseen liittyen. Esimerkiksi omista kuvista kertominen korostaa nuoren omaa asiantuntijuutta aiheesta ja omista tuotoksistaan. Nuoret voivat samalla analysoida ja saada ajatuksia omista ja toistensa ottamista kuvista.

3.2.2 Photo-Elicitation Interview

Tutkimuksessani on vahva visuaalinen ulottuvuus, ja visuaalisten menetelmien suosio onkin kasvanut jatkuvasti. Menetelmillä saadaan selville lasten ja nuorten kokemuksia ja voidaan nostaa esiin heidän näkemyksiään oman elämänsä aktiivisina toimijoina.

(Stirling & Yamada-Rice 2015.) Osallistavan visuaalisen tutkimuksen perinteet ovat John Collierin antropologisessa tutkimuksessa 1950-luvulla, jolloin hän hyödynsi ensimmäisen kerran Photo-Elicitation Interview -menetelmää. Menetelmän ideana oli tutkijan ottamien tai valmiiden valokuvien hyödyntäminen haastattelutilanteessa. Photo-elicitation -menetelmä pohjautuu avoimeen haastatteluun, jossa keskeistä on tutkijan ja tutkittavan välinen yhteistyö ja vuorovaikutus ja jossa kuvat toimivat keskustelun herättäjänä ja virittäjänä. Menetelmä nousi teoreettisista ja menetelmällisistä keskusteluista, jotka kyseenalaistivat strukturoitujen haastatteluiden ja kyselyiden toimivuutta sekä tutkijan ja tutkittavan välistä suhdetta ja tästä vuorovaikutuksesta syntynyttä tietoa ja aineistoa. Todettiin, että avoimet ja vapaat haastattelumenetelmät antavat paremmin tilaa haastateltavien henkilökohtaisille tulkinnoille ja vastauksille - photo-elicitation -menetelmässä tätä vuorovaikutustilannetta stimuloidaan ja ohjataan kuvien avulla. Photo-elicitation -menetelmää luonnehditaan ”jäänmurtajaksi” keskustelu- tai haastattelutilanteessa sekä tutkijan ja tutkimukseen osallistujan välisen valta-asetelman lieventäjänä. Kuvien avulla keskustelu voi olla helpompaa ja erityisesti tutkimukseen osallistuvat voivat ottamiensa kuvien avulla toimia luontevammin oman elämänsä asiantuntijoina. Myöhemmin menetelmästä on kehitetty erilaisia variaatioita, joissa valokuvat voivat olla joko tutkijan tai tutkittavien itsensä ottamia. (Prosser 2011, 484; Clark-Ibáñez 2004; Lapenta 2011, 201; 205.)

Collierin ja Collierin (1986, 105) tutkimuksissa valokuvat eivät toimineet ainoastaan välineinä tutkittavien maailmoihin ja elämään, vaan ne loivat myös uuden vuorovaikutuksellisen tilanteen. Valokuvat *”kutsuivat ihmisiä ottamaan johdon tutkimustilanteessa, jolloin päästiin hyödyntämään täysin heidän omaa asiantuntemustaan”*, sillä kuvat voivat tarjota mahdollisuuden kehittää itseilmaisua oman tarinan kerronnan sekä yhteisen kuvien tutkimisen kautta. (Ks. Lapenta 2011, 203.) Photo-elicitation -menetelmää käytettäessä tulisi ratkaista oman tutkimuksen osalta tiettyjä kysymyksiä, kuten: *”Kuka ottaa tai valitsee kuvat, joita haastatteluissa käytetään?”* *”Mikä tulee olemaan kuvien sisältö?”* *”Missä kuvia käytetään ja miten?”* (Lapenta 2011, 204-205; Epstein & Stevens & McKeever & Baruchel 2006). Minulla oli alusta lähtien selvää, että nuoret ottaisivat kuvat itse omalla vapaa-ajallaan. Koulun puolelta kuvaamataidon opettaja antoi kuitenkin luvan käyttää aikaa kuvien

ottamiseen kuvaamataidon tuntien aikana, sillä nuorilla oli valinnaisaineen tuntien aiheena valokuvausta.

Lähtökohtana tutkimuksessani olivat siis osallistavat visuaaliset menetelmät, jotka nojaavat vahvasti myös Paulo Freiren (2005) ajatukseen kriittisen ajattelun herättämisestä ja tiedostamaan saattamisesta. Suuri merkitys on myös Freiren esiin tuomalla dialogisuudella, käsityksellä kanssatutkijuudesta sekä valokuvien hyödyntämisellä tutkimuksessa. Freire on nostanut esiin myös tutkimuksen kasvatuksellisuuden ja kriittisyyden sekä keskittymisen ”todellisuuden kokonaisuuden ymmärtämiseen”, jossa kasvattajan ja tutkijan työn tulisi perustua kommunikaatiolle sekä todellisuuden yhteiselle tarkastelulle. (Freire 2005.) Samoin Freiren pedagogiikoista nouseva dialogisuuden ajatus ja ihmisten aito kohtaaminen ovat nuorisotyölle ominaisia lähtökohtia (Kiilakoski 2014, 319-320; 324).

Pyyryn (2012, 49) mukaan osallistavia menetelmiä on voitava kehittää tutkimusprojektin aikana yhteistyössä osallistujien kanssa, erityisesti kun tavoitteena on nuorten osallistumisen lisääminen. Myös tutkimusaineiston analysoinnille yhdessä tutkittavien (tai kanssatutkijoiden) kanssa olisi hyvä jättää riittävästi aikaa. On myös tärkeää pysyä sensitiivisenä nuorten omille tulkinnoille, sillä osallistava tutkimus on tutkijan ja osallistujien yhteinen oppimisprosessi. Puurosen (1997, 217-218) näkemyksen mukaan tutkijan valitsemalla näkökulmalla on aina vaikutusta aineiston tulkintaan sekä tutkijan tekemiin johtopäätöksiin. Kuitenkin Puurosen toteamuksen valossa katsoisin, että kvalitatiivisista menetelmistä juuri osallistava tutkimus, photo-elicitation -menetelmä sekä kanssatutkijuuden ajatus edesauttavat sitä, että tutkimus on tehty mahdollisimman pitkälti yhdessä nuorten kanssa. Tällöin tutkijan omalla tulkinnalla ja näkökulmalla ei olisi mahdollisesti niin suurta vaikutusta tutkimuksen johtopäätöksiin. Samoin nuorten mahdollisuus osallistua omien kuvien analysointiin ja niistä käytävään dialogiin lieventää tätä valta-asetelmaa sekä sitä, että tutkija tekisi kuvista virheellisiä tulkintoja ja johtopäätöksiä. Photo-elicitation tarjoaa nuorelle osallistujalle mahdollisuuden olla aktiivisemmassa roolissa tutkijan ja osallistujan välisessä vuorovaikutuksessa. Osallistujien ottaessa valokuvat itse, tutkimuksen näkökulma säilyy osallistujissa ja heidän suhteessa omaan ympäristöönsä. (Smith & McCullough & Critchlow & Luke 2017, 275; Epstein ym. 2006.) Suomessa valokuvia on

hyödyntänyt myös Leena Louhivuori 1980-luvun lopulla nuorten jengikulttuuria koskevassa tutkimuksessaan ”Koskelan Pojat”. Louhivuori (1988, 30-31) on nähnyt tutkittavien itsensä ottamien kuvien arvon niiden ”oikeuden” ja merkitysten kannalta sekä hyödyntänyt tutkimusmenetelmänä valokuvausta, joka on toiminut toisaalta myös kulttuurisen nuorisotyön menetelmänä. Se että ei anna valmiita vastauksia nuorelle, on myös nuorisotyöllinen lähestymistapa. Rinnalla kulkeminen ja yhdessä uuden opetteleminen sopivat mielestäni hyvin niin nuorisotyön periaatteisiin, kuin tällaiseen tutkimusotteeseen. Samoin niin tutkimuksessa kuin nuorisotyössä toteutuu ajatus siitä, että ei anneta valmiita vastauksia tai tehdä nuoren puolesta, vaan annetaan mahdollisuus kokeilla ja oppia itse. Myös osallisuus on keskeinen lähtökohta nuorisotyössä ja tukee tutkimusmenetelmäni valintaa.

Visuaalisuudessa ei ole kyse pelkästä kuvasta tai jostakin objektista vaan siitä, millaisia havaintoja visuaalisesta aineistosta tehdään ja mitä merkityksiä niille annetaan (Prosser 2011, 479). Visuaalisten menetelmien vahvuus onkin vastausten monipuolisuudessa ja laajuudessa sekä niiden mahdollisuudessa ottaa käyttöön tutkijoiden ja osallistujien luovat kyvyt (Prosser 2011, 488). Olen käyttänyt usein nuorisotyöntekijän työssäni erilaisia menetelmäkortteja (kuvakortit, vahvuuskortit, tunnesana -kortit ym.) apukeinona esimerkiksi tutustumiseen, itsestä kertomiseen tai jonkin tilanteen, harjoitteen tai vaikkapa ryhmäytystilanteen purkamiseen. Vaikka kuvien käyttö onkin menetelmänä jollain tavalla tuttu, niin tutkimuksen tekemisessä se oli minulle täysin uutta. Samoin ajatus siitä, että nuoret itse saavat ottaa kuvia haluamistaan tilanteista tai paikoista, ja kuvista keskustellaan ja niitä analysoidaan yhdessä. Pyyryn mukaan valokuvien hyödyntäminen haastattelutilanteessa antaa osallistujalle mahdollisuuden puhua ilman olettamusta ”oikeasta vastauksesta” (Pyyry 2012, 48). Tutkimusmenetelmää hyödyntäessä keskeistä oli juuri se, että nuoret saivat itse kertoa ajatuksistaan nuorisotyöstä. Jälkikäteen ajateltuna olisin voinut vieläkin enemmän keskittyä itse kuviin, mutta toisaalta keskustelu sujui melko luontevasti ja pysyi hyvin myös aiheessa. Tutkimuksen toteuttaminen koulussa edellyttää tarkkaa eettistä pohdintaa ja tilannetaajua. Tutkimusprosessin aikana on pyrittävä ottamaan huomioon myös kiusaamisen mahdollisuus sekä ryhmädynamiikka ja nuorten väliset suhteet esimerkiksi pari- ja ryhmätöistä suunniteltaessa. (Pyyry 2012, 50.) Tutkimukseen osallistuneet nuoret halusivat osallistua haastattelutilanteeseen

pareittain. Kaksi nuorta halusi ottaa myös kuvat yhdessä. Annoin nuorille tähän vapaat kädet ja uskon, että parin kanssa toteutettu haastattelu toi oman lisänsä haastattelutilanteeseen jo pelkästään siksi, että nuoret saivat kommentoida toistensa ottamia kuvia ja käydä keskustelua myös keskenään.

Lähtökohtana tutkimuksessa oli, että kuvien sisältö voi olla oikeastaan mitä tahansa, ja sitä en pystynyt oikeastaan mitenkään ennakoimaan. Nuoret olivat minulle ennestään tuntemattomia, joten en voinut mitenkään etukäteen tietää, millaisia ajatuksia nuorilla olisi nuorisotyöstä, ja miten he olivat nuorisotyöhön osallistuneet. Nuorten ottamia valokuvia käytettiin tutkimuksessa nuorten kanssa keskustelun herättäjänä ja ylläpitäjänä, ja nuoret saivat itse kertoa, miksi olivat ottaneet kyseiset kuvat, mistä kuvat kertovat ja millainen merkitys niillä on. Esitin nuorille myös useita jatkokysymyksiä kuvien ja keskustelun perusteella. Ne eivät olleet aina kaikille nuorille samoja vaan osin tilannesidonnaisia. Joitain hyvin samankaltaisia teemoja löytyi jo haastattelutilanteesta, mutta pääsääntöisesti haastattelutilanne oli avoin ja keskusteleva.

3.3 Analyysi

Photo-elicitation menetelmää hyödyntäneet tutkijat ovat kertoneet kovin vähän itse aineiston analyysistä, mikä tuotti itselleni haasteita analysoinnin etenemisessä. Jossain vaiheessa huomasin, että jotkut tutkijat olivat käyttäneet valokuvahaastatteluiden analysoinnissa sisällönanalyysia sekä teemoittelua, jotka itsekin koin mielekkäimpänä tapana lähteä analysoimaan nuorten kanssa tehtyjä haastatteluita (Smith & McCullough & Critchlow & Luke 2017, 277). Tuomen ja Sarajärven (2009, 103-104) mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, joka sopii kaikkiin laadullisen tutkimuksen perinteisiin. Samoin kiinnostavasta ja laajasta aineistosta on valittava ja rajattava jokin tietty aihe tai ilmiö. Itselleni tämä osoittautui jo lähtökohtaisesti hankalaksi, koska aineistossa olisi ollut potentiaalia moneen erilaiseen näkökulmaan. Samoin tutkimuskysymykseni (ja koko gradun aihe) osoittautui melko laajaksi:

nuorten mielikuvat nuorisotyöstä näyttäytyivät hyvin moniulotteisina ja monisyisinä. Aineistoa tuli mielestäni riittävästi ja kiinnostavia asioita ja ilmiöitä oli jopa liikaa. Vaikka valokuvahaastattelu mukaili paljon sitä, millaisia kuvia nuoret olivat ottaneet, keskustelutilanteessa nousi esille muitakin kiinnostavia seikkoja, joita olisi voinut tutkia. Kuten esimerkiksi itse menetelmän käyttämistä nuorten kanssa toimiessa sekä sen soveltuvuutta nuorisotyön kehittämisen menetelmänä. Lisäksi kiinnostavaa olisi ollut vielä enemmän reflektoida omaa roolia nuorisotyöntekijänä ja tutkijana. Koodasin aineistosta tiettyjä puheenaiheita käyttämällä eri värisiä kyniä. Tämän jälkeen keräsin aiheet tiettyjen yläkäsitteiden (tai teemojen) alle, joita kertyi useampia. Tutkimuskirjallisuudessa puhutaan myös aineiston abstrahoinnista, jossa muodostetaan teoreettisia käsitteitä valikoidun tiedon perusteella. (Tuomi ym. 2009, 92-93; 111.) Sisällönanalyysia aloittaessa tein jonkin verran myös redusointia, eli aineiston pelkistämistä ja karsin pois sellaisia koodaamiani aiheita, jotka eivät varsinaisesti liittyneet tutkimustehtävääni tai nuorisotyöhön ylipäätään (Tuomi ym. 2009, 109). Rajasin aineistosta kiinnostavimmiksi teemoiksi nuorisotyön paikat ja tilat, joihin läheisimmin linkittyi lisäksi tekeminen, nuorisotyöhön osallistuminen ja osallistumattomuus sekä osallistumisen esteet, sekä nuorisotyön näkyvyys ja tiedottaminen. Nuorten puheissa kuului voimakkaasti myös kavereiden merkitys nuorisotyön toimintaan osallistumisessa sekä nuorisotyön paikkoihin ja tiloihin menemisessä.

Täysin aineistolähtöistä tutkimusta on vaikea toteuttaa, sillä ajatellaan että havainnot ovat jollain tapaa aina teoriapitoisia. Samoin tutkimuksissa käytettyjen käsitteiden, tutkimusasetelman sekä menetelmien ajatellaan olevan tutkijan määrittämiä, joilla on vaikutusta myös tutkimustuloksiin. Tämän vuoksi kallistun mieluummin määrittämään analyysini teoriaohjaavaksi analyysiksi, jossa on teoriaan liittyviä kytkentöjä apuna analyysin tekemisessä. Valitsemani teemat ja yläkäsitteet nousevat nuorisotyöhön ja nuorisotutkimukseen liittyvästä teoriasta. Teoriaohjaavan analyysin yhteydessä puhutaan myös abduktiivisesta päättelystä, jossa tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys sekä ja aiemman tiedon vaikutus. Aikaisemman tiedon ja teorian sekä aineiston tarkoitus on mahdollista myös aukaista uusia ajatusuria, pikemmin kuin testata aiempaa teoriaa ja tietoa. (Tuomi ym. 2009, 96-97.) Kirjallisuuteen perehdyttyäni hylkäsin aineistolähtöisen analyysitavan, koska

sitä kohtaan on esitetty monenlaista kritiikkiä. On muun muassa epäilty, voiko tutkija analysoida aineistoa ilman omien ennakkoluulojen vaikutusta ja siten, että vain informanttien tai tässä tapauksessa haastateltavien ja kanssatutkijoiden omat näkemykset olisivat keskiössä. (Tuomi ym. 2002, 109.) Omat ennakkokäsitykseni perustuivat pitkälti jo edellä mainittuihin teorioihin (mm. Salasuon 2007 ja Soanjärven 2011 teoksiin), omaan kokemukseeni nuorisotyöntekijänä sekä ajatuksiin siitä, että nuorilta ei ole riittävästi kysytty nuorisotyön palveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä (esim. Gretchel 2016). Teoriaohjaavaan analyysiin kannusti ajatus myös Humakin yhteisöpedagogiopiskelijoiden tekemä selvitys, josta nousi esille, että nuorisotyö ei ole nuorille kovinkaan tuttua ja nuorisotyön markkinointi koettiin puutteelliseksi (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017). Mieleeni nousi uudelleen myös Salasuon (2006; 2007) tutkimus kymmenen vuoden takaa, josta nousi esiin nuorisotyön markkinointi (ks. kappale 2.5). Samalla olen oman työni kautta joutunut (tai päässyt) miettimään nuorisotyöhön osallistumisen esteitä. Esteenä osallistumiseen voi olla luonnollisesti myös tiedon puute, mutta osallistumiseen vaikuttavat myös monet muut asiat, jotka tulevat osittain tutkimuksessani todennetuiksi (ulkopuolisuus ja kaverin puute). Vaikka edellä mainitut viitteet eivät tarjoakaan yleistettävää tietoa nuorisotyön tilanteesta, siitä saa jonkinlaisia signaaleja siitä, mihin nuorisotyön kehittämisessä olisi ehkä syytä kiinnittää huomiota.

Emese Hallin (2015) mukaan eettisesti tiedostavan tutkijan tulisi löytää aikaa ja tilaa toimia ”kanssamatkustajana” auttaen lasta tai nuorta rakentamaan omia subjektiivisia merkityksiään. Tällaisessa toiminnassa lapsi voi toimia eräänlaisena navigaattorina ja hänen tuotostaan voidaan hyödyntää tutkimuksessa kunnioittavalla, positiivisella ja mahdollisesti voimaannuttavallakin tavalla. (Hall 2015, 140-141.) Mielestäni tämä on verrattavissa kuvien (tai minkä tahansa visuaalisen menetelmän) hyödyntämiseen tutkimuksessa, jossa tutkittavilla on itsellään mahdollisuus osallistua itse tuottamansa aineiston analysointiin ja tulkintaan. Oma ajatukseni oli ottaa nuoret mukaan itse ottamiensa kuvien analysointiin ja kertomaan niistä. Kuvat voivat osaltaan olla myös keskustelun herättäjänä ja ylläpitäjänä ryhmäkeskustelutilanteessa ja ne voivat myös saada eri merkityksiä, kuin mitä kuvan ottaja on alun perin tarkoittanut. Tässä oli apuna myös se, miten parihaastatteluissa nuoret kommentoivat toistensa kuvia ja ottivat osaa yhteiseen keskusteluun. Hallin (2015, 144) mukaan vuorovaikutus kuvien

kanssa ei voisi kuitenkaan koskaan olla neutraalia, sillä katsoja tuo aina omat kokemuksensa ja ennakkoluulonsa tulkintaan. Myöskään katsojan todellisuus ei aina kohtaa kuvan ottaneen todellisuuden kanssa, minkä vuoksi yhteisen tulkinnan tekeminen voi olla haasteellista. Kuvasta on vaikea tehdä analyysia tai tulkintaa muutoin kuin ehkä sen mitattavissa olevan koon, värin tai asettelun puolesta. Muut kuvassa olevat asiat ovat merkityksiltään sekä tulkinnoiltaan moniselitteisiä. Lisäksi kuvien tulkintaan vaikuttavat sosiokulttuuriset merkitykset sekä tulkitsijan oman todellisuuden rakentuminen. (mt. 144.) Valokuvien tulkinnassa ja analysoinnissa on pitkälti kysymys siitä, millaisia merkityksiä kuvien ottajat niille tuottavat. Osallistujien itsensä ottamien kuvien hyöty on myös siinä, että ne ovat pääsääntöisesti jollain tavalla jo ”valmiiksi” merkityksellisiä. (Clark-Ibáñez 2004, 1513-1514.) Tämä tuli todennettua haastattelutilanteissa, joissa nuoret lähtivät hyvin vaivattoman oloisesti kertomaan omista kuvistaan, ja kuvien merkityksiä oli selvästi mietitty etukäteen.

Visuaalisen aineiston tulkinnasta ja photo-elicitation -menetelmän käyttämisestä on kirjoittanut myös Clark-Ibáñez (2004), jonka mukaan valokuvat mahdollistavat haastateltavien reflektoinnin omista valokuvistaan laajasti ja erilaisia assosiaatioita tarjoten. Samoin valokuvista voi nousta sellaisia merkityksiä, jotka tavallisessa haastattelutilanteessa saattaisivat jäädä pimentoon. Tämän myös nuoret toivat itse esille menetelmästä keskustellessamme. Colliereiden (1986) mukaan valokuvat mahdollistavat monenlaisia ja ennalta-arvaamattomia subjektiivisia merkityksiä, joita ainoastaan kuvan ottaja pystyy tulkitsemaan ja avaamaan. Tutkijalla on kuitenkin mahdollisuus saada selville osallistujien antamat merkitykset valokuville osallistujan tulkinnan ja sanallisen kuvauksen kautta. Tämä edellyttää osallistujan ja tutkijan yhteistyötä ja keskittymistä kuvien tulkintayritykseen. (ks. Lapenta 2011, 203-204.) Myös Louhivuoren (1988, 39) mukaan kielen ja kuvan yhdistäminen vähentävät manipuloinnin mahdollisuutta analyysissa. Omassa tutkimuksessani jätin nuorten ottamat kuvat tulkitsematta, koska nuoret kertoivat niistä itse. Erityisesti paikkojen ja maisemien kohdalla, minun olisi ollut mahdotonta päätellä, miksi nuoret ovat ottaneet juuri nämä kyseiset kuvat.

Mielestäni menetelmä oli toimiva, erityisesti kun nuoret saivat itse ottamiensa kuvien lisäksi valita pari- tai yksilöhaastattelun. Parihaastattelussa keskustelua oli helppo

seurata ja myös litterointia oli helppo tehdä, erityisesti kun haastattelutilanne oli vielä tuoreessa muistissa. Oli hienoa huomata, että nuoret olivat etukäteen kuvia ottaessaan selvästi miettineet kuvien merkityksiä itselleen. Useampi valokuva oli suoraan otettu jostain paikasta tai tekemisestä, johon nuorisotyö liittyi jollain tapaa. Tästä oli kiinnostavaa lähteä keskustelemaan ja pohtimaan, miksi juuri kyseinen paikka on merkityksellinen nuorelle. Nuoret myös kommentoivat toistensa ottamia kuvia, mikä antoi mahdollisuuden tarkentaa keskustelussa nousseita aiheita, mahdollisuuden toisen nuoren ”komppaamiseen” ja uusien ajatusten syntymiseen. Näitä hetkiä oli useampi, erityisesti kun alettiin keskustella jostain nuorisotyöhön liittyvästä tekemisestä tai paikasta.

Analysointi eteni litterointien lukemisella ja joidenkin toistuvien aiheiden etsimisellä sekä luokittelulla. Aineistosta aloin huomata jo ensimmäisten lukukertojen jälkeen samoja huomioita ja näkökulmia, jotka toistuivat nuorten puheesta. Haastattelut olivat teemoiltaan osittain hyvinkin samankaltaisia, sillä nuorten kanssa keskustelu ajautui usein samoille urille ja kysyin melko samanlaisia tarkennuksia ja lisäkysymyksiä nuorilta, vaikkakin kysymykset kysyttiin eri järjestyksessä ja kaikkia kysymyksiä en tainnut esittää täysin samalla tavalla. Lisäksi useampi nuori oli ottanut kuvat täsmälleen samoista kohteista (kirkko, Veturitallit, koulu). Vaikka tutkimusaineistossa nuorten ajatukset ja kokemukset hieman vaihtelivatkin, oli nuorilla verrattain yhteneviä näkemyksiä ja kokemuksia joistain teemoista (kuten nuorisotyön näkyvyydestä ja tunnettuudesta sekä osallistumisesta). Suurempi tutkimusjoukko tai eri asuinalueella toteutettu tutkimus olisivat melko varmasti nostanut esiin vielä erilaisia kokemuksia ja tuloksia. Aineistossa oli kuitenkin tulkittavissa samankaltaisuutta joissain aiheissa, kuten juuri nuorisotyön tiedottamisessa ja näkyvyydessä sekä kavereiden merkityksessä omaan nuorisotyöhön osallistumiseen. (Tuomi ym. 2009, 87; 89.) Varsinaiseksi aineistoksi ja tuloslukujen pohjaksi valikoituivat nuorisotyöhön liitettävät paikat ja tilat sekä nuorten niihin liittämät kokemukset ja merkitykset. Nuorisotyön paikkoihin ja tiloihin liittyi olennaisesti myös nuorisotyön tuttuus ja tiedottaminen sekä ylipäänsä osallistuminen ja osallistumattomuus. Näistä teemoista tai yläkäsitteistä olen valinnut tässä tutkimuksessa itselleni kiinnostavimmat, joiksi valikoitui *nuorisotyöhön osallistuminen*

ja osallistumattomuus, nuorisotyön imago ja merkitykset sekä nuorisotyön tilat, paikat ja toimijat.

3.4 Tutkimuksen eettisyys

Visuaalisten menetelmien hyödyntäminen nuorten tutkimuksessa nostaa esiin useita eettisiä kysymyksiä, kuten sosiaalisen median ja älypuhelimien arkipäiväistyneen käytön ja siihen liittyvät lieveilmiöt (mm. kiusaaminen). Tutkimukseen osallistuneiden nuorten kanssa keskusteltiin muun muassa siitä, ketä kuvissa voi näkyä ja miten kuvat toimitetaan tutkijalle. Nykyään kuvat ja viestit leviävät nopeasti juuri sosiaalisen median kautta. Omassa tutkimuksessani ei oltu kovinkaan arkaluonteisten asioiden äärellä, mutta sovimme nuorten kanssa silti varmuuden vuoksi, että kuvat lähetetään yksityisesti joko WhatsAppin tai sähköpostin kautta suoraan tutkijalle. Photo-elicitation menetelmän eettisiä ongelmia ovat muun muassa toisten tunnistettavissa olevien henkilöiden näkyminen kuvissa. Tutkimusta tehtäessä tulee ottaa huomioon myös tekijänoikeus- ja lupa-asiat sekä luottamuksellisuuteen ja anonymiteettiin liittyvät asiat siten, että ne ovat myös tutkimukseen osallistujilla tiedossa kuvia ottaessa. Tutkijan tulisi myös olla valppaana ja varmistaa, että mitään tutkimusta varten kuvattua materiaalia ei julkaista ilman asianmukaisia lupia. (Lapenta 2011, 209.) Tutkimukseen otettuja kuvia ei ollut tarkoitus jakaa muille tutkimukseen osallistujille, ja toisten nuorten nähtävillä oli ainoastaan paperikuvat, jotka säilytin itselläni. Tässä tutkimuksessa etuna oli myös se, että kukaan nuorista ei ottanut sellaisia kuvia, joissa näkyy tunnistettavia tutkimukseen osallistumattomia henkilöitä. Yhden nuoren kuvissa näkyy palokuntanuoria ja heidän ohjaajiaan, mutta kuvat ottanut nuori oli sopinut kuvien tilaajan (Palokuntanuoret) kanssa kuviin liittyvistä pelisäännöistä erikseen. Lisäksi lupasin vielä itse, että kyseisiä kuvia ei julkaista muualla kuin tähän tutkimukseen liittyen tarpeen mukaan, ja kuvista valitaan käytettäväksi sellaisia, joissa ei näy tunnistettavasti kenenkään kasvot.

Tutkimuksessa nuorten nimi-, henkilö-, tai muita tunnistetietoja ei kerätty eikä tallennettu. Ainoastaan suostumuslomakkeissa oli nuorten nimet, mutta ne on

tarkoitus tuhota tutkimuksen valmistuttua. Haastattelutilanteet tallennettiin älypuhelimien sanelimella, ja kerroin nuorille, että kaikki ääni- ja kirjoitettu materiaali hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Nuorten tuottamaa valokuva-aineistoa voidaan hyödyntää jatkossa vaikkapa valokuvanäyttelyssä, sillä siihen on pyydetty tutkimukseen osallistujilta lupa. Valokuvanäyttelyn toteuttamisesta ei ole kuitenkaan vielä koulun kanssa sovittu. Kuvien ottajien nimiä ei ole myöskään tarkoitus paljastaa.

Kouluissa tehtävät tutkimukset on usein mahdollista toteuttaa osana koulutyötä, eikä tutkimuksen toteuttamiseen tarvitse pyytää huoltajan erillistä lupaa, mikäli koulun rehtori arvioi, että tutkimuksella on mahdollista tuottaa koulua hyödyllistä tietoa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2017). Koulun rehtorin kanssa sovimme, että pyydän kuvausluvan huoltajilta varmuuden vuoksi sekä huoltajalta, että nuorelta itseltään kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Koteihin ja nuorille meni myös tiedote, jossa oli informaatiota tutkimuksesta sekä tutkijan yhteystiedot. (Liite 1 ja Liite 2). Tutkijana noudatin nuorten vapaaehtoisen osallistumisen periaatetta sekä itsemääräämisoikeutta tutkimukseen osallistumiseen liittyen. Kaikki nuoret ja heidän huoltajansa toimittivat suostumuslomakkeen minulle ennen haastattelutilannetta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2017.) Eettiset kysymykset nuorten kanssa toimiessa ovat erittäin tärkeitä; muun muassa tutkittavien kunnioittaminen, vapaaehtoinen osallistuminen sekä se, että tutkittavia ei johdatella tutkimusprosessissa. Lapsiin ja nuoriin liittyvien kysymysten parissa työskentelevien tutkijoiden motiivina toimii halu tuottaa tietoa, joka hyödyttää myös tutkittavia itseään. Näin oli myös tässä tutkimuksessa. Tutkimuksen tekoa voidaan siis jo itsessään pitää eettisenä tekona, joka antaa mahdollisuuden tasa-arvoiseen dialogiin nuoren ja aikuisen välillä. Tilanteessa on mahdollista kuulla nuoren mielipide sekä toteuttaa samalla nuorisolain mukaista työtä; kuulla nuorta häntä itseään koskevassa asiassa. Nuorten kuuleminen ja tutkimus lisäävät osallisuutta ja positiivisia kokemuksia kuulluksi tulemisesta. (Vehkalahti & Rutanen & Lagström & Pösö 2010, 21; Nuorisolaki 2016, 24§.) Tutkimuksessani keskeistä oli nuorten vapaaehtoinen osallistuminen, jonka vuoksi en halunnut, että esimerkiksi joku koululuokka olisi osallistunut tutkimukseen koulun oppituntien puitteissa, jolloin osallistuminen olisi kuulunut koulun toimintaan ja ollut joiltain osin pakollista.

Tutkimuksessani kunnioitettiin nuorten yksityisyyttä sekä noudatettiin hyvää tietojenkäsittelytapaa. Tutkimuksen lähtökohtana toteutui nuorten vapaaehtoisuus eikä tutkimuksessa ollut tarkoitus kysyä yksityiselämään liittyviä tai arkaluonteisia asioita. Taustatietojen osalta esille tulivat vain nuorten ikä ja sukupuoli. 15-vuotiaiden osalta ilmeisesti riittävää olisi ollut tutkittavien oma suostumus tai mahdollinen kirjallinen suostumus sekä koteihin menevä saatekirje. Oman tutkimukseni aihepiiri oli lähtökohtaisesti neutraali, ja siinä keskusteltiin lähinnä vain nuorten vapaa-aikaan liittyvistä asioista. (Nieminen 2010b, 35-37.) Kallion (2010, 183-184) mukaan puolestaan tutkimuksen eettisyyttä ei kata mikään yksittäinen lupa tai suostumus, vaan tutkijan on syytä elää tutkimuseettisten kysymysten kanssa koko prosessin ajan. Tutkijalla itsellään on iso vastuu eettisissä pohdinnoissa ja päätöksissä sekä yhtä lailla aineiston ja menetelmien valinnassa kuin analysoinnissakin. Pohdintojen jälkeen olen poistanut tutkimuksestani sekä liitteistä kouluun sekä asuinalueeseen liittyvien paikkojen nimet. Lisäksi tutkimukseen osallistuneet nuoret esiintyvät myöhemmin haastattelupätkissä muutetuilla nimillä.

3.5 Tutkimuksen luotettavuus

Oma ajatukseni oli tuoda tutkimuksessa esiin rehellisesti ja konkreettisesti nuorten näkökulmaa. Jossain vaiheessa haastatteluita huomasi, ettei nuorilta enää tulisi uusia ajatuksia aiheesta, ja nuorilla oli nuorisotyöstä loppujen lopuksi yllättävän vähän sanottavaa. Kuitenkin nuorten kokemukset olivat keskenään hyvinkin erilaisia. Kovin syvällisiin keskusteluihin ei oikeastaan päästy ja näkemys nuorisotyöstä oli suurimmassa osassa keskusteluista melko pintapuolinen, mitä selittää tutkimukseen osallistuneiden nuorten vähäinen osallistuminen nuorisotyöhön. Mielestäni vain nuorten toiveita ja ajatuksia aidosti kuulemalla nuorisotyön käytännön kehittäminen on mahdollista. Erityisesti jos halutaan jatkossakin tehdä nuorisotyötä, mikä palvelisi nuorten tarpeita. Nuorisotutkijoiden lähestymistavat ja merkittävimmät erot tehdä tutkimusta voidaan ymmärtää kolmen käsitteen avulla: ontologia - millaisena tutkijat näkevät todellisuuden, poliittinen agenda - mitä tutkija tavoittelee tutkimuksellaan, sekä arvojen prioriteetti - miten tutkijat näkevät vastuunsa suhteessa tutkimuksen

kohteena oleviin nuoriin. Nämä lähestymistavat voivat toimia nuorisotutkimuksessa sekä nuorisokysymyksen pohdinnassa kriittisen ajattelun työkaluina. (Côté 2014, 4.)

Oma tutkijan todellisuuteni linkittyy vahvasti nuorisotyöntekijänä toimimiseen, omaan ammatilliseen identiteettiini nuorisotyöntekijänä sekä nuorisotyön kehittäjänä ja hieman myös jo tutkijana. Kuitenkin olen yrittänyt varoa, ettei oma nuorisotyöntekijän roolini tule tutkimusprosessissa liikaa esille, ja pyrin siihen, että keskustelutilanteet nuorten kanssa olisivat avoimia, kuitenkin olematta johdattelevia. Kysyin nuorilta monia asioita nuorisotyöstä ja tarkensin heidän vastauksiaan, mutta en ainakaan tietoisesti halunnut tuoda esille mitään sellaista, mikä perustuisi mahdollisiin omiin ennakkokäsityksiini tai oletuksiini. Halusin antaa äänen nuorille, ja toivon että olen pystynyt myös tulosten tulkinnassa ja analysoinnissa näyttämään sen mahdollisimman todenmukaisesti.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on huomioitava, että tutkimukseni käsittelee vain yhden jyväskyläläisen asuinalueen yläkouluikäisten nuorten näkökulmaa paikallisesta nuorisotyöstä. Lisäksi tutkimukseen osallistunut joukko oli verrattain pieni (seitsemän nuorta). Tutkimus olisikin mielekästä toteuttaa vastaavin menetelmin suuremmalle joukolle, sekä lisäksi jollain toisella asuinalueella. Kouluympäristöstä käsin toteutettava tutkimus oli perusteltu siinä mielessä, että tutkimukseen oli mahdollisuus saada niitä nuoria, jotka eivät ole aktiivisesti mukana nuorisotyön toiminnassa. Olisi toivottavaa, että tutkimustuloksista olisi hyötyä nuorisotyön paikalliseen kehittämiseen, jotta nuorten äänellä tässä tutkimuksessa olisi todellista ja konkreettista painoarvoa. Aion hyödyntää tutkimusmenetelmää nuorten kanssa myös jatkossa, mikäli siihen tulee työn puolesta mahdollisuuksia.

Tutkimustulosten luotettavuuteen liittyen on aina mahdollista, että tutkittavat tai tässä tapauksessa osallistujat yrittävät miellyttää tutkijaa ja kertovat asioista positiivisempaan sävyyn. Nuoret tuntuivat kertovan aidosti omista ajatuksistaan ottamiensa kuvien perusteella. Rehellisyydestä kertoivat myös konkreettiset kehittämisajatuksset nuorisotyön tiedottamiseen ja markkinointiin liittyen sekä nuorten ajatukset nuorisotyön esteellisyydestä – toisaalta myös positiiviset

kokemukset nuorisotyön merkityksistä. Haastateltavat tuntuivat olevan avoimia ja verrattain rentoja haastattelutilanteissa, vaikka osalla oli nuorisotyöstä melko vähän kokemusta tai sanottavaa. Palvelu- ja osallistumiskokemukset ovat jollain tavalla aina subjektiivisia, jonka vuoksi mietin, onko nuorisotyöstä mahdollista saada yhtä paljon mielikuvia, kuin on nuoriakin. Tutkimukseen osallistuneista useimmilla oli melko vähän kokemusta nuorisotyöstä, mikä on osoitus siitä, että nuorisotyön paikalliset palvelut ja osaaminen eivät selkeästi olleet kovin tuttuja juuri näille nuorille. Ajattelen, että koulussa tehtävä nuorten vapaaehtoiseen osallistumiseen perustava tutkimusasetelma oli hieman haastava nuorten mukaan saamisen kannalta, mutta onnistuin saamaan kuitenkin mukaan niitä nuoria ketkä eivät ole aktiivisesti nuorisotyön toimintaan osallistuneet sekä luonnollisesti vapaaehtoisen osallistumisen ajatus toteutui myös. Vaikka tutkimuksen tuloksia ei voidakaan yleistää, nuorten ajatuksissa on kuitenkin joitain huomionarvoisia signaaleja ja viitteitä nuorisotyön näkyvyyteen ja kehittämiseen liittyen. Tämä tukee keskustelua siitä, miten nuorisotyö näyttäytyy nuorisotyöhön osallistumattomille nuorille moniulotteisena ja jopa epämääräisenä.

4. NUORTEN MIELIKUVIA NUORISOTYÖSTÄ

Mielikuvat ovat keskeisessä asemassa, kun teemme päivittäisiä valintoja ja päätöksiä. Lisäksi olemassa olevat mielikuvat jostain asiasta vaikuttavat suhtautumiseemme kyseiseen asiaan, tuotteeseen, yritykseen tai vaikkapa henkilöön. Hyvästä mielikuvasta, brändistä ja maineesta on tullut tärkeä menestystekijä lähes kaikille toimijoille. Mielikuvayhteiskunnassa näillä kaikilla edellä mainituilla käsitteillä on merkitystä sille, mitä palveluita ja tuotteita käytämme ja ostamme. (Karvonen 1999, 4; 17-18.) Vaikka Erkki Karvosen teos *Elämää mielikuvayhteiskunnassa* nojaa pitkälti viestinnän näkökulmaan, se kertoo osuvasti siitä, mitä mielikuvilla tai maineella tarkoitetaan ja miten imago rakentuu. Tutkimuksessani seitsemän nuorta kertoi oman tähänastisen kokemuksensa ja näkemyksensä nuorisotyöstä ja siihen liittyvistä mielikuvista ja ajatuksista, joihin vaikutti vahvasti oma kokemus nuorisotyöhön

osallistumisesta. Omaan osallistumiseen vaikuttivat erityisesti omien kavereiden osallistuminen nuorisotyön toimintaan sekä osallistumiseen liittyvät esteet.

Tutkimukseen osallistuneet nuoret hyödynsivät omia mielikuviaan nuorisotyöstä, ja päätyivät ottamaan valokuvia hieman erityyppisistä kohteista, mitä jossain määrin osasin odottaakin: 8.-luokkalaiset tytöt osallistuivat haastatteluun parina ja olivat ottaneet kuvat yhdessä. Toisessa kuvassa oli lautapelejä ja toisessa muffineja. 8.-luokan pojat halusivat osallistua myös tutkimukseen parina, mutta ottivat kuitenkin omat kuvansa. Toisen pojan kuvissa oli kirkko, koulu ja Jyväskylän Veturitallit (nuoriso- ja monitoimitila), ja toisen pojan kuvissa puolestaan oli myös alueen kirkko, seurakunnan nuorisotilan ikkunasta otettu kuva sekä Veturitallit. Yhden yksilöhaastatteluun osallistuneen tytön kuvissa oli alueen yläkoulu, kitara sekä kuva koulun välituntitoiminnasta (Uno-korteilla pelaamista ja kahvikuppeja pöydällä). 7.-luokkalaisista tytöistä toinen kuvasi maisemia, ja toinen palokuntanuorten toimintaa.

Tutkimukseni yleisyyden vuoksi tuloksilta saattoi odottaa jonkinlaista monenkirjavuutta, ja sitä ne kieltämättä olivatkin. Nuorten kanssa keskusteltiin nuorisotyön lisäksi hieman koulun ja vapaa-ajan yhteensovittamisesta ja nuoret kertoivat lisäksi omista urheiluseurassa tai kansalaisopistolla tapahtuvista urheilu-, liikunta-, ja kuvataideharrastuksistaan, joita he eivät itse mieltäneet nuorisotyöksi tai nuorisotyöhön osallistumiseksi. Näistä toiminnoista nuoret eivät olleet myöskään ottaneet kuvia. Tämän vuoksi olen rajannut nämä edellä mainitut aiheet pois tutkimuksestani ja analyysistäni. Nuorten mielestä nuorisotyö voi järjestää vapaampia liikunta- ja urheilukerhoja tai avoimia vuoroja nuorille (ns. ”höntsävuorot”), joihin kyseiset nuoret eivät kuitenkaan itse olleet osallistuneet, vaikka niitä oli ollut asuinalueella tarjolla ja ilmeisesti toiminnasta oli myös koululla tiedotettu. Tutkimukseen osallistuneista nuorista viidellä oli aktiivinen harrastus tällä hetkellä. Kaksi nuorta ilmoitti, etteivät harrasta tällä hetkellä mitään, mutta ovat aiemmin harrastaneet muun muassa palokuntanuorten toimintaa sekä järjestöjen ja seurakunnan ylläpitämiä teemallisia kerhoja (esim. kokki-kerhot), joissa muutama nuorista oli käynyt alakouluikäisenä. Kahden tutkimukseen osallistuneen pojan kanssa haastattelu keskittyi hyvin vahvasti nuorisotyön paikkoihin, ja niistä syntyneeseen keskusteluun, joka tukeutui pitkälti esittämiini lisäkysymyksiin.

Jo haastatteluiden edetessä alkoi vaikuttaa siltä, että nuorisotyö ja sen muodot eivät ole nuorille kovinkaan tuttuja. Nuorilla osoittautui olevan verrattain pintapuolinen näkemys nuorisotyöstä, mikä rajoittui pitkälti nuorisotyön paikkoihin ja toimintaympäristöihin (koulu, kirkko, Veturitallit ja seurakunnan nuorisotila). Kuitenkin syvempiäkin merkityksiä nuorisotyölle löytyi, ja ne nojasivat vahvasti kahden tytön mielikuviin nuorisotyöstä joko oman kokemuksen kautta tai muiden nuorten kannalta ajateltuna. Nuorisotyön paikkoihin, osallistumiseen, nuorisotyön merkityksiin ja imagoon palaan tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

4.1 Nuorisotyön tilat ja paikat

"no veturitallit on nuorisotila ja sitte kirkko tekee nuorisotyötä ja koulussa tehään nuorisotyötä ja täällä käy kaikkia nuorisotyöntekijöitä ja..." -Teemu 15v

Jyväskylän kaupungin Veturitallit on nuorten ja nuorten aikuisten kohtaamispaikka, jossa järjestetään avoimen toiminnan lisäksi kulttuuriin ja musiikkiin painottuvaa ryhmätoimintaa sekä tapahtumia. Veturitallit sijaitsevat Jyväskylän keskustan tuntumassa, ja siellä käy oman tietämykseni ja työkokemukseni mukaan nuoria usealta kaupungin asuinalueelta sekä lähikunnista. Veturitallien toimintaa ylläpitää Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut, ja siellä työskentelee useampia nuorisonohjaajia. Avoimessa toiminnassa järjestetään muun muassa kahvilailtoja, ja pelitila on nuorten käytettävissä arkisin. (Jyväskylän kaupunki 2018b.) En anonymisoinut Veturitalleja aineistosta, koska se ei sijaitse tutkimukseen osallistuneiden nuorten asuinalueella, vaan Jyväskylän keskustan tuntumassa. Erityisesti tutkimukseen osallistuneet pojat (Teemu ja Juuso) kokivat Veturitallien avoimen toiminnan sopivan vapaamuotoisena ja tekemisen mahdollisuudet monipuolisina. He mielsivät itsensä satunnaisiksi tilojen käyttäjiksi ja kertoivat käyvänsä nuorten illoissa Veturitalleilla sekä oman asuinalueen seurakunnan nuorisotilassa *"sillon tällön"*. Molemmilla pojilla nuorisotiloilla käymiseen ja nuorisotyön toimintaan osallistumiseen vaikutti aktiivinen harrastaminen

urheiluseurassa ja siitä johtuva *ajanpuute*. Nuorisotiloilla järjestettäviin ohjattuihin toimintoihin pojat eivät olleet osallistuneet.

Kuva 1 Veturitallit, Teemu

Haastattelija: *"mitäs siellä veturitalleilla kaikkee voi tehdä?"*

Juuso 15: *"pelata pelikoneella ja sitte pingistä ja biljardia ja sitte voi vaan istua"*

Keskustelun ja kuvien perusteella erityisesti poikien näkemys nuorisotilalla tapahtuvasta toiminnasta on hyvin perinteinen ja se näyttäytyi hyvin vahvasti vapaa-ajan viettopaikkana, jossa ollaan kavereiden kanssa. Perinteisyydellä tarkoitan myös poikien mainitsemaa pingiksen ja biljardin peluuta, joka usein mielletään nuorisotyöhön liittyen myös negatiiviseksi asiaksi, ja josta on muodostunut jonkinlainen nuorisotyön stereotypia. Pitäisikin nähdä biljardinpeluun "taakse" ja pyrkiä sanoittamaan kasvatukseen liittyviä nuorisotyön tavoitteita, menetelmiä ja prosesseja, erityisesti jos ja kun nuorisotyö haluaa mieltää itsensä ammatilliseksi kasvatustyöksi. (Kiilakoski 2015b, 22; 154-155.) Tietysti voidaan myös kysyä, tarvitseeko avoimessa nuorisotyössä mennä opetussuunnitelma tai kasvatus edellä,

vai onko kavereiden kanssa oleilu ja hengailu sallittua ihan vain huvin vuoksi? Nuorisotyön luonteeseen liittyvä vapaaehtoisen osallistumisen ajatus sekä aikuisen läsnäolo sallivat Kiilakosken (mt. 20) mukaan myös nuorten joutilaisuutta ja vaihtoehtoon, jossa ei tarvitse olla aikuisen kanssa ”vakavassa kontaktissa”. Nuorisotyön pitää siis tarjota nuorille tiloja myös vapaaseen kohtaamiseen ja hengailuun, vaikka sitä yritetäänkin aikuisten toimesta rajoittaa ja kontrolloida (myös nuorisotiloilla).

15.-vuotias Anna, kenellä oli selkeästi vähiten käytännön kokemusta nuorisotyöstä, kertoi käyneensä tutustumassa Veturitalleilla ja kertoi, että toimintaan olisi mielenkiintoista osallistua. Anna tiesi, että Veturitalleilla järjestetään ”musiikkijuttuja ja musiikkitiloja” nuorille. Tästä kertoi myös Annan ottama kuva kitarasta. Veturitallien toiminta koettiin muutenkin nuorten osalta kiinnostavana ja mielekkäänä. Nuoret myös olivat verrattain hyvin tietoisia siitä, että Veturitalleilla on myös ohjattua toimintaa, bändi-iltoja sekä mahdollisuuksia musiikin harrastamiseen, mutta tutkimukseen osallistuneet nuoret eivät olleet kuitenkaan niissä käyneet. Haastateltavista nuorista erityisen aktiivisia nuorisotilojen käyttäjiä ei löytynyt, vaan käynnit olivat satunnaisia ja liittyivät useimman kohdalla seurakunnan nuorten iltoihin sekä rippikoulutoimintaan (seurakunnan nuorten illat). Alueen muista nuorisotiloista kysyttäessä Teemu ja Juuso kertoivat, että asuinalueella on ollut aiemmin ”joku nuorisotila”, mutta sitä ei ole tällä hetkellä. Pojat olivat itse käyneetkin nuorisotilalla pari kertaa. Muisteltuaan hetken heille palautui mieleen, että kyseinen nuorisotila oli suljettu pari vuotta sitten. Myös Sini muisti, että asuinalueella on ollut nuorisotila, jonka mainitsi myös nimeltä:

Haastattelija: *”Kävittekste siellä (nuorisotilan nimi) sillan ku se oli vielä auki?”*

Sini 14: *”kyl mää kävin ainaki pari kertaa ja mun veli kävi aika aktiivisesti et se oli siellä niinku joka ilta.. et just kävi kotona syömässä ja sit (nuorisotilan nimi) ja sitten se tuli illalla takasin.. ja sit se söi ja niinku meni omaan huoneeseen”*

Sini ja Laura olivat käyneet nuorisotilalla alakouluikäisinä, mutta keskustelussa ei tullut ilmi, oliko alakouluikäisille ollut jokin mahdollinen oma aukioloaika vai olivatko

he olleet mukana esimerkiksi kerhotoiminnassa. Sini kertoi lähinnä omasta veljestään, joka oli ollut aktiivinen kaupungin nuorisotilan käyttäjä. Joidenkin nuorten puheesta kävi ilmi, että kyseinen nuorisotila oli suljettu pari vuotta sitten, mutta nuoret eivät tuntuneet tietävän syytä, miksi näin oli tapahtunut. Nuorista ainoastaan kaksi mainitsi, että yläkoulun tiloihin on tulossa nuorisotila koulurakennuksen uudisrakennuksen myötä parin vuoden sisällä.

Alueen seurakunnan tekemä nuorisotyö nousi esiin lähinnä nuorisotiloista ja rippikoulutoiminnasta keskusteltaessa. 8.-luokkalaiset tytöt Pinja ja Niina kertoivat, että nuorten iltoja järjestetään seurakunnan nuorisotilassa keskiviikkoisin. Tytöt kokivat, että jos toiminta ei liittyisi rippikouluun, ja sinne voisi mennä ”vapaaehtoisesti”, niin siellä voisi ”ehkä” käydä.

”no kyllähän sinne nyt voi ku on siellä niitä pelikonsoleita ja kaikkee ni kyllähän siellä nyt vois käydä, mut en mä ehkä sillein kun siellä on niitä riparilaisia ni ei ehkä sillei viitti tai ei tee mieli mennä” -Pinja 15

Kysyttäessä nuorisotyön tapahtumiin osallistumisesta Pinja ja Niina kertoivat osallistuvansa ”*nuorisoiltoihin, jos ne lasketaan*”. Tytöt eivät olleet ottaneet valokuvia seurakunnan nuorisotyöhön liittyen, vaan olivat ”lavastaneet” omiin kuviinsa pelailua ja muffineiden tekemistä, jotka he mielsivät nuorisotyöhön liittyväksi yhdessä tekemiseksi. Pinjan ja Niinan edellä mainittu kommentti viittaakin siihen, että he olivat epävarmoja, liittyvätkö seurakunnan nuorisoillat varsinaisesti nuorisotyöhön. Tytöt kertoivat, että nuorisoiltoja järjestetään alueen seurakunnan nuorisotilassa; ”*Ne on niitä ku on se rippikoulupassi*”. Rippikoulun vuoksi nuorten illoissa käyneet tytöt eivät kokeneet nuorten iltoihin menemistä enää mielekkäänä, koska sinne tulisi syksyllä taas uusi rippikoululaisten porukka. Tämä tukee ajatusta siitä, että nuoret tarvitsevat ja kaipaavat omille porukoilleen sopivia tiloja ja paikkoja, joihin on vapaaehtoista mennä. Seurakunnan nuorten iltoihin osallistumista määrittä pitkälti rippikouluun liittyvä passi -velvoite. Nuorisotyön eetokseen lukeutuva vapaaehtoisuuden periaate ei täysin toteudu, jos nuorten iltoihin meneminen ja nuorisotyön toimintaan osallistuminen koetaan velvoittavana. Teemu ja Juuso olivat puolestaan osallistumassa seurakunnan nuorten iltoihin verrattain mielellään, mikäli aikaa on, vaikka rippikoulu heiltä päättyikin.

Teemu (15) oli ottanut valokuvan koulusta: *"Tohonhan tulee noita nuorisotyöntekijöitä pitämään niitä jotain pelejä tohon joitakin välkkiä... En oo ite käynny pelaamassa"*. Teemun mukaan nuorisotyöntekijät ovat käyneet myös opinto-ohjauksen tunneilla kertomassa toiminnastaan: *"ne (nuorisotyöntekijät) on esitelly niitten juttuja ja ... no ... niin"*. Tarkempi selvittely koulussa tapahtuvasta nuorisotyöstä ei juuri antanut parempaa tietoa, ja poikien ymmärrys oli, että uuteen koulurakennukseen olisi tulossa nuorisotilat, vaikka tietämys siitäkin oli hyvin vähäistä. Myöskään Jyväskylän nuorisopalveluiden internetsivuilta ei löytynyt asiaan parempaa selkoa vaan yleinen toteamus, että *"Koulunuorisotyön käytännöt suunnitellaan koulukohtaisesti alueen nuorisonohjaajien kanssa"* (Jyväskylän kaupunki 2018c). Lisäksi sivulla oli esitelty joitain koulussa tehtävän nuorisotyön menetelmiä ja työmuotoja (mm. osallisuuskasvatus) sekä todettiin että koulunuorisotyö tukee nuorten kasvua ja lisää koulun yhteisöllisyyttä (Jyväskylän kaupunki 2018c). On kiinnostavaa, että toinen pojista oli ottanut kuvan koulusta, johon liitti nuorisotyön, mutta hänen kokemuksensa siitä olivat hyvin vähäisiä. Koulussa tehtävän nuorisotyön osalta oli hankala löytää syvempää merkitystä - ainakaan tälle kyseiselle nuorelle itselleen.

Myös Anna kertoi haastattelutilanteessa koulussa ottamastaan kuvasta, jossa oli välituntitoimintaan liittyvä tilanne. Kuvassa oli henkilöitä koulun ruokalan pöydän ääressä pelaamassa Uno -korteilla, ja pöydällä oli kahvimukeja.

Anna 15: *"öö niin siinä oli itse asiassa joku tuolla ruokalassa otettu kuva... niinku ne pelas uunoo ja siitä sai niinku ilmasta kahvia ni ni mulla on sellanenki jäi mieleen nuorisotyöstä että sieltä sai ilmasta kahvia"*

Anna 15: *ja sit tää viimeinen kuva missä on tää koulu nii se on niinku kaikkein usein miten mä nään niitä nuorisotyöntekijöitä koululla*

Haastattelija: *niin täällä käy säännöllisestikkö vai?*

Anna 15: *"Joo jos on niinku kahvila, tai ne tuo ilmasta kahvii ja niillon lautapelejä tuolla ruokalassa"*

Anna mielsi vahvimmin omaan kokemukseensa nuorisotyöstä nuorisotyöntekijöiden vierailut koululla (välituntitoiminnan järjestämisen ja kahvin tarjoamisen).

Nuorisotyöntekijät näkyvät koululla kyseisen välituntitoiminnan merkeissä, mutta muuta kosketuspintaa tytöllä ei juurikaan nuorisotyöhön ollut. Anna myös kertoi, että hänen koululla tapaamansa nuorisotyöntekijät ovat ”pirteitä”, ja tulevat usein pyytämään mukaan välituntipelailuihin koulun ruokalassa. Kyseinen nuori ei kuitenkaan ollut juuri osallistunut nuorisotyöntekijöiden järjestämiin peleihin, mutta piti sitä hyvänä mahdollisuutena ”jos ei ole muuta tekemistä”. Useampi haastatteluun osallistunut nuori piti välituntitoimintaan osallistumisen mahdollisuutta tärkeänä, vaikka ei itse osallistuisikaan toimintaan. *”-- mutta niinku olis kiva jos välkälläki olis jotain niinku nuorisotyötä tai toimintaa koska välkällä ihmiset yleensä vaan istuu ja on puhelimella”* -Sini 14

Pinjan ja Niinan mielikuva kouluympäristössä tapahtuvasta nuorisotyöstä rajoittui ainoastaan välitunteihin, eikä heillä ollut mitään tietoa siitä, kuka toimintaa järjestää tai milloin sitä on tarjolla. Olisi kiinnostavaa tietää, mitä tarkalleen ottaen kyseisessä koulussa nuorisotyö pitää sisällään, ja kuinka paljon nuorisotyö ylipäänsä näkyy koulussa (oli se sitten kaupungin, seurakunnan tai järjestön toteuttamaa). Välituntitoiminta tuntui nuorten puheissa perustuvan tiettyjen välituntien aikana tapahtuvaan lauta- ja korttipelien pelailuun sekä satunnaiseen kahvitarjoiluun, mikä nähtiin positiivisena. Muuta funktiota ei nuorisotyölle tunnu näiden tutkimukseen osallistuneiden nuorten ajatuksissa löytyvän, eivätkä nuoret ylipäänsä tunnistaneet miksi nuorisotyöntekijät käyvät koululla. Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden internetsivuilla annetaan ymmärtää, että kouluissa tehdään monipuolista nuorisotyötä eri menetelmin (Jyväskylän kaupunki 2018c). Puolestaan seurakunnan ja koulun yhteistyöstä ei internetin avulla tarkempaa tietoa löytynyt. Nuorisotyöntekijöiden rooli ei tullut mitenkään esille nuorisotiloista tai koulun välituntitoiminnasta keskustellessa. Ylipäänsä oli mielenkiintoista, että tutkimukseen osallistuneista nuorista kukaan ei oikeastaan ollut koulun välituntipelailuihin osallistunut, eikä kenelläkään oikein ollut myöskään käsitystä siitä, kuka toimintaa järjestää.

Nuorten puheista voi tulkita, että merkityksellisiä eivät olekaan varsinaisesti itse nuorisotyön tarjoamat tilat ja niiden seinät, vaan tiloja käyttävien ihmisten sosiaaliset suhteet ja mahdollinen yhteisöllisyys, sekä porukkaan kuuluminen. Tällöin tiloilla (tai paremminkin seinillä) ei ole niinkään merkitystä itse nuorisotyön tekemisen kannalta,

vaikka myös yhdessä tekeminen näissä tiloissa oli joillekin nuorille tärkeää (pelailu, ruoanlaitto ym.) Nuorten hengailun keskiössä ovatkin vertais- ja sosiaaliset suhteet sekä identiteetin muodostus, joten hengailu on pikemminkin sosiaalinen aktiviteetti kuin nuorten vastarintaa tai kapinointia sukupolvien välillä (Kivijärvi 2016, 99). Tutkimukseeni osallistuneiden nuorten kanssa varsinainen hengailu ei tullut puheeksi, mutta erityisesti tutkimukseen osallistuneiden poikien oleilua Veturitalleilla voisi varmasti sellaiseksi kuvata. Nuorisotilat (samoin kuin koulujen välitunnit sekä julkiset hengailupaikat) ovat nuorille identiteetin muodostamisen sekä erilaisen oppimisen areenoita, mutta ne ovat myös tietyllä tapaa ”pedagogisoimatonta” aluetta. Tuohon alueeseen sisältyvät vertaisoppiminen, sekä erilaisen aikuisten maailman sääntöjen, käytänteiden ja rituaalien kokeileminen. (Hoikkala & Kuivakangas 2017b, 21-22.)

Tutkimuksessani erilaiset paikat miellettiin nuorisotyöksi, ja niissä tiedettiin työskentelevän nuorisotyöntekijöitä, joista oli positiivinen kuva. Harmillisesti myös tämän tutkimuksen pohjalta jää epäselväksi, mikä on nuorisotyön ja nuorisotyöntekijöiden rooli ja lisäarvo tässä hengailun yhtälössä. Nuoret hengailevat usein muun muassa koulujen pihoilla ja kauppakeskuksissa, joissa nuorisotyöntekijöitä ei juuri näy. Onko tämä kuitenkin myös joidenkin nuorten toive, että kohdataan ja hengaillaan sellaisissa paikoissa, joissa ei ole aikuisia? Tämä kaipaaisi lisäselvitystä ja tutkimusta: mikä funktio nuorisotyöntekijöillä on nuorisotiloissa ja muissa nuorten paikoissa tai koulussa? En haluaisi ajatella, että se olisi ainakaan pelkästään kahvin tarjoaminen nuorille (mikä nousi vahvasti yhden tytön puheesta esiin). Kahvitarjoilu koetaan usein oman kokemuksenikin mukaan nuorisotyössä tärkeäksi, ja nuoret sitä jopa odottavat, mutta toivoisin että kahvittelun ohessa nuorille selkiytyisi myös muu nuorisotyön osaaminen (kuten aikuisen läsnäolo sekä kohtaaminen ja tarvittaessa kohdennetumpi tuki nuorelle). Muutama tutkimukseen osallistunut nuori esitti kuitenkin myös toiveita nuorisotyön läsnäoloon liittyen. Esimerkiksi nuorten pyytämisen mukaan toimintaan ja yhteisen tekemisen ja yhteisöllisyyden paikkojen mahdollistamisen:

Haastattelija: *”auttaisko se niinku yhtään jos.. jos tota niin ois ne nuorisotyöntekijät tuttuja, tai tutumpia jotenki tai...”*

Anna 15: *”nii... joo tai jos ois jotain semmosta niinku, että se pitää huolta se nuorisotyöntekijä et on vaikka... joku peli ja sitte kaikki voi päästä siihen*

mukaan siihen peliin ja sit voi niinku tutustuu keskenään ne jotka pelaa sitä peliä... vaikka niinku uuno tai joku"

Haastattelija: *"niin niin kyllä (tauko) että kukaan ei jää niinku ulkopuolelle?"*

Anna 15: *"Nii"*

Nuorten vapaa-aikatutkimus osoittaa että 10–29-vuotiaista nuorista 72% suhtautuu kriittisesti erilaisiin jäsenyyksiin ja toimintoihin sitoutumiseen. Suunta on mennyt kohti kriittisempää asennetta, ja saattaa osaltaan selittää trendiä, joka suosii hengailua sekä projektiosallistumiskulttuuria. (Myllyniemi & Berg, 2013, 48.) Pyyryn (2015) mukaan nuorten hengailua kauppakeskuksissa myös kontrolloidaan, jolloin voidaan kysyä, onko kauppakeskusten tilat tai urbaanit tilat ylipäänsä julkisia ja avoimia myös nuorille. Esimerkiksi skeittailua säädellään puistoissa ja kaupunkien keskustoissa kieltomerkein ja rakentamalla fyysisiä esteitä, samalla kun julkisista paikoista poistetaan penkkejä hengailun estämiseksi. Hyväksyttäviä nuorten (tiukkoja) tiloja ovat usein aikuisten säätelemät ja kontrolloimat tilat, joissa on myös olemassa tietynlainen valta-asetelma. (Pyyry 2015, 10-12.) Aikuiset kontrolloivatkin nuorten tiloja (erityisesti nuorisotiloja), muun muassa säätelemällä aukioloaikoja, tekemällä sääntöjä ja rajaamalla tiloja tietyn ikäisten käyttöön. Nuorten tilakokemuksia määrittävät lisäksi myös vallankäyttö (ketkä päättävät tilojen säännöistä) sekä sukupuolikysymykset ja turvallisuuden kokemukset. (Kiilakoski & Kivijärvi & Gretschel & Laine & Merikivi 2011, 63-64.) Nuorisotyön funktioksi nuorten tiloissa määrittyykin jossain määrin "kontrollointifunktio". Tätä funktiota kaipaavat oman kokemukseni mukaan joskus myös verkostot, jotka pyytävät nuorisotyötä jalkautumaan nuorten pariin kauppojen tuulikaappeihin ja puuttumaan muun muassa huonoon käytökseen sekä "sammuttelemaan tulipaloja" vähän siellä sun täällä (esim. Soanjärvi 2011, 118). Tässä kohtaa nuorisotyön merkitys jonkinlaisena säilöntälaitoksena ja vaihtoehtoisena paikkana "pahanteolle" ja päihteille tulee esiin. Nuorisotilat on koettu nuorten toimesta esimerkiksi Anu Gretschelin tutkimuksessa tärkeiksi kohtaamispaikoiksi sekä vaihtoehdoksi ulkona olemiselle ja humalajuomiselle (Gretschel 2011, 17). Myös omaan tutkimukseeni osallistuneet pojat näkivät nuorisotilat itselleen tärkeinä hengailupaikkoina, jossa on mahdollista olla kavereiden kanssa. Kuitenkaan nuorisotyöntekijöillä ei kyseisessä kuviossa ollut

suurtakaan roolia, vaikka sinänsä nuorisotyöntekijöistä olikin ihan positiivinen mielikuva. Nuoret eivät myöskään tuoneet nuorisotyöntekijän roolia kontrolloijana mitenkään esille. Juha Niemisen (2007) määrittelemiin funktioihin kontrolloijan osa ei myöskään sisälly (ks. kpl 2.1), enkä pidä itsekään ajatuksesta, että nuorisotyölle tuollainen funktio asetettaisiin. Myös Soanjärven (2011, 103-104) väitöstutkimus ammatillisesta nuorisotyöstä tuo esiin, että nuorisotyöntekijät eivät mielellään halua kontrolloijan roolia ottaa – se jopa ärsyttää. Nuoret nähdään mieluummin aktiivisina toimijoina tai nuorta pyritään tukemaan ja herättämään innostus omaan toimijuuteensa sekä oman elämänsä hallintaan. Samoin nuorisotyöntekijät näkevät mieluummin itsensä ammattikasvattajina. (Soanjärvi 2011, 103-104.)

Haastattelija: "-- mitäs te aattelette nuorisotyöntekijöistä millasia ne teidän mielestä on?"

Juuso 15: *"mukavia"*

Teemu 15: *"mmm"*

Haastattelija: *"onks niille helppo mennä juttelemaan"*

Teemu 15: *"ne tulee useemmin niinku meille"*

Nuorisotilatyötä määrittää (kontrollonin näkökulmasta huolimatta) tietynlainen toiminnan vapaus, jossa myös nuorisotyöntekijällä on vapaammat mahdollisuudet hyödyntää omaa persoonaansa ja omaa osaamistaan. Kylmäkosken (2008, 398) mukaan yksittäisellä nuorisotyöntekijällä on työtapansa ja työn sisältöjen suhteen suuremmat valinnan mahdollisuudet kuin vaikkapa sosiaalityöntekijällä tai opettajalla. Persoonaa ja yksittäisen työntekijän osaamista painokkaasti hyödyntämällä voi olla mahdollista, että nuorisotyö on eriarvoista eri asualueilla tai paikkakunnilla, joissa nuorisotyön tarjontaa on muutenkin vähemmän tai välimatkat ovat pitkiä. Lisäksi nuorisotyöntekijöiden kasvatuksellisessa työtöteessa saattaa olla huomattaviakin eroja, eikä työote ole aina osallistava. (Kylmäkoski 2008, 398-399; Gretsche 2011, 28; 19; Kiilakoski ym. 2011, 76.) Myös Soanjärven (2011, 118-119) mukaan nuorisotyön notkeat ja muuntuvat työmuodot ovat tarpeellisia, mutta tällöin nuorisotyöstä muodostuu sirpalemainen kuva, mikä ei avaudu nuorten vanhemmille, muille ammatillisille eikä aina nuorisotyöntekijöille itselleen. Tutkimukseen osallistuneiden nuorten kertoman perusteella ainakaan nuorisotyön funktiot tai kasvatus eivät avaudu paikallisesta näkökulmasta myöskään nuorille. Tässä

tutkimuksessa ei tarkemmin pureuduttu siihen, mitä nuoret ajattelevat nuorisotyöntekijän roolista, työnkuvasta tai kasvatuksesta, mikä olisi kuitenkin erittäin kiinnostava jatkotutkimuksen kohde. Toisaalta suurimmalla osalla tutkimukseen osallistuneista nuorista oli hyvin vähäiset kokemukset nuorisotyöstä, joten on hankala arvioida, olisivatko nuoret osanneet vastata tarkemmin nuorisotyön lähtökohtia ja kasvatusta koskeviin kysymyksiin.

Nuorisotyöllä on osaamista muun muassa yhteisöllisyyden edistämiseen, ryhmäpedagogisia taitoja sekä tätä kautta osaamista kiusaamisen ehkäisemiseen ja mahdollisesti myös ”tiukkojen” (nuorisotyön)tilojen kehittämiseen (Hoikkala ym. 2017b, 11; 20). Mietin miten nämä taidot tulevat tällä hetkellä hyödynnetyiksi? Myös ”me vastaan muut” – asetelma nuorisotilan ydinporukoissa on omiaan lisäämään kyseenalaista yhteisöllisyyden tunnetta, joka ei kuitenkaan salli uusia nuoria porukkaansa. Kyseessä on tietynlainen ”*uusien nuorten hylkimisen kulttuuri*”, jonka tutkijat toteavat vallinneen nuorisotilatyössä jo pitkään. (Kiilakoski ym. 2011, 74-75.) Myös tutkimukseen osallistuneiden nuorten mielikuvissa tämä eli ajatuksena ulkopuolisuudesta, mahdollisesta kiusaamisesta sekä siinä, että nuorisotiloihin ei ole juurikaan yksin menemistä. Mikäli nuorisotilatyötä halutaan pitää kaikille avoimena työmuotona ja peruspalveluna (esim. Kiilakoski 2011, 154), samalla huomioiden, että nuorisotilatyö tavoittaa tietyn pienen prosenttiosuuden koko asuinalueen nuorista (joista suurin osa on poikia), voidaanko ajatella, että työ on jollain tapaa kohdennettua? Erityisesti jos tästä asetelmasta pidetään kiinni, eikä tehdä toimenpiteitä asian kehittämiseksi. Tällöin hyväksytään mielestäni ajatus siitä, että tilatyötä halutaan kohdentaa vain tietyille nuorille ja nuorten ryhmille. Erityisesti, kun tilanne on nuorisotyön tutkimuksen ja nuorisotyöntekijöiden itsensä toimesta tunnustettu. Nuorisotyössä pitäisi päästä purkamaan mahdollisia osallistumisen esteitä toimintaa uudelleen miettien, ja nuorisotilojen yhteisöllisyyteen ja ryhmädynamiikkaan puuttuen tai tarjoamalla erilaisia aukioloaikoja ja toimintaa eri-ikäisille nuorille ja erilaisille nuorten ryhmille, kuten jo eri paikkakunnilla ja kaupungeissa tehdäänkin. On myös syytä arvioida ja kehittää edelleen nuorisotyön toimintaympäristöjä sekä työmuotoja.

Oma kokemukseni nuorisotyöstä erityisesti kouluympäristössä on ollut positiivinen juuri yhteisöllisyyden tukemisen ja nuorten kohtaamisen näkökulmasta. Nuorisotyöntekijä on nuorisolain sekä nuorisotyön eetoksen mukaisesti voinut toteuttaa nuorisotyön kasvatustehtävää nuoria tukemalla niin koulussa ja vapaa-ajalla, kuin näiden rajapinnassakin. Samalla nuorisotyöntekijä on voinut tehdä työtään näkyväksi sekä osaamisellaan tukea koulun kasvatustehtävää ja yhteisöllistä oppilashuoltoa (työmuotoina ja menetelminä esimerkiksi ryhmäytyt, läsnäolo sekä kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen). Nuorille on myös järjestetty pienryhmätoimintaa sosiaalisten taitojen vahvistamiseen ja kaverisuhteiden luomiseen liittyen. Esimerkiksi näillä keinoin nuorisotyöntekijä voi hyödyntää ammattitaitoaan myös monialaisessa yhteistyössä koulun ja muun asuinalueella nuorten kanssa toimivien kanssa.

4.2 Nuorisotyöhön osallistuminen ja osallistumisen esteet

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista nuorista kertoi, että nuorisotyö on heidän mielestään tasavertaista ja että kaikki nuoret pystyvät samalla tavalla osallistumaan nuorisotyön toimintaan. Osa nuorista piti nuorisotyöhön osallistumisen kynnystä hyvin matalana (erityisesti pojat), mutta suuri osa tytöistä puolestaan ei. Myös muut osallistumiseen liittyvät teemat jossain määrin yllättivät. Nuorisotyön ”matala kynnyk” ei olekaan kaikille matala, vaan osallistumisen esteiksi voivat muodostua ujous, kaverin puute, ulkopuolisuuden tunne sekä kiusaaminen.

Haastattelija: ”mikä siinä voik olla sellasta et ei ehkä uskaltais mennä (nuorisotilalle)?”

Anna 15: ”no jos on joku tosi ujo ja sitte ei kaveri kauheesti halua lähtee sinne ”

Ulkopuolisuuden tunne ja yksin jääminen vaikuttavat olevan tässäkin tutkimuksessa jollain tavalla läsnä ainakin siltä osin, että nuoret eivät olleet innokkaita lähtemään yksin nuorisotyön paikkoihin. 7.-luokkalaiset Sini ja Laura ajattelivat, että nuorisotyön tulisi olla helposti lähestyttävää ja että nuori kokisi olevansa tervetullut nuorisotyön

toimintaan (esimerkiksi jos on uusi kävijä nuorisotilalla). Tytöt eivät itse olleet osallistuneet kovinkaan paljon avoimeen nuorisotilatyöhön, erityisesti nyt kun kaupungin tarjoama tila heidän asuinalueeltaan tällä hetkellä puuttui. Seurakunnan nuorisotila ei tullut Sinin ja Lauran kanssa puheeksi.

Laura 14: *"joo määki oon pari kertaa käyny (kaupungin nuorisotilalla) mutta en mää hirveesti sielläkää käyny... et ku ei siitäkään silleen kauheesti infottu... hirveesti että tietäis"*

Sini 14: *"ja aluks tuntu niinku vähän niinku oudolta mennä yksin -- että niinku mieluummin ois menny jonkun kaveriporukan kanssa ni se ois ollu ehkä helpompaa"*

Tyttöjen kokemus oli, että nuorisotiloilla kävi myös jonkin verran vanhempia nuoria, useimmiten 16-vuotiaita tai tätä vanhempia. Tämä oli myös syynä siihen, miksi tuolloin nuoremmat nuoret eivät mieltäneet paikkaa omakseen. Tyttöjen keskustelussa ilmeni, että kyseinen kaupungin nuorisotila oli kuitenkin ollut ilmeisen suosittu erityisesti näiden hieman vanhempien nuorten keskuudessa. Nuorille piirtyykin Aaltosen ym. (2011, 39) mukaan erilaisia alueisiin, ja nuorten toimintaympäristöihin liittyviä sosiaalisia raja-aitoja. Osa näistä raja-aidoista perustuu esimerkiksi nuorisokulttuureihin, paikallisiin "suosiohierarkioihin" tai nuoren omiin mielipiteisiin ja arvoihin. Esimerkiksi kouluille ja nuorisotiloille muodostuu porukoita, joissa jotkut nuoret ovat suosituimpia kuin toiset. Tällaiset suosion kriteerit vaihtelevat ajallisesti sekä paikallisesti ja näihin kytkeytyy myös hyväosaisuus, tai erilaiset resurssit ja taidot. (Aaltonen ym. 2011, 39.)

Sini 14: *"niin koululla niinku vaan kuuli että kuka tulee tänään (nuorisotilan nimi) mut se niinku tuntu niinkun oudolta mennä niinkun yksin kun ei tuntenu sieltä ketään"*

Laura 14: *"ja kun ei tiedä sitä paikkaa kun ei tiedä minkälainen se on ja ketä sen järjestää ja silleen"*

Sini 14: *"Nii ja sit ku menee yksin sinne niin niinku orpo olo tulee siellä"*

Haastattelija: *"mites tota nuorisotila ni onks se niinku semmonen hyvä paikka tai hyvä tapa järjestää nuorisotyötä että on niinku se nuorisotila"*

Sini 14: *"no kyl se helpottaa aika paljon"*

Laura 14: *"joo kuhan sitä tuo esille enemmän että niinku siellä saa olla kuka vaan koska pienempänä oli se ajatus että siellä saa vaan olla isommat et niinkun meillä pienemmillä tai... nuoremmat ei niinku sais mennä sinne isompien paikkaan ja ne niinku päättää kaikki asiat siellä ni pienempänä vähän niinku pelotti ajatus siitä... mennä niinkun tuntemattomaan tilaan ja sit se on täynnä isompia ihmisiä..."*

Lähes kaikilla tytöillä oli jonkinlainen ajatus nuorisotyöhön osallistumisen esteistä. Yhdessä parihaastattelussa tuli esille myös kiusaamisen mahdollisuus, mikä voi estää nuorisotiloilla käymisen tai ylipäänsä nuorisotyön toimintaan osallistumisen. Nuorisotyöhön osallistumisen voi estää lisäksi kokemus ulkopuolisuudesta tai ulkopuolisuuden tunteesta esimerkiksi tilanteessa, jossa nuorisotilassa ei käy ketään tuttuja, tai nuori ei saa ketään kaveria lähtemään mukaan nuorisotilalle. Lisäksi keskustellessamme nuorten yhtäläisistä mahdollisuuksista osallistua nuorisotyön järjestämään toimintaan tytöt vastasivat seuraavasti:

Niina 15: *"no periaatteessa se (mahdollisuus osallistua) pitäis olla kaikilla mutta mä en sitte tiä et jostain elämäntilanteesta riippuen että mitenkä sitte on"*

Pinja 15: *"Nii... et jos silleen haluaa osallistua ja sit on niitä omia syitä että mikset sä vaikka haluaa mennä sinne ... tai sitte että vaikka sua kiusataan ja ne kiusaajat on siellä ja sä kuitenkin haluaisit mennä sinne mutta sä et kuitenkaan voi koska ne on siellä"*

Nuorten vapaa-aikaa voivat rajoittaa muun muassa erilaiset *"normistot sekä kulttuuriset ja sosiaaliset odotukset"* (Gretschel & Laine & Siivonen & Peltola & Myllyniemi 2011, 115). Normistoilla tarkoitetaan sitä, millaista käyttäytymistä esimerkiksi yksilöiltä tai ryhmiltä odotetaan liittyen heidän asemaansa yhteiskunnassa. Normistot myös määrittävät nuorten vapaa-ajanviettoa (mikä on kenellekin sopivaa, toivottavaa tai kiellettyä). Nuorten välisisissä sosiaalisissa suhteissa on erilaisia tapoja viestittää hierarkioita ja arvostelmia, jotka liittyvät esimerkiksi ilkeisiin katseisiin tai hiljaiseen vetäytymiseen. Itse ajattelen tähän kuuluvan myös ulkopuolelle jättämisen tai porukasta poissulkemisen. Tällöin nuorten

vapaa-ajanviettopaikkoihin meneminen ei ole kaikille avointa, vaikka itsessään fyysinen tila olisikin tarkoitettu kaikille avoimeksi. Tutkijoiden mukaan nuorten vapaa-ajan tilat ja paikat saattavat näyttäytyä niinkin raadollisesti, että sosiaalinen jäsenyys näissä paikoissa on jopa ansaittava. (Gretschel ym. 2011, 115-116; Honkasalo & Kivijärvi 2011, 114-115.)

Haastattelija: *"-- oottekste ollu niissä (nuorten illoissa) yksin vai aina jossain porukassa tai kahestaan tai..."*

Teemu 15: *"kavereitten kanssa"*

Haastattelija: *"Joo... oiskos helppo mennä yksin.. voisitteko kuvitella että menisitte joskus yksin johonki?"*

Juuso 15: *"no en oikeestaan"*

Kaikille tutkimukseen osallistuneille nuorille oli tärkeää, että nuorisotyön toimintaan osallistutaan kaverin tai kavereiden kanssa (myös pojille). Kukaan ei menisi yksin nuorisotilalle, etenkin jos ei tuntisi sieltä muita. Havainto *kavereiden osallistumisen* merkityksestä oli jossain määrin ennakoitavissa, sillä aiemmissa tutkimuksissa nuorten sosiaaliset suhteet on todettu tärkeiksi erilaisissa vapaa-ajan paikoissa ja tiloissa. Kaverit ja muut sosiaaliset suhteet tekevät siis nuorisotyön tilan tai paikan. Tila itsessään ei ole tai *"tee nuorisotyötä"*. Nuorten väliset sosiaaliset suhteet ja ystävytydet ovat merkityksellisiä niin identiteetin, kouluhyvinvoinnin kuin nuoren kehityksenkin kannalta. Sosiaaliset suhteet kytkeytyvät niin fyysisiin kuin virtuaalisiin tiloihin sekä paikallisuuteen, joissa nuorten arki rakentuu pitkälti kaverisuhteiden ympärille – niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Yksinäiset nuoret, jotka eristetään tai eristäytyvät muiden seurasta, erottuvat joukosta. (Aaltonen ym. 2011, 29; 31-31.) Toisaalta kavereiden merkityksen korostumisen myötä huolenaiheekseni nousivat yksinäiset nuoret: onko heillä mitään edellytyksiä osallistua nuorisotyön toimintaan? Erityisesti jos ei löydy edes sitä yhtä kaveria, jonka kanssa nuorisotyön toimintaan olisi mahdollista mennä tutustumaan ja osallistumaan. Juuson ja Teemun mukaan kuitenkin myös sellaiset nuoret kävisivät nuorisotiloilla, joilla ei ole välttämättä paljon kavereita. Mielestäni on kuitenkin paradoksaalista, että nuorisotyön paikoissa tai tiloissa kävisi yksinäisiä nuoria, koska esimerkiksi haastatteluun osallistuneista nuorista kukaan ei ollut halukas menemään yksin nuorisotilalle - useampi koki sen olevan jopa pelottavaa.

Haastattelija: *"aivan.. et olis kivempi mennä (nuorisotilalle) jonkun kaverin kaa?"*

Anna 15: *"mm.. se tuntuu vähän semmoselta ööö pelottavaltakin kun siellä on niin paljon muitakin ihmisiä"*

8.- luokkalainen Anna kertoi haluavansa osallistua enemmän nuorisotyön toimintaan ja käydä "nuorisotyöpaikoilla", mutta koki ajanpuutteen yhdeksi haasteeksi osallistumiseen. Vielä suurempana haasteena hän kuitenkin mainitsi, että pitäisi sopia jonkun kaverin kanssa, että ei tarvitsisi mennä yksin. Annan puhetta määrittä vahvasti kaverin puute nuorisotyöhön osallistumiseen liittyen ja hän mainitsi asiasta useassa yhteydessä. Kysyttäessä vielä nuorisotyön yhdenvertaisuudesta ja matalasta kynnyksestä osallistua nuorisotyön toimintaan, hän vastasi tähän tapaan:

Haastattelija: *"Onks niihin helppo mennä sit niihin nuorisotyön juttuihin?"*

Anna 15: *"no varmaan jos niinku... hankalempaa on yksin niinku lähtee sinne kattomaan mitä on ni se on paljon helpompaa jos on kaveri"*

Ystävyyksiin ja kaverisuhteisiin liittyvän dynamiikan taustalla toimii vaikuttavana tekijänä myös *sukupuoli*. Poikien suhteiden on koettu olevan toiminnallisempia, kun taas tyttöjen keskinäiset suhteet perustuvat useimmin luottamukseen tai kokemusten jakamiseen. Nuorten viihtyessä myös sekaryhmissä, sukupuolisten rajojen välisten rajojen ylittäminen luo oman jännitteensä niin nuorten vapaa-ajalle kuin kouluunkin. Samoin myös tytöt kokevat useimmin itsensä yksinäisiksi erityisesti 15-19 -vuoden iässä. Pojilla on samassa iässä enemmän läheisiä ystäviä, joita he tapaavat useammin kuin tytöt. (Aaltonen ym. 2011, 34; Myllyniemi & Berg, 2013, 52.) Myös Massey (2008, 19) mukaan esimerkiksi rotu ja sukupuoli ovat tilan kokemustamme määrittäviä tekijöitä. Esimerkiksi naisten liikkuvuutta määrittävät miehet monella tapaa – muun muassa katseillaan ja sillä, että he saavat naiset tuntemaan olevansa väärässä paikassa. (Massey 2008, 19.) Tämä on huomioitava seikka, jos pohditaan myös tyttöjen osallistumisen mahdollisuuksia nuorisotyöhön, sillä poikien mielestä nuorisotiloille oli puolestaan helppo mennä - ainakin kaverin kanssa. Onkin kiinnostavaa, mikä tekee pojille nuorisotiloille ja hengailupaikkoihin menemisen helpommaksi. Tähän kysymykseen en pysty kuitenkaan tällä tutkimuksella tarkemmin vastaamaan, mutta sukupuolisuus nuorisotiloilla on tunnustettu ilmiö muun muassa

nuorisotyöntekijöiden ja tutkijoiden keskuudessa (Ks. luku 2.1.2). Herääkin kysymys, halutaanko nuorisotyössä asian tiedostamisesta huolimatta tehdä jotain, vai ovatko nuorisotilat avoimia vain pojille?

Myös erilaiset rakenteelliset tekijät ohjaavat ja rajoittavat nuorten toiminnan mahdollisuuksia, kiinnostuksen kohteita, tiloja sekä ystävyyssuhteiden syntyä. Nuoria puolestaan yhdistävät yhteiskunnallisesti määrittynyt asemoinnit (kuten asuinalue, luokka, koulutus tai tunne erilaisuudesta). Myös joillekin nuorille yksilöllisyys määrittynyt ryhmään kuulumisen kautta tai erilaisuutena ja poikkeavuutena, jolloin yksilöllisyys määräytyy muun muassa sosiaalisten ja taloudellisten rakenteiden kautta. (Aaltonen ym. 2011, 56.) Tulkitsemme tätä nuorten osallistumisen valossa siten, että kaikille tutkimukseen osallistuneille nuorille mahdollisuudet osallistua tai rakentaa ystävyyssuhteita nuorisotyön palveluissa eivät olleet tasaveroiset. Tasaveroista mahdollisuutta kuitenkin nuorten puheissa kaivattiin. Jos nuorisotyön on tarkoitus tukea nuorten sosiaalisia suhteita ja tukea yksilöä oman ryhmänsä jäsenenä, pelkästään nuorisotilatyön kautta se ei välttämättä onnistu. Kaverisuhteiden tukeminen ja nuorten yksinäisyyden vähentäminen ovat keskeisiä nuorisotyön tehtäviä, jotka eivät tämän tutkimuksen valossa tule kovinkaan hyvin hoidetuksi. Olisi tärkeää pohtia nuorisotilojen merkitystä ja kehittää niiden avoimuutta tarjoamalla esimerkiksi erilaisille nuorten ryhmille erilaista toimintaa ja aukioloaikoja, mutta myös pohtia nuorisotyön järjestämistä muissa toimintaympäristöissä nuorten toiveita kuunnellen. Muun muassa erilaisen pienryhmätoiminnan (esim. Nuorten Akatemian Mahis-toiminta) kautta pystytään tukemaan nuorten kaverisuhteita, itsetunnon vahvistamista sekä sosiaalisia taitoja. Myös luokkamuotoinen työskentely ja ryhmädynamiikan kehittäminen tukevat nuorta oman yhteisönsä jäseneksi. Tällainen on oma kokemukseni nuorisotyön toimivista käytännöistä, mitä olen itse päässyt työvuosien aikana kokeilemaan.

Nuoret mainitsivat myös ajanpuutteen toimintaan osallistumisen esteenä. Nuorten vapaa-ajankäytöstä ovat kirjoittaneet muun muassa Gretschel, Laine, Siivonen, Peltola ja Myllyniemi (2011, 109-110), joiden mukaan useat tutkimustulokset osoittavat samaan suuntaan: toisilla nuorilla vapaa-aika on vähäistä lukuisten harrastusten ohella ja osalla aikaa olisi niin paljon, etteivät tiedä mitä tekisivät. Nuorten kokemus

ajan puutteesta voi johtua myös mahdollisuuksien ja aikaa vievien kiinnostuksen kohteiden määrästä. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa suurella osalla nuorista oli aktiivinen liikunta- tai kulttuuriharrastus, joka vaikutti muuhun toimintaan osallistumiseen. (Gretschel ym. 2011, 110.) Vuoden 2015 Nuorisobarometrin mukaan 87 prosentilla 15–29-vuotiaista oli jokin harrastus. Harrastamisen määrän todetaan myös hieman lisääntyneen. Nuoria liikkeellä -vapaa-aikatutkimuksessa on kuitenkin todettu, että teini-iässä (n.15-19-vuotiaana) harrastusaktiivisuus notkahtaa sekä tytöillä että pojilla. (Myllyniemi 2015, 50; Myllyniemi & Berg 2013, 39.) Tämä on kiinnostava ilmiö myös vapaa-ajan sekä nuorisotyöhön osallistumisen näkökulmasta siinä mielessä, että samaisessa teini-iässä nuorten on hankalaa sitoutua mihinkään tiettyä aikana tapahtuvaan toimintaan muutoinkaan, jolloin nuoret suosivat mieluummin spontaania tekemistä ja hengailua. (esim. Kylmäkoski 2008, 395; Myllyniemi & Berg, 2013, 48.)

Tutkimukseni mukaan nuorten mielikuvat osallistumisen esteistä ovat yhtenevät aiempaan nuorisotyön tutkimukseen verratessa (kaverisuhteiden merkitys, ulkopuolisuuden kokemus ja sukupuolen merkitys). Vaikka nuorisotyö onkin alkanut kehittää toimintaansa tilojen ja paikkojen suhteen, olisi kiinnostavaa saada paikallista jatkotutkimusta siitä, miten erilaisia tutkimustuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä ja miten jatkossa nuoret otetaan paremmin huomioon tilojen suunnittelussa. Myös nuorisotyöhön osallistumattomien nuorten tuottamat signaalit tästä aiheesta kannustaisivat toiminnan kehittämiseen ja vähintäänkin tutkimaan aihetta paikallisesti vielä tarkemmin sekä tiedottamaan enemmän nuorisotyön mahdollisuuksista.

4.3 Nuorisotyön merkitys

"no siis mä olin viime kesällä kautta syksyllä seuraamassa palokuntanuoria, ni siellä on sitä nuorisotyötä ni sieltä mä nappasin noita kuvia... ne on mun mielestä kivoja ja niissä tulee sitä nuorisotyötä sillai että on hyvä ryhmähenki ja niinku yhittää toimintaa sillai että kaikilla on mahdollisimman mukava olla" -Sini 14

Kuva 2 Palokuntanuoret, Sini

Tutkimukseen osallistunut Sini oli ottanut kuvia palokuntanuorten toiminnasta, joka on Jyväskylän Vapaapalokunnan nuoriso-osaston toimintaa. Palokuntien toiminta on Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) alaista palokuntanuorisotyötä, joka on tarkoitettu yli 10.-vuotiaille nuorille. (Jyväskylän vapaapalokunta 2018.) Nuori halusi hyödyntää edellisenä kesänä ja syksyllä 2017 ottamiaan valokuvia palokuntanuorten toiminnasta, jossa oli itsekin ollut aiemmin aktiivisesti mukana. (Ei tosin enää haastatteluun osallistuessa). Nuori oli ottanut kaikki kolme kuvaansa palokuntanuorten toiminnasta, joista yksi ohessa (Kuva 2). Nuoren kertoman mukaan

palokuntanuorten ryhmä on avointa toimintaa, johon voi halutessaan liittyä ja siitä voi jättäytyä pois milloin haluaa.

"-- siellä on ne vetäjät niin ne pitää huomion että kaikilla on hauskaa, ketään ei jätetä yksin ja sitten niinku jos sulla on joku murhe niin saa mennä puhuun ja ne pitää ihan luottamuksella sen asian --että on niinkun siellä rakennetaan turvallinen ja luotettava ympäristö että sä voit olla rauhassa ja..." -Sini 14

Sinin kertoman mukaan palokuntanuorten toimintaa vetävät nuorisotyöntekijät, jotka ovat vapaapalokunnassa mukana. Toiminnassa vetäjinä on lisäksi jo eläkkeelle jääneitä palokuntalaisia sekä muita vapaaehtoisia. Sinin mukaan nuorisotyöntekijät sekä muut ohjaajat ovat luotettavia, ja heille voi mennä kertomaan omista murheistaan. Tämän yhden nuoren omakohtainen kokemus turvallisesta ryhmästä ja yhdessä tekemisestä oli kiinnostava ja ehkä rohkaisevakin. Samoin hänen kokemuksensa nuorisotyötä tekevien aikuisten osalta oli positiivinen ja nuori koki saaneensa osallistua luotettavaan ja turvalliseen ympäristöön, jossa hän on tullut kuulluksi ja hän on saanut luottamuksella kertoa asioistaan. Vaikka muiden nuorten puheista tämä puoli nuorisotyöstä ei tullutkaan esille, voidaan varmasti ajatella, että nuorisotyön tärkeä tehtävä on olla läsnä nuorten arjessa ja nuorten paikoissa, koska on niitäkin nuoria, jotka sitä tarvitsevat. Nuorisotyössä luottamuksen syntyminen onkin aikaa vievä prosessi, joka ei synny pistemäisistä kohtaamisista, vaan pidempikestoisesta kasvatuksellisen suhteen rakentamisesta (Kiilakoski 2015c, 154-155). Sinin ajatukset palokuntanuorista ja niihin liittyvä yhteisöllisyyden ja luottamuksen kokemus sekä Lauran ottama maisemakuva, jota hän kuvaili nuorisotyön tarjoamana apuna nuorten mielenterveysasioihin, olivat hienoja tulkintoja ja ajatuksia nuorisotyöstä. Sini ja Laura osallistuivat parihaastatteluun ja kertoilivat avoimesti ja luontevasti omista ajatuksistaan nuorisotyöstä ottamiensa kuvien avulla. Lauran maisemakuvassa oli hänen mukaansa rauhaa, jota voi saada nuorisotyön tarjoamasta tuesta. Hänellä ei kuitenkaan itsellään ollut asiasta henkilökohtaista kokemusta, vaan kertoi että *"netissä on kerrottu että kaikilla ei ole ihan hyvä olla"*. Lauran ja Sinin mukaan nuorisotyössä on tärkeää aikuisen tuki ja *"luotettava puheseura"*, jos on joku *"murhe"* tai ongelma. Molemmilla oli vahvahko tunne siitä, mitä nuorisotyö heille merkitsee.

"Tai ne on mun mielestä kivoja (palokuntanuoret) ja niissä tulee sitä nuorisotyötä sillai että on hyvä ryhmähenki ja niinku yhittää toimintaa sillai että kaikilla on mahdollisimman mukava olla" (Sini 14). Tytöt ajattelivat myös, että nuorisotyöhön voi osallistua kuka vaan ja nuorisotyössä voi olla oma itsensä. "Ei oo mitään semmosta että sun pitää olla tällönen tai tommonen että sä voit tulla tänne vaan " -Sini 14

Kuva 3 Maisema, Laura

Haastattelija: *"miten sulla tuli ajatus nuorisotyöstä noista maisemista?"*

Laura 14: *"niin no mä aattelin että jotenkin nuorisotyö liittyis mielenterveydellisesti myös että jos on jotain ongelmia niin sitten noissa on semmosta rauhaa noissa kuvissa ja ei oo semmosta kauheeta niinku tapahtumista siinä samalla ja (tauko) et mä en päässy ite paikalle mihkään niinku käytännölliseen nuorisotyöhön mutta mä otin tommosii niinku konkreettisen esimerkin myös, mihin nuorisotyö voi myös vaikuttaa"*

Sinillä ja Lauralla tuntui olevan kokemus, että nuorisotyöntekijä voi olla luotettava ja turvallinen aikuinen, joka voi luoda turvallista ympäristöä nuorten tekemiselle. Samoin nuorisotyöltä odotettiin luotettavaa puheseuraa, jos nuorella on murheita. On selvää, että jossain määrin nämä nuoret olivat selvillä siitä, mitä nuorisotyöltä voisi mahdollisesti odottaa, mutta eivät tienneet mistä sellaista tukea voisi omalla asuinalueella saada. Nuorisotyön näkyvyys nuorten eri toimintaympäristöissä kaipaa näiden nuorten tarjoamien viitteiden valossa kirkastamista. Itselleni tuli myös mieleen, että kerrotaanko nuorille riittävästi mitä nuorisotyöntekijät tekevät tai mitä nuoret voisivat heiltä odottaa – tai mitä on se nuorisotyön osaaminen, mikä voisi nuoria hyödyttää? Sini ja Laura tiesivät, että on olemassa *”joku puhelin johon voi soittaa ja puhua”*. Kävimmekin keskustelua lasten ja nuorten puhelimista, mutta erityisesti nämä tytöt toivoivat, että aikuisen tai nuorisotyöntekijän tukea voisi olla saatavilla myös kasvokkain.

Sini 14: *”nii se tuntuu paljon niinku luontevammalta niinku helpottavammalta puhuu kasvotusten ku puhelimen kautta... että vois olla ihan niinku vaan helpompaa jos on joku murhe niin vaa mennä ja sit puhuu eikä tarviis soittaa”*

Laura 14: *”ja siinä kehittyy se taito et osaa myös kasvotusten puhua –”*

Tytöt kävivät erittäin hyvää keskustelua keskusteluavun merkityksestä ja siitä, miten puhuminen aikuisille on joskus todella hankalaa. Erityisesti jos nuori ei tiedä miten omaa pahaa oloa voi purkaa. Keskustelimme myös nuorten auttavista puhelimista ja chateista, joissa voi olla aina eri aikuinen vastaamassa puheluihin tai viesteihin. Nuoret kaipasivatkin pysyvämpiä henkilöitä kasvokkaiseen keskusteluun. Nämä nuoret toivoivat ylipäänsä aikuisten ymmärrystä nuorten asioihin - erityisesti koulussa. Nuorista ikäluokista puhutaan usein *”diginatiivina”* sukupolvena, mutta myös Marja Peltolan ja Jenni Moision selvityksen (2017) mukaan lapset ja nuoret toivovat usein luottamuksellisia, kasvokkaisia palvelukohtauksia sekä *”asiakassuhteen”* pitkäaikaisuutta. (Peltola ym. 2017, 23.) Oma kokemukseni muun muassa koulussa tehtävästä nuorisotyöstä, nuorisotilatyöstä sekä perhekeskuksessa toimimisesta on tuoda esille ja nuorten saataville nuorisotyön kohtaamisosaamista sekä läsnäoloa nuorten arjessa.

Konkreettisen nuorisotyöhön osallistumisen kokemuksen puuttuessa Laura ajatteli nuorisotyötä sen pohjalta mitä oli muualta kuullut ja lukenut. Laura ajatteli asioita myös sellaisten nuorten kannalta, joilla asiat eivät ole hyvin. Molemmat tytöt kokivat, että nuorisotyö on tärkeää, mutta eivät varsinaisesti kokeneet saaneensa nuorisotyöstä omakohtaista apua. Tytöt kuitenkin näkivät merkityksellisenä nuorisotyön tarjoaman tekemisen sekä turvallisen ympäristön, jossa on turvallisia ja luotettavia aikuisia ja sen, että saa olla oma itsensä.

Sini 14: "Mun mielestä nuorisotyö on niinku tärkeitä hommaa, sitä ei todellakaan sais niinku lopettaa tai vähentää vaan just pitäis niinku lisätä... --kun tottuu niinkun nuorella iällä jo heittäytymään niinku tilanteisiin ja niinku tutustumaan ihmisiin ja sit sieltä saa niinkun hyviä kokemuksia tälleen että en suosittelen jättää missään tapauksessa vähemmälle sitä et sitä täytyis niinku lisätä tietoisuutta ja sitä pitäis vaan niinku lisätä enemmän"

Haastattelija: *"niinpä... mitäs Laura ajattelee?"*

Laura 14: "joo no ei se nuorisotyö on kyl tosi hyvä juttu ja... ja samaa mieltä oon Sinin kanssa että sitä pitäis vaan kyllä lisätä sillain että ei missään nimessä vähentää ja se et ku sitä tois vaan enemmän esille ni ihmisiä kiinnostais enemmän se että..."

Pinjan ja Niinan antama merkitys nuorisotyölle oli puolestaan melko kapea. Mielikuva nuorisotyöstä liittyi yhdessä tekemiseen, joka tyttöjen ottamissa valokuvissa välittyy lautapelien pelailun ja muffinssien tekemisen kautta. Muita merkityksiä tytöt eivät juuri tuoneet esille, jota selittää tyttöjen vähäinen kokemus ja osallistuminen nuorisotyön toimintaan. Tärkeimpänä oli rippikouluun osallistuminen, ja sitä kautta nuorisotyöntekijöihin tutustuminen, joista he kuvailivat positiivisiksi, kivoiksi ja että nuorisotyöntekijät huomioivat kaikki. Vaikka omakohtaista syvempää merkitystä nuorisotyölle ei aina haastatteluissa löytynytäkään, nuoret kuitenkin ajattelivat asiaa myös muiden nuorten kannalta:

Haastattelija: *"onks teille itelle nuorisotyö niinku tärkeitä vai vähemmän tärkeitä tai...?"*

Teemu 15: *"no onhan se silleen... ei kauheen tärkeätä ku ei oo silleen hirveesti tullu harrastettua mutta voihan se joillekin olla kellä ei hirveemmin oo muuta (tauko)"*

Haastattelija: *"mites Juuso?"*

Juuso 15: *"no vähän sama, ei silleen kovin tärkeä mulle mutta joillekin voi olla"*

Oman työkokemukseni kautta useat nuorisotiloilla tai kouluilla kohtaamani nuoret suhtautuvat positiivisesti nuorisotyön läsnäoloon. Erityisesti ne nuoret, jotka haluavat tulla jollain tavalla huomioduksi, tulevat usein myös nuorisotyöntekijän juttusille oma-aloitteisesti. Tämä tietysti vaatii jo jonkinlaista tuttuutta sekä luottamuksen syntymistä. Samoin nuorisotyön tulisi niin tilatyössä kuin esimerkiksi kouluilla toimiessa tehdä havaintoja niin sanotusti "herkällä korvalla", jotta myös yksinäiset nuoret tulisivat huomioduksi tai nuorisotyöntekijä pystyisi havainnoimaan ja puuttumaan vaikkapa kiusaamistilanteisiin. Tämä edellyttää oman kokemukseni mukaan erityisesti kouluympäristössä säännöllistä (lähes päivittäistä) läsnäoloa ja herkkyyttä työntekijältä havainnoida erilaisia tilanteita ja ilmiöitä. Haastattelemini nuorten ajatusten perusteella ja oman työkokemukseni perusteella tarvetta kohtaavalle nuorisotyölle eri toimintaympäristöissä ja tiloissa on, mutta aineistoa tulkittaessa on käynyt selväksi, että tietämys nuorisotyöstä, sen toimintatavoista, työmuodoista sekä osaamisesta ovat suurella osalla nuorista pimennossa.

Sini 14: *"koska joillakin nuorilla voi olla sillain että ne ei niinku vaan tiää kelle mennä puhumaan jos ei niinku halua avautua kellekään niinku läheiselle ku sehän voi olla vaikeeta (tauko) niinku ois helpommin saatavilla niinkun ööö luotettavaa puheseuraa et siinä niinku vois periaatteessa parantaa"* (Nuoren kehittämis ehdotus nuorisotyöhön)

Tullaan kysymykseen nuorisotyön eriarvoisuudesta, sekä erityisesti eri asuinalueiden, taajamien ja kuntien eriarvoisuudesta. Myös oma kokemukseni on tämä, ja se osaltaan vaikuttaa myös pätevien työntekijöiden saamiseen sekä nuorisotyön palkkaukseen. Nuorisolaki on puitelaki, joka ei velvoita kuntia tiettyjen nuorisotyön työmuotojen järjestämiseen tai toiminnan kehittämiseen. Nuorisotyön toiminta muotoutuu hyvinkin paikallisesti ja Pöysän (2013, 13) mukaan myös "itsevaltaisesti". Kuntien

väliset erot todentuvat muun muassa resurssien käytettävyydessä sekä erilaisiin toimintoihin panostamisessa. (Pöysä 2013, 13.)

Nuorille oli todella vaikeaa keksiä minkäänlaisia toiveita nuorisotyölle, mutta muutama toivoi yli 15-vuotiaille nuorille enemmän toimintaa omalla asuinalueellaan. Esimerkkinä tytöt toivoivat retkiä sekä jotain kuvataiteisiin liittyvää tekemistä (mm. graffitteja). Isosiksi lähtevillä tytöillä oli mielikuva siitä, että peruskoulun päättäneille nuorille ei ole tällä hetkellä omalla asuinalueella mitään nuorisotyön järjestämää vapaa-ajan toimintaa. *"-- jos lähtee isoseks riparin jälkeen niin sit niille on niitä toimintoja... ja kaikkee koulutuksia ja näitä mutta niinku jos ei lähe isoseks ni ei sulla oo ysiluokan jälkeen saata olla sitte enää mitään ohjelmaa"* Pinja 15

4.4 Nuorisotyön imago

Aluksi pohdin, millainen on nuorisotyön imago, tai onko sitä ylipäänsä mahdollista tutkia. Oma tutkimukseni antaa jonkinlaisia viitteitä siitä, mitä nuoret ajattelevat paikallisesta nuorisotyöstä ja millainen on nuorisotyön imago – tai maine Jyväskylässä nuorten omalla asuinalueella. Maine on mielikuvia ja imagoa tutkineen Erkki Karvosen (1999, 18) mukaan kulttuurista ja sosiaalista todellisuutta, jonka vaikutukset voivat olla hyvinkin merkityksekkäitä. Mainella voi olla ihmiselle tai toimijalle hyviä tai huonoja seuraamuksia, ja se onkin kulttuuriseen ympäristöön ja yhteiskuntaan sekä viestintään liittyvä käsite. Mainetta voidaan ajatella myös imago tai mielikuva - käsitteiden synonyyminä. Mainetta ja mielikuvia voidaan pitää tärkeinä erityisesti siksi, että ne ohjaavat ihmisten tekemiä päätöksiä, kulutusvalintoja ja päätöksiä olla menemättä vaikkapa johonkin tilaisuuteen tai vaikkapa lomakohteeseen. (mt. 18.) Karvosen (mt. 18) mukaan nykyisissä *"runsaan tarjonnan oloissa"* on varaa valita kilpailevista palveluista ja tuotteista itselleen parhaiten sopiva vaihtoehto. Oman tutkimukseni perusteella olen alkanut pohtia, onko nuorilla tätä runsaudenpulaa tarjolla nuorisotyön osalta, erityisesti huomioon ottaen alueiden välisen epätasa-arvon ja erityisesti esille nousseen tietämättömyyden koko nuorisotyöstä. Karvonen (mt. 18)

tuokin esille, miten mielikuvissamme tuntemattomuus merkitsee palvelun tai tuotteen kohdalla samaa kuin arveluttavuus. Ihmiset luottavat mieluummin tunnettuun ja hyvämaineiseen, kuin että ottaisivat riskin jonkin uuden ja oudon kokeilemisella. Olennaisessa asemassa imagon tai mielikuvan luonnissa on media (niin hyvässä kuin pahassakin). Media mahdollistaa vuorovaikutusta ja linkittää ihmisiä toisiinsa ja sillä on keskeinen asema ihmisten arjessa. Myös imagoa luodaan median välityksellä – ja imago on lupaus, jolle tulee löytyä katetta. Hyvä toiminta ei itsessään ole riittävää, vaan tarvitaan myös hyvää viestintää kertomaan siitä, miten hyvä toimija on. (mt. 22.) Nykypäivänä sosiaalisen median ollessa niin suosittua, tällä on mielestäni vielä isompi merkitys. Kuitenkaan tutkimukseen osallistuneet nuoret eivät kertoneet seuraavansa nuorisotyön toimijoiden Instagram -tilejä eikä muutakaan mahdollista sosiaalista mediaa. Parhaiten nuoret ajattelivat saavansa tiedon etsimällä itse netistä. Nuorisotyöntekijät eivät kuitenkaan olleet tuttuja, ja ketään ei muistettu nimeltä. Nuoret toivoivatkin itse nuorisotyön näkyvyyden lisäämistä ja erityisesti toimintojen markkinoimista.

Nuorten ajatuksissa ja mielikuvissa nuorisotyö näyttäytyi Veturitalleja lukuun ottamatta ajoittain hyvinkin pintapuolisesti. Seurakunnankin nuorisotyö tuli esiin ainoastaan rippikoulutoiminnan kautta. Kaksi nuorta kertoi osallistuneensa myös järjestötoimintaan; toinen alakouluiässä kerhotoimintaan ja toinen palokuntanuoriin. Neljä nuorta oli aktiivisia urheiluseuratoiminnassa, mutta eivät mieltäneet liikuntaharrastustaan nuorisotyöksi tai nuorisotyöhön osallistumiseksi. Nuorten ajatuksissa ei tullut esille, että heillä itsellään olisi ollut mitään vaikuttamismahdollisuuksia nuorisotyön palveluihin. Nuoret näyttävät tulevan jollain tapaa ”valmiiseen pöytään” - jos tulevat ollenkaan. Kuvaavaa on, että yksi nuori mainitsi keskustelussa, että jollain nuorisotilalla voi vaikuttaa pelikonsolien hankintaan, mutta ei ollut kuitenkaan itse ollut sellaisessa tilanteessa mukana. Nuorille selvästi tutuimmat nuorisotyön palvelut olivat alueen seurakunnan järjestämä toiminta, seurakunnan nuorisotila sekä rippikoulutoiminta. Kaupungin nuorisotyöstä kysyttäessä suuri osa mainitsi Veturitallit ja osa oli siellä myös käynyt, joskaan ei säännöllisesti. Kaupungin muista nuorisopalveluista nuorilla oli hyvin vähän tietoa.

Haastattelija: *”-- onks teille kaupungin nuorisopalvelut mitenkä tuttuja?”*

Sini 14: *”ei oikeen”*

Laura 14: "ei oikeen kauheesti, ei oo tullu silleen ilmi että tietäis kauheesti niistä (tauko) niistäkin vois infota silleen enemmän"

Vaikka keskiössä nuorten ottamissa kuvissa olivatkin nuorisotyöhön liittyvät tilat ja paikat, oli yllättävää, että haastattelutilanteessa nousi niin selvästi esiin nuorisotyöhön liittyvä tietämättömyys ja tunnettuuden vähäisyys. Tutkimukseen osallistuneet nuoret eivät oikeasti tienneet paljoakaan nuorisotyöstä, ja paikallinenkin tietämys oli vähäistä. Osalla nuorista oli jonkinlainen kokemus nuorisotyöhön osallistumisesta (tilatyö ja seurakunta), mutta kun kuvia lähdettiin analysoimaan, niistä ei oikein riittänytkään kerrottavaa. Kuitenkin miellän tämän yhdeksi tutkimukseni tärkeäksi tulokseksi, sillä selvästi nuorten vähäinen ja pintapuoliseksi jäänyt tietämys kertoo mielestäni siitä, että paikallinen nuorisotyö ei ole riittävästi onnistunut tuomaan esille palveluitaan ja osaamistaan toimijasta riippumatta. Rippikoulutyö koskettaa suurta joukkoa 15-vuotiaista nuorista, mikä jollain tavalla myös on velvoittavaa. Nuorisotyön eetos (erityisesti vapaaehtoisuuden ajatus) kunnallisessa nuorisotyössä puolestaan näyttäytyy siten, että nuorille tarjotaan valmista (ehkä aikuislähtöistäkin) toimintaa, josta nuori valitsee ottaako vai jättääkö. Nuorisotyöhön osallistumiseen näyttävätkin vaikuttavan useat seikat, joista yksi keskeisin oli, miten toiminnasta oli saanut tietoa. Nuoret näkivätkin yksimielisenä kehittämisen paikkana juuri markkinoinnin ja näkyvyyden ja tiedotuksen lisäämisen.

Myös Petri Cederlöfin (2008) toteuttamassa selvityksessä nuorisotyö tunnettuus on koettu heikoksi tai epärealistiseksi muun muassa kuntien päättäjien, ammattialojen, kuntalaisten ja osin nuorten keskuudessa. Nuorisotyön sisältöjä ei ole selkiytetty eikä tietoa siitä esitellä julkisesti, ytimekkäästi tai riittävän laajasti. Cederlöf kiteyttää, että nuorisotyön tulisi tuoda esille ainakin työn keskeiset tavoitteet ja haasteet, näitä vastaavat työn osa-alueet ja toimintamuodot, toimintakokonaisuudet, palvelut ja "palvelutuotteet", oleelliset työprosessit ja niiden edellyttämä osaaminen sekä toiminnan laadun minimitaso ja voimavaratarve. (Cederlöf 2008, 43.) Kohta kymmenen vuotta sitten tehty selvitys pistää nuorisotyöntekijän pohtimaan, miten huonosti on omasta työstään tiedottanut ainakin työvuosien alkuaikoina, ja miksei kunnissa, joissa olen työskennellyt, edelleenkaan pystytä ymmärrettävästi tuomaan esille nuorisotyön sisältöjä.

8.-luokkalainen tyttö Anna 15v. oli todella vähän perillä nuorisotyön palveluista eikä myöskään tiennyt ketkä toimijat nuorisotyötä järjestävät. Kyseinen nuori ei ollut myöskään osallistunut seurakunnan nuorisotyöhön eikä rippikouluun, koska ei kuulunut seurakuntaan. Keskustellessamme Veturitallien toiminnasta ja muista nuorisotyön mahdollisuuksista myös Annan (15v) mielestä nuorisotyön toimintaa voisi mainostaa lisää: *"-- moni ei itseasiassa tiiä ees siitä musiikkimahollisuuksista niissä jutuissa, jos niitä mainostais vähän niinku lisää tavallaan -- Ni niihin vois tullakki paljon ihmisiä koska varmaan monia kiinnostaa esim perustaa oma bändi tai semmosta mut ei tiiä niinku missä"*. Anna kertoi, että nuorisotyötä voisi mainostaa enemmän, mutta näki toisaalta myös oman roolinsa passiivisena tiedonhakijana tai palveluiden käyttäjänä. Hän myös koki, että koululla kerrotaan kuitenkin "aika paljon" muun muassa opinto-ohjaajan tunneilla. Jäin siihen ymmärrykseen, että nimenomaan opinto-ohjaaja on kertonut erilaisista vapaa-ajanviettomahdollisuuksista koululla, mutta pojat puolestaan antoivat ymmärtää, että nuorisotyöntekijät olivat itse vierailleet heidän opinto-ohjauksen tunneillaan. Annan osallistumista rajoitti eniten kavereiden saaminen mukaan nuorisotyön toimintoihin sekä oma ajanpuute. Keskustelusta kuitenkin välittyi, että olisi mukava osallistua nuorisotyön toimintaan sekä käydä kokeilemassa vaikkapa eri harrastuksia niin liikunnan kuin kulttuurinkin puolelta.

Lähes kaikille tutkimukseen osallistuneille nuorille selvästi tutuimmat nuorisotyön palvelut liittyivät alueen seurakunnan järjestämään toimintaan. Seurakunnan nuorisotila sekä rippikoulutoiminta tuli mainituksi useasti, ja pojat olivat ottaneet seurakunnan nuorisotilan ikkunasta sekä kirkosta myös kuvan. Kaupungin nuorisotyöstä kysyttäessä suurin osa mainitsi Veturitallit ja osa oli siellä käynytkin. Kaupungin muista nuorisopalveluista nuorilla oli hyvin vähän tietoa. Nuorille oli lisäksi epäselvää mikä toimija järjestää oman koulun välituntitoimintaa. Tämä jäi myös itselleni epäselväksi. Osa nuorista tiesi keskustan kauppakeskuksessa olevan uuden nuorisotilan, mutta vain yksi nuorista oli siellä kerran käynyt.

Haastattelija: *"-- onks teille kaupungin nuorisopalvelut mitenkä tuttuja?"*

Sini 14: *"ei oikeen"*

Laura 14: *"ei oikeen kauheesti, ei oo tullu silleen ilmi että tietäis kauheesti niistä (tauko) niistäkin vois infota silleen enemmän"*

Nuorten oli poikkeuksetta vaikea hahmottaa ketkä tai mitkä tahot nuorisotyötä järjestävät (joko yleisesti ottaen, tai sitten toiminta mihin he olivat itse osallistuneet). Sinänsä en tiedä onko toimijoista tarpeen olla kovin tarkasti perillä, mutta nuoret eivät tuntuneet laittavan sille kovinkaan paljon painoarvoa. Tätä tulkitseen nuorten tietämättömyyden ja muistamattomuuden kautta. Esimerkiksi Sini (14) ja Laura (14) tiesivät kertomansa mukaan paljonkin nuorisotyöntekijöitä, mutta eivät muistaneet ketään nimeltä. Tytöt kävivät myös hieman epämääräisen keskustelun jostain vanhasta nuorisotilasta, mutta eivät päässeet yksimielisyyteen siitä, oliko kyseisellä tilalla ollut nuorisotyön toimintaa vai iltapäiväkerhotoimintaa. Mielestäni keskustelu oli kuitenkin kuvaava siitä, miten heikosti nuoret tiesivät oman asuinalueensa nuorisotyöstä ja sen mahdollisuuksista. Tytöt eivät myöskään muistaneet mikä taho toimintaa nuorisotilalla järjesti.

"en muista oisko se johonki seurakuntaan liittyny..." Laura 14

Nuorilta ei myöskään tullut ajatusta omaehtoisen toiminnan järjestämisestä, jossa nuorten oma tekijyys ja toimijuus ovat keskiössä (Laine & Gretschel & Siivonen & Hirsjärvi & Myllyniemi 2011, 107-108). Tätä en ottanut keskustelussa itse esille, mutta huomasin että aihe jäi myös nuorten puheesta puuttumaan. Samoin osallisuustoiminta jäi keskusteluissa täysin paitsioon, eivätkä nuoret tuoneet esille vaikuttamisen mahdollisuuksiaan myöskään koulussa. Voi olla, että nuoret eivät välttämättä ajattele osallistumisen ja omaehtoisen tekemisen kysymyksiä päivittäisessä arjessaan, mutta muun muassa Nuorisolain, kuntalain sekä Valtion lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman myötä näiden tulisi olla näkyvämpiä asioita nuorten toimintaympäristöissä (niin kouluissa kuin vapaa-ajallakin). Toimijuuden tukeminen on yksi keskeisistä nuorisotyön tehtävistä muun muassa nuorten omaehtoisen toiminnan (nuorisotoiminnan) tukemisen sekä osallisuuden edistämisen kautta (Nuorisolaki 2016 2§; 3§.)

5. JÄSENTYMÄTÖN NUORISOTYÖ?

Millaisia mielikuvia nuorilla on nuorisotyöstä?

Miksi nuorisotyötä tehdään? - Nuorten näkökulma paikallisista merkityksistä

Millaisia mahdollisia esteitä nuorisotyöhön osallistumiseen liittyy Jyväskylässä?

Tutkimuskysymysteni ja tutkimusaiheeni laajuus ja abstraktius avautuivat nuorten kanssa keskustellessa sekä haastatteluista kertynyttä aineistoa ihmetellessä kaikessa kiinnostavuudessaan. Nuorten mielikuvat ja merkitykset olivat erittäin vaihtelevia ja rönsyileviä, eikä tutkimustuloksia voida pitää muun muassa pienen tutkimukseen osallistuneiden nuorten joukon vuoksi yleistettävinä. Tarkoituksena olikin tutkia nuorisotyötä paikallisesti yhden kaupungin asuinalueen nuorten näkökulmasta. Nuorten ajatukset antoivat tärkeitä signaaleja tästä hetkestä, nuorisotyön kehittämistarpeista sekä tarpeesta paikalliselle jatkotutkimukselle Jyväskylässä, jossa olisi kiinnostavaa tutkia muun muassa mahdollisia kaupungin asuinalueiden välisiä eroja. Nuorten määrittelyt niin nuorisotyön paikoista, tiloista kuin toimijoistakin jäivät kapeiksi, mutta antoivat konkreettista tietoa ja vahvistusta sille, mistä on ollut viitteitä jo vuosia sitten. Nuorisotyön villiys (Soanjärvi 2011, 118) ja amebamaisuus (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 253; Kiilakoski 2015b, 126) näyttäytyvät tämän tutkimuksen perusteella erityisesti nuorisotyöhön osallistumattomille nuorille, jotka eivät oikein tiedä mitä nuorisotyöltä voisi (tai saisi) odottaa. *Millaisia mielikuvia nuorilla on nuorisotyöstä?* -kysymykseen saatiin tässä tutkimuksessa epämääräinen ja hieman pintapuoliseksi jäävä vastaus. En tiedä kertooko tämä tutkimuksen jonkinasteisesta epäonnistumisesta, vai siitä, että nuorten mielikuvissa nuorisotyö ei jäsennny yksiselitteisesti mihinkään tiettyyn teemaan, paikkaan tai merkitykseen, saati syvempään ymmärrykseen nuorisotyön luonteesta. Lisäksi nuorisotyön paikallinen näkyvyys koettiin vähäiseksi ja nuorten oli vähäisen kokemuksensa ja osallistumisensa vuoksi vaikeaa miettiä minkäänlaisia kehittämisajatuksia ja toiveita nuorisotyöhön liittyen.

5.1 Miksi nuorisotyötä tehdään? - Nuorten ajatuksia nuorisotyön paikallisista merkityksistä ja osallistumisen esteistä

Nuorisotyölle löytyi merkityksiä muun muassa nuorisotyön tilojen ja paikkojen sekä luotettavien aikuisten ja yhdessä tekemisen kautta. Merkityksellisiä olivat myös turvallisen ympäristön luominen sekä mahdollisuudet keskusteluun. Nuorten ajatuksista välittyivät kuitenkin myös nuorisotyön toiminnan tavoitteellisuuden ja näkyvyyden puute. Nuorisotyön työmuotoja, osaamista ja tavoitteellisuutta onkin pidetty jo jonkin aikaa pirstaleisena ja jäsentymättömänä eri tutkimuksissa sekä eri tutkijoiden keskuudessa (esim. Soanjärvi 2011; Kiilakoski ym. 2015). Vaikka tutkimukseen osallistuneilla nuorilla oli myös hyviä kokemuksia nuorisotyöstä, se näyttäytyi erityisesti vähän nuorityöhön osallistuneille jopa eriarvoisena. Joillekin nuorille nuorisotyön palvelut eivät olleet tuttuja ja nuoret halusivat tiedottamiseen parannusta. Nuorten kokemat osallistumiseen esteet vaikuttivat myös nuorten osallistumismahdollisuuksiin, jolloin osallistuminen ei omasta päinvastaisesta ajatuksesta huolimatta näyttäytynyt kovinkaan tasaveroisena. Tässä tutkimuksessa yksi nuori, joka oli päätenyt itselleen oikeanlaiseen nuorisotyön toimintaan (palokuntanuoret), oli siitä myös päässyt hyötymään. Osa nuorista pohti nuorisotyön merkitystä myös muiden nuorten kannalta ajateltuna, vaikeivat henkilökohtaisesti kokeneetkaan nuorisotyöstä hyötyneensä.

Nuoret olivat verrattain tyytyväisiä nuorisotyön palveluihin, vaikka periaatteessa he eivät edes tienneet, mitä nuorisotyöltä voisi odottaa. Myös toiveet nuorisotyötä kohtaan olivat vähäiset, ja nuorten oli erityisen vaikea niitä keksiä. Muutama tutkimukseen osallistunut kertoi toiveekseen luotettavan keskusteluavun, turvallisen ympäristön sekä tekemisen tarjoamisen eri-ikäisille nuorille (aikuis- ja ammattilaiskielellä siis kohtaamista, yhteisöllisyyden tukemista sekä nuorilähtöistä toimintaa ja toimintaympäristöjä). Nuoret pitivät erilaisia nuorten tiloja tarpeellisina vähäisestä osallistumisestaan huolimatta. Tutkimukseen osallistuneiden nuorten asuinalueella ei ole tällä hetkellä kaupungin nuorisopalveluiden mahdollistamaa nuorisotilaa, vaan sellaiset ovat suunnitteilla koulurakennuksen yhteyteen. Nuorten kanssa keskusteluista jäi epäselväksi, milloin tilat avataan nuorille ja miten he ovat

osallisina tilojen suunnittelussa ja kehittämisessä. Myös nuorisotyöntekijöiden näkyminen koulussa oli vähäistä, eikä luokka- tai pienryhmätasolla tapahtuva työskentely tullut nuorten puheissa esiin. Nuorisotyön kohdennetummat työmuodot eivät myöskään tulleet nuorten puheista esiin (esimerkiksi pienryhmätoiminta tai yksilöohjaus). Nuorisotilastojen perusteella Jyväskylässä on saatavilla molempia nuorisotyön palveluita, mutta tarkempaa tietoa siitä, minkä ikäisiä nuoria se koskee ja millä asuinalueilla yksilöohjausta ja pienryhmätoimintaa tehdään, ei selviä. (Nuorisotilastot 2018.) Nuorisotyön näkyvyydessä ja tiedonkulussa on paikallisella tasolla parannettavaa erityisesti siinä, millaisena nuorisotyö nuorille näyttäytyy ja saavatko nuoret realistisen kuvan alueensa nuorisotyöstä. Onko tarjonta oikeasti vähäistä, vai eikö nuorilla ole siitä yksinkertaisesti tietoa?

Nuorisotyöhön osallistuminen ei ollut tutkimuksen perusteella aina nuoresta itsestään kiinni. Tähän vaikutti erityisesti kavereiden osallistuminen. Myöskään nuorisotilat eivät olleet kaikille avoimia matalan kynnyksen paikkoja, vaan niihin menemiseen liittyi monia esteitä (ks. luvut 4.1 ja 4.2). Näitä esteitä on todennettu jo aiemmassa nuorisotyötä koskevassa tutkimuksessa, jotka nyt osoittautuivat yhteneviksi nuorisotyöhön osallistumattomien nuorten ajatusten kanssa. Lisäksi nuorisotyön näkyvyyden parantaminen ja osaamisen näkyväksi tekeminen on noussut esiin aiemmassa tutkimuksessa. (Gretshel 2011; Gretschel & Laine & Siivonen & Peltola & Myllyniemi 2011; Kiilakoski 2011; Kiilakoski & Kinnunen 2017; Pöysä 2013; Salasuo 2006; Salasuo 2007.)

Nuorisotyön toimintaympäristöt ovat pikkuhiljaa muuttuneet ja kehittyneet muun muassa laajentumalla kouluihin, kauppakeskuksiin, kadulle sekä muihin julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin (Komonen & Suurpää & Söderlund 2015; Hoikkala & Kuivakangas 2017a). Mutta onko tämä kehityssuunta nuorille mieluista? Voiko nuorisotyöntekijä ”työntyä” nuorten reviireille, ja mikä funktio tai merkitys nuorisotyölle tässä kuviossa asetetaan? Tätä olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin, sillä aiemmissa luvuissa esitettiin, että nuoret haluavat hengaila aikuisten katseilta piilossa eivätkä halua nähdä kasvattajia omissa vapaa-ajan ympäristöissään (Pyyry 2015, 7-8; Tani 2011, 4; Kivijärvi 2016). (Ks. myös luku 2.1.2). Nuoret suhtautuivat kuitenkin positiivisesti muun muassa koululla tapahtuvaan välituntitoimintaan, vaikka eivät itse olleet siihen

juurikaan osallistuneet. Samoin nuorisotiloilla hengailevat pojat ajattelivat nuorisotyöntekijöistä positiivisesti. Tärkeä ja kiinnostava jatkotutkimuksen kohde olisi myös, miten hyvin nuorisotyö tavoittaa yksinäisiä nuoria ja miten yksinäisille nuorille saataisiin järjestettyä heille parhaiten soveltuvaa toimintaa, joka tukisi nuorta oman yhteisönsä jäsenenä sekä saamaan vertaissuhteita.

Nuorten mielikuvien ja ajatusten kapeus nuorisotyöstä, sen työmuodoista ja merkityksistä paikallisella tasolla laittaa pohtimaan asiaa myös laajemmassa mittakaavassa. Tulisiko nuorten olla paremmin tietoisia myös nuorisotyön perustasta, kasvatustyöstä sekä funktioista? Niemisen (2008, 23-24) määrittelemät nuorisotyön funktiot ovat oleellisia lähtökohtia nuorisotyön toteuttamiseksi. Funktioissa (erityisesti sosialisatio- ja personalisaatiofunktioissa) kiteytyvät nuorten tukeminen yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi sekä nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistamisen. Myös personalisaatiofunktion ajatus nuoren ainutlaatuisuuden tunnistamisesta ja tukemisesta välittyi Sinin ja Lauran antamilla merkityksillä nuorisotyöstä oman kokemuksensa ja ajattelunsa kautta. (mt. 23-24.) Pohdinkin, miten näitä funktioita hyödyntäen nuorisotyötä tällä hetkellä toteutetaan, ja keitä nuoria ne koskettavat. Nuorisotyöhön vähän osallistuville, ne eivät ainakaan paikallisesti näyttäytyneet.

Nuorisotyön lähtökohtana on seurata nuorten elinolosuhteita ja elämismaailmoita. Tämän vuoksi nuorisotyön tulee olla luonteeltaan ajassa muuttuvaa. Samoin nuorisotyön tavoitteet elävät ajassa, jonka vuoksi nuorisotyön arvioinnin olisi kyettävä seuraamaan aikaansa niin nuoren kuin yhteiskunnan tarpeidenkin kannalta. (Puuronen 2016, 21.) Nuorisotyön haasteena on aina ollut näyttää muille, että se on muutakin kuin pingiksen ja biljardinpeluuta nuorten kanssa (Williamson 2012, 42). Nuorisotyön kasvatuksellisuuden ja ammatillisuuden lisääntyessä olisi hyvä kysyä enemmän nuorilta, mitä muuta nuorisotyö on ja mitä sen pitäisi olla. Howard Williamsonin mukaan Euroopassa on luovuttu sellaisista avoimen nuorisotyön muodoista, jotka eivät pysty osoittamaan arvoaan tai tehokkuuttaan ja painopistettä on siirretty kohdennettuun työhön ja tietyille nuorisoryhmille (mt, 42). Onkin käytävä keskustelua siitä, onko nuorisotyön tarkoitus olla universaali palvelu; käytetäänkö koko ajan enemmän resursseja korjaavaan ja kohdennettuun työhön vai löytyisikö

nuorisotyön perustasta ja osaamisesta jotain mikä sopisi ehkäisevän ja kohdennetun työn välille? Nuorisokysymys rakentuu muun muassa nuorisopolitiikasta, joka määrittelee sitä, mihin nuorisotyötä kohdennetaan ja mihin resursseja laitetaan. Kohdennettuun (tai korjaavaan) työhön panostaminen on mielestäni merkillinen kehityssuunta, erityisesti jos ehkäisevään työhön ei panosteta samassa suhteessa, tai siitä jopa otetaan pois - tämä ei myöskään tue ajatusta nuorisotyöstä ennaltaehkäisevänä hyvinvointipalveluna ja vielä vähemmän universaalina palveluna. Mielestäni kehityssuunta kertoo myös tämän ajan nuorisokysymyksestä ja sen ongelmälähtöisyydestä. Mikäli nuorisotyölle on nuorten näkökulmasta tarvetta kohtaavana ja läsnäolevana työmuotona, joka pystyy mahdollistamaan turvallisia ympäristöjä ja yhteisöllisyyttä, sitä meidän pitäisi pystyä nuorille juuri tarjoamaan. Toisin sanoen: osallistumisen mahdollisuuksien tulisi olla kaikille nuorille samat huolimatta siitä, kiinnostaako nuorisotyön toiminta – samoin tiedon tulisi olla avointa, läpinäkyvää ja helposti saatavissa.

5.2 Nuorisotyön nuorilähtöisyys ja tunnettuus edellyttävät näkyvyyden kehittämistä sekä paikallista tutkimusta

Graduprosessini myötä toivoisin omalla kokemuksellani nuorisotyöntekijänä kannustavani myös kollegoitani tutkimaan ja kehittämään nuorisotyötä yhdessä nuorten kanssa erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Nuorisotyössä erilaiset kulttuuriset, osallistavat ja visuaaliset menetelmät ovat jo muutenkin käytössä (kuvat, videot, blogit, vlogit, sosiaalinen media, musiikki, taide ja draama). Samoin nuorisotyön sanallistamisen ja perustelemisen vaikeuteen voisi toimia vastauksena nuorisotyön näkyväksi tekeminen kohtaamalla, keskustelemalla, kuuntelemalla ja olemalla läsnä nuorten toimintaympäristöissä – eli tekemällä nuorisotyötä. Samalla nuorisotyötä kehittäen erityisesti niiden nuorten kanssa, jotka eivät nuorisotyöhön ole osallistuneet. Esimerkiksi koulu on hyvä paikka tavoittaa nuoria ylipäänsä - edelleen nuorten ehdoilla ja vapaaehtoisuuden lähtökohtaa noudattaen. (Tähänkään tutkimukseen ei pakotettu yhtään nuorta!).

"Nuorisotyön tutkimusta on tehtävä tavalla, joka yhdistää tarkkailijan tietoa tekijän tietoon. Käytäntöperusteinen tutkimus rakentuu vahvalle dialogille kentän ja tutkijan kanssa." (Kiilakoski 2015, 5). Itse muotoilisin tutkimukseni pohjalta seuraavasti: Nuorisotyön tutkimusta tulisi tehdä tavalla, joka yhdistää nuorten tietoa ja kokemusta tutkijoiden osaamiseen sekä nuorisotyöntekijöiden kokemukseen niin, että nuoret voisivat toimia kanssatutkijoina sekä tuoda aidosti esiin oman näkökulmansa. Nuorisotyön tutkimuksessa tulisi siis hyödyntää tietoa, joka ei siivilöidy nuorisotyöntekijän tai tutkijan kautta! Lisäksi on erityisen tärkeää tuoda esiin niiden nuorten näkökulmaa, jotka eivät osallistu nuorisotyön toimintaan tai ole valmiiksi aktiivisia vaikkapa nuorisovaltuustoissa tai oppilaskuntien hallituksissa. Nuorisotyön ammattieettisessä ohjeistuksessa nostetaan esille, miten *"nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina"*, sekä osallistuu poliittiseen päätöksentekoon ja tuo nuorten näkökulmaa esille (Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus 2012; Rauas 2014, 28). Haasteena on se, miten nuoria kuullaan oikeasti nuorisotyön toimintaa koskevassa kehittämisessä ja miten nämä asiat vietäisiin oikeasti myös kunnalliseen päätöksentekoon saakka.

Nuorisotyön näkyvyyden ja ammattimaisuutensa lisäämiseksi nuorisotyön pitäisi pystyä kuvaamaan toimintaansa (Kinnunen 2015, 49). Olen ehdottoman samaa mieltä asiasta, mutta lisäisin vielä sen, että vaikka nuorille tuskin tarvitsisi avata kaikkia mahdollisia nuorisotyön prosesseja ja kasvatusta, heillä tulisi olla tieto, millaiseen toimintaan heillä on mahdollisuus osallistua, ja mistä siinä on pääpiirteittäin kysymys. Tämä tutkimus osoittaa että, nuorisotyön tulisi kehittää ja edistää paikallista ja alueellista näkyvyyttään ja ehkä imagoaankin. Olisi myös kiinnostavaa toteuttaa vastaavanlaista tutkimusta muilla asuinalueilla sekä pienemmissä kunnissa. Kuntien nuorisotyötä tutkinut ja kehittänyt Anu Gretschel (2015, 175-177) on todennut, että tietämyksen lisääntyminen nuorisotyössä lisää odotuksia verkostoilta, päättäjiltä sekä nuorilta. Mielestäni tämän tulisi jollain tapaa olla myös positiivinen signaali siitä, että nuorisotyölle on tarvetta – erityisesti nuorten näkökulmasta. Tässä on oleellinen perustelu nuorisotyön merkityksestä ja tarpeesta myös päättäjille. Vain näkyvyyttä lisäämällä, toimintoja nuorten kanssa kehittämällä ja nuorisotyön konkreettinen tarve näyttämällä pystytään vaikuttamaan myös nuorisotyön resursointiin. Erityisesti

ehkäisevä työ ja niin sanottu ”perusnuorisotyö” olisivat tällaisen imagon ja arvostuksen kohotuksen tarpeessa, jotta se näkyisi myös nuorisopolitiikassa ja työn resursoinnissa.

Ajattelen, että kukaan meistä tuskin pystyy arvioimaan, saati antamaan realistisia kehittämis ehdotuksia sellaisesta palvelusta, missä ei ole koskaan ollut mukana. Tämä näkyi tutkimuksessani haasteellisena erityisesti niiden nuorten kohdalla, joiden kokemus nuorisotyöstä oli hyvin vähäistä. Nuorisotyön toimintaa pidettiin ”toimivana hommana” eikä kehittämisajatuksia tai toiveita osattu konkreettisesti määritellä. 2020-lukua lähestyttäessä en haluaisi enää lukea niitä tutkimuksia tai tutkijoiden kommentteja, joissa nuorten osallisuus koetaan edelleen puutteelliseksi, nuorisotyötä ei edelleenkään tutkita eikä kehitetä nuorten näkökulmasta tai ”nuorisotyön osaaminen ei ole nuorille näkyvää tai tuttua”. Nuorisotyön tutkimusta ja kehittämistä tulisikin tehdä jatkossa enemmän paikallisesti, jotta saataisiin selvitettyä mahdollisia aluekohtaisia eroja ja konkreettisia tarpeita nuorisotyön kehittämiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. Laajemmat nuorisotyötä koskevat selvitykset ja tutkimukset hyvine kehittämisajatuksineen muun muassa nuorilähtöisyydestä ja nuorten osallisuudesta tuntuvat jäävän asille vihkiytyneiden kirjahyllyihin, eivätkä täten tule hyödynnetyksi kunnissa käytännön työn kehittämisessä – mikä on todella harmillista.

Tutkimukseen osallistuneiden nuorten kokema tiedonpuute yhtenä nuorisotyöhön osallistumisen esteenä tulisi huomioida nuorisotyön kehittämisessä paikallisella tasolla ja erityisesti aluenuorisotyössä. Tutkimuksessani nuorisotyöhön osallistumattomat nuoret eivät siis tietoisesti ole ”hyljeksineet” nuorisotyön palveluita, vaan kyseessä voi olla tiedonpuute ja muut osallistumisen esteet sekä nuorisotyön vähäinen näkyminen nuorten arjessa.

5.3 Pohdinta: Miten nuorisotyö pystyy vastaamaan nuorten tarpeisiin?

Nuorisopolitiikka ja nuorisokysymys määrittävät resursoinnin lisäksi nuorten asemaa yhteiskunnassa sekä sitä, miten nuorisotyötä tehdään ja mihin sitä kohdennetaan. Tällä on vaikutusta niin nuorisotyön käytännön toteutukseen ja kehittämiseen kuin siihen, miten nuorilla itsellään on mahdollisuus vaikuttaa nuorisotyön järjestämiseen. Tutkimukseni perusteella tämä on jo sinänsä paradoksi, jos nuoret eivät edes tiedä riittävästi nuorisotyöstä arvioidakseen sen palveluja (esim. Gretschel 2017, 302). Tutkimukseen osallistuneilla nuorilla ei myöskään tuntunut olevan tietoa vaikuttamismahdollisuuksistaan nuorisotyöhön liittyen, vaikka muun muassa Nuorisolaki sekä Valtakunnallinen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma siihen kannustavat. Myöskään nuorten osallisuus nuorisotyön kehittämiseen ei tullut mainituksi nuorten haastatteluissa. Kysyinkin itse nuorilta, onko heillä ollut, tai onko tällä hetkellä mahdollisuuksia vaikuttaa nuorisotyön kehittämiseen tai toimintaan. Kahden nuoren mielestä nuorisotiloihin liittyviin asioihin voi vaikuttaa, mutta he eivät oikein tienneet miten. Muutoin aihe tuntui olevan vieras. Mikäli nuorisotyöllä pyritään vastaamaan nuorten erilaisiin (niin yksilöllisiin kuin yhteisöllisiinkin) tarpeisiin, nuorten osallisuutta palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa parantaen - tiedonkeruussa tulisi hyödyntää myös muita tiedonkeruun tapoja asiakastyytyväisyyskyselyjen sijaan. Olisi myös hyödyllistä selvittää millaisen palvelukokonaisuuden avulla pystyttäisiin mahdollisimman laajasti vastaamaan nuorten tarpeisiin. (Gretschel 2016, 105.) Nuorisotyön ammattilaisilla olisi paljon osaamista, mistä ammentaa vaikkapa kiusaamista ennalta ehkäisevään toimintaan sekä ryhmäprosessien ja yhteisöllisyyden tukemiseen. Syynä siihen, mikseivät nuoret aina "osaa vastata" nuorisotyötä koskeviin kyselyihin, saattaa hyvinkin olla se, että nuoret eivät tiedä riittävästi nuorisotyöstä ja sen osaamisesta, jotta he voisivat esittää nuorisotyölle sellaisia toiveita ja tarpeita, joista he itse hyötyisivät.

Peltolan ja Moision (2017, 23) tutkimuskatsaus nuorten palvelukokemuksista selventää, että lasten ja nuorten kokemukset mielipiteidensä huomioimisesta, osallisuudesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista ovat puutteellisia. Osallisuuden toteutumiseksi tutkijat peräänkuuluttavat muun muassa ammatillista osaamista, lasten ja nuorten tiedon arvostamista sekä toimijuuden rakenteellisten esteiden

purkamista. (Peltola & Moisio 2017, 23.) Omiin tutkimustuloksiini ja työkokemukseenikin perustaen ajattelen, että ei voi kiinnostua tai innostua sellaisesta, mistä ei juurikaan tiedä. Moni saattaa jäädä vaikuttamismahdollisuuksien ulkopuolelle, vaikka niitä voisi olla tarjollakin. Tietämättömyys palveluista ja niihin vaikuttamisesta tuntuvat kulkevan käsi kädessä myös tässä tutkimuksessa. Toisaalta jos ei tiedetä toiminnasta, tai se ei ole nuorelle kovin näkyvää, voidaanko ajatella myös sen eriarvoistavan? Nuorisotyön ulkopuolelle voi tahtomattaan jäädä myös sellaisia nuoria, jotka nuorisotyön palveluita tarvitsivat (Honkasalo ym. 2011, 254).

Jäin myös pohtimaan, miten nuorisotyön ammatillisuus tulee näkyväksi nuorille ja mitä tuo ammatillisuus nuorelle oikeastaan tarkoittaa? Ristiriitaisia tunteita nuorisotyöntekijässä (ja tutkijassa) herätti erityisesti kahden tutkimukseen osallistuneen tytön toiveet nuorisotyön lisäämisestä; nuoria kohtaavasta työstä, sekä läsnäolosta nuorten toimintaympäristöissä. Eli juuri niistä asioista, joiden asiantuntijoiksi meidät nuorisotyöntekijät on koulutettu, ja mistä ponnistaa myös nuorisotyön eetos (esim. Nieminen 2007, 39). Nyt vain näiden kahden kohtaanto näyttää jossain määrin paikallisella tasolla puuttuvan. Onkin ihmeellistä, miksi isolla kaupungin asuinalueella, jossa tietämykseni mukaan työskentelee useampi nuorisotyöntekijä (niin seurakunnan kuin kaupunginkin toimesta), kysyntä ei kohtaa tarjontaa, vaikka 14. -ja 15.-vuotiaat nuoret ovat sekä kaupungin nuorisopalveluiden kuin seurakunnankin nuorisotyön keskeistä kohderyhmää (Jyväskylän kaupunki 2018; Jyväskylän seurakunta 2018).

Tomi Kiilakoski ja Viljami Kinnunen (2017, 118) ovat pohtineet nuorisotyön toiminta-alueen laajenemista sekä monialaisen työn lisääntymistä nuorisotyön kehityskulkuna. On selvää, että nuorisotyökään ei pärjää yksin, ja oman kokemukseni mukaan monialainen yhteistyö rikastuttaa myös omaa työtä ja osaamista, tarjoten uudenlaisia mahdollisuuksia kehittää nuorille parempia palveluita sekä toimintaa useiden eri hallintokuntien yhteistyönä. Yhteistyön myötä lisääntyy myös nuorisotyön (läpi)näkyvyys. Kehityskululla on vaikutusta myös tiedon tuottamiseen nuorisotyöstä sekä ajatukselle nuorisotyön kentän ja tutkimuksen yhteistyön tiivistämisestä. (Kiilakoski ym. 2017, 118.) Mielestäni tämä suuntaus on erinomainen erityisesti, jos nuoret pääsevät entistä enemmän vaikuttamaan myös tutkimuksen kulkuun ja

menetelmiin. Näen myös keskeisenä laadullisen tutkimuksen lisäämisen ja osallistavien menetelmien hyödyntämisen, johon myös nuorisotyön osaamisella olisi varmasti annettavaa!

Nuorisotyön paikallinen näkyvyys ja nuorisotyön osaamisen näkyväksi tekeminen nuorille ovat tutkimukseni perusteella konkreettisia kehittämisen paikkoja. Nuorisotyön joustavuus ja ajan hermolla toimiminen jäävät pohdituttamaan, mutta mahdollisimman hyvin nuorten tarpeet huomioiva työmuoto tekisi työnsä näkyväksi erityisesti nuorille -kohderyhmälleen. Hyvin yksinkertaisia ja konkreettisia toimia näkyvyyden lisäämiseksi olisivat erilaiset menetelmien ja työmuotojen kuvaukset myös nuorten näkyville – mitä nuorisotyöntekijät osaavat? Tai erilaiset infot tai mainokset, missä tilanteissa tai asioissa nuorisotyöntekijään voi olla yhteydessä. Samoin aktiivinen näkyminen muun muassa kouluilla ja nuorten eri kasvuympäristöissä tehostaa nuorisotyön näkyvyyttä ja luo spontaaneja kohtaamisia nuorten kanssa – eli on nuorisotyötä.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Peltola, Marja & Tolonen, Tarja (2011). Ystävyydet. Teoksessa Mirja Määttä & Tolonen, Tarja 2011 (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. 29–56
- Arnett, Jeffrey Jensen (2000) Emerging adulthood. A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties. *American Psychologist*, Volume 55 (5). 469–480. Ladattu 26.8.2018
- Cederlöf, Petri (2008) Nuorisotyön rakenteellisia haasteita 2009. <https://docplayer.fi/4474220-Nuorisotyön-rakenteellisia-haasteita-2009-petri-cederlof-2008.html> Viitattu 29.10.2018
- Clark-Ibáñez, Marisol (2004). Framing the Social World With Photo-Elicitation Interviews. *The American Behavioral Scientist*. Social Science Premium Collection, 1507-1527. Ladattu 13.9.2017
- Collier, John & Collier, Malcolm (1986). *Visual Anthropology*. Albuquerque: University of New Mexico Press
- Côté, James (2014). *Youth studies. Fundamental issues and debates*. London: Palgrave Mcmillan
- Epstein, Iris & Stevens, Bonnie & McKeever, Patricia & Baruchel, Sylvain (2006). Photo-Elicitation interview (PEI): Using photos to elicit children's perspectives. *International Journal of Qualitative Methods*, 5 (3). Ladattu 7.12.2017
- Freire, Paulo (2005) *Sorrettujen pedagogiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Gretschel, Anu (2008) Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell 2008 (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki, 2. painos. 243-262
- Gretshel, Anu (2011) Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus & Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, julkaisuja 3/2011, Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 41. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisotalo.pdf> Viitattu 29.9.2018
- Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Siivonen, Katriina & Peltola, Marja & Myllyniemi, Sami (2011) Toiminnan esteet. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen 2011 (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. 109-128
- Gretschel, Anu (2015) Järki, tunteet ja dialogisuuden haasteet kunnallisen nuorisotyön perustehtävän määrittelyssä – nuoriso-ohjaajien näkökulmasta. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund 2015 (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 128. 2.painos. 163-178

Gretschel, Anu (2016) Nuorisotyön verkko- ja lähipalveluiden arvioinnin kehittäminen. Teoksessa Anu Gretschel & Pirjo Junttila-Vitikka & Anne Puuronen 2016. Suuntaviivoja nuorisotoimialan määrittelyyn ja arviointiin. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 96. 63-113. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/suuntaviivoja_nuorisotoimialan_maarittelyyn_ja_arviointiin.pdf Ladattu 8.8.2018

Gretschel, Anu (2017) Nuorisotyön tarpeellisuutta kuntapäätäjille perustelemassa: ehdotus arvioinnin menetelmäpaketiksi. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas 2017 (toim.) Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 295-304

Hall, Emese (2015) The Ethics of 'Using' Children's Drawings in Research. Teoksessa Eve Stirling & Dylan Yamada-Rice (2015) (toim.). Visual Methods with Children and Young People. Academics and Visual industries in Dialogue. Studies in childhood and youth. England: Palgrave Macmillan. 140-163.

Henriksson, Jonna (2016) Nuorisotyö ja nuorten elämäntilanne. Raportti nuorisotyön tutkimuksesta ja koulutuksesta. Tampereen yliopisto

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2015) Tutki ja kirjoita. 20.painos. Helsinki: Tammi

Hoikkala, Tommi (2016). The Meaning of Jyväskylä. Youth work practices in the Middle Finland (2016-). Nuorisotutkimusseura/ nuorisotutkimusverkosto. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/meaning-of-jyvaskyla> Viitattu 29.10.2018

Hoikkala, Tommi & Kuivakangas, Johanna (2017a) (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196.

Hoikkala, Tommi & Kuivakangas, Johanna (2017b). Repa, Kirsti ja maisteri nuorisopedagogiikoiden pyörteissä – johdanto. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas 2017 (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 10-32

Honkasalo, Veronika & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti (2011) Epilogi. Teoksessa Veronika Honkasalo & Antti Kivijärvi & Tomi Kiilakoski 2011 (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 114. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 253-256

Honkasalo, Veronika & Kivijärvi, Antti (2011) Kehittämistyötä monikulttuurisesta näkökulmasta – välähdyksiä nuorisotyön arjesta. Teoksessa Veronika Honkasalo & Antti Kivijärvi & Tomi Kiilakoski 2011 (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 114. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 49-152

Honkatukia, Päivi (2016) Luento. Nuorisokysymys nuorisotutkimuksessa. Tampereen yliopisto. 12.10.2016

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017. Yhteisöpedagogiopiskelijoiden selvityksiä nuorisotyön nuorilähtöisyydestä, palveluista ja niiden näkyvyydestä. The Meaning of Jyväskylä -hanke/ Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisematon aineisto.

Jyväskylän kaupunki 2018. Perusopetus. <https://www.jkl.fi/opetus>. Viitattu 18.10.2018

Jyväskylän kaupunki 2018a. Toiminta nuorisotiloilla. <https://www.jyvaskyla.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuoriso/toiminta/toiminta-nuorisotiloilla> Viitattu 30.9.2018

Jyväskylän kaupunki 2018b. Veturitallit. <http://veturitallit.jyvaskyla.fi/>. Viitattu 31.7.2018

Jyväskylän kaupunki 2018c. Koulunuorisotyö. <https://www.jyvaskyla.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/perusopetus/perusopetus-jyvaskylassa/koulunuorisotyö> Viitattu 15.10.2018

Jyväskylän seurakunta 2018. Jyväskylän seurakunnan nuoret. <https://www.jyvaskylanseurakunnannuoret.fi/> Viitattu 30.9.2018

Jyväskylän vapaapalokunta 2018. <https://www.palokanvpk.fi/index.php/esittely> Viitattu 20.9.2018

Kallio, Kirsi Pauliina (2010). Lasten ja nuorten epäsuoran kohtaamisen etiikka. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti 2010 (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 101. 163-187

Karvonen, Erkki (1999) Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa. Tampere: Tammer-Paino.

Kiilakoski, Tomi (2008) Kasvu moneen suuntaan – Kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell 2008 (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki, 2. painos. 57-77

Kiilakoski, Tomi (2011) Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Antti Kivijärvi & Tomi Kiilakoski 2011 (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 114. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 153-252

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretscher, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani (2011) Nuorten tilat. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen 2011 (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. 57-91

Kiilakoski, Tomi & Vuorikoski, Mari (2014) Dialogisuuden lupaus ja rajat. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Tuukka Tomperi & Mari Vuorikoski 2014 (toim.) Kenen kasvatus? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino. 309-334

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie (2015) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Nuorisotutkimusverkosto/ Humak

Kiilakoski, Tomi (2015a) Nuorisotyön luonnetta ja merkitystä on kirkastettava. Näkökulma 6/2015. Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto.
<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma6> Viitattu 29.10.2018

Kiilakoski, Tomi (2015b) Nuorisotyön sanallistaminen. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund 2015 (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Nuorisotutkimusverkosto/ Humak. 120-140

Kiilakoski, Tomi (2015c) Nuorisotyö, kasvatus, opetussuunnitelma. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund 2015 (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Nuorisotutkimusverkosto/ Humak. 152-174

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami (2017) Talolta kaduille – yhteisöllinen nuorisotyö työmuotona. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas 2017 (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 103-125

Kinnunen, Viljami (2015) Kokkolan nuorisotyön murrosikä. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund 2015 (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Nuorisotutkimusverkosto/ Humak. 36-54

Kivijärvi, Antti (2016). Staging to peers and evading from educators. Youth and the appeal of hangout spaces in Finland. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Karjalainen, Meri 2016 (toim.) Finnish Youth Research Anthology 1999-2014. Finnish youth research Society, Finnish Youth Research Network. Publications 172. 94-107

Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (2015) (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 128. 2.painos

Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (2015b) Johdanto. Kehittämisen arvo ja itseisarvo. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund 2015 (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 128. 2.painos. 7-20

Korkiamäki, Riikka (2015) Lasten ja nuorten arkisen toimijuuden tukeminen. Teoksessa Jouni Häkli & Kirsi Pauliina Kallio & Riikka Korkiamäki 2015. (toim.) Myönteinen tunnistaminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 171, 131-164.

Kuntalaki 10.4.2015/410

Kurki, Annina (2015) Kunnallisten nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä tämän päivän nuorista. *"Sulla pitää olla itellään aika hyvät pelimerkit, et sä pysyt tommosessa menossa mukana"*. Tampereen yliopisto. Pro gradu.

Kylmäkoski, Merja (2006) Kerhotiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 9.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisokerhotila.pdf>
Viitattu 8.4.2017

Kylmäkoski, Merja (2008) Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – Niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell 2008 (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki, 2. painos. 393-409

Lapenta, Francesco (2011) Some theoretical and Methodological Views on Photo-elicitation. Teoksessa Eric Margolis & Luc Pauwels (2011) (toim.) The SAGE Handbook of Visual Research Methods. London: SAGE, 201-213.

Lincoln, Yvonna S. & Lynham, Susan A. & Guba, Egon G. (2011) Paradigmatic controversies, contradictions and Emerging Confluences, Revisited. Teoksessa Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (2011) (toim.) The SAGE Handbook of Qualitative Research. 4.painos. SAGE. 97-128.

Louhivuori, Leena (1988) Koskelan pojat. Tutkimus jengikulttuurista. Kansalaiskasvatuksen keskus ry. Tutkimuksia ja selvityksiä 1/1988

Massey, Doreen (2008) Samanaikainen tila. Tampere: Vastapaino.

Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi (2013) Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto.

Myllyniemi, Sami (2015) Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Nuorisosiain neuvottelukunnan julkaisuja, nro 54 https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_ISSUU.pdf Viitattu 21.10.2018

Nieminen, Juha (1995) Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten keskus.

Nieminen, Juha (2008) Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell 2008 (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki, 2. painos. 21–43.

Nieminen, Juha (2010a) Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehyksenä. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen 2010 (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73. 2. painos. 30-63.

Nieminen, Juha & Honkatukia, Päivi (2017) Nuorisokysymyksen rakentuminen – neljä näkökulmaa. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas 2017 (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 35-51

Nieminen, Liisa (2010b) Lasten ja nuorten tutkimuksen oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti 2010 (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 101. 25-42.

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (2010) Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen 2010. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73. 2. painos. 8-28

Nuorisolaki 21.12.2016/1285

Nuorisotilastot 2018. Suomen nuorisotyön tilastot, kuntien nuorisotyö. Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirasto / Opetus- ja kulttuuriministeriö www.nuorisotilastot.fi Viitattu 6.10.2018

Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus 2012. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry/ Nuoriso- ja Liikunta-alan Asiantuntijat Nuoli ry.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018a) Nuorisoasiat. <https://minedu.fi/nuoriso>. Viitattu 15.9.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018b) Nuorisotyön valtion rahoitus. <https://minedu.fi/nuoriso/rahoitus> Viitattu 18.9.2018

Peltola, Marja & Moisio, Jenni (2017) Ääniä ja äänettömyyttä palvelukentillä. Katsaus lasten ja nuorten palvelukokemuksia koskevaan tietoon. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 112. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/aania_ja_aanettomytta_palvelukentilla_uusin.pdf Ladattu 16.9.2018

Pain, Rachel (2004). Social Geography: Participatory Research. Progress in Human Geography 28 (5), 652-663. Ladattu 13.9.2017

Prosser, Jon (2011). Visual Methodology: Toward a More Seeing Research. Teoksessa Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (2011) (toim.) The SAGE Handbook of Qualitative Research. 4.painos. SAGE. 479-496.

Puuronen, Anne (2016) Vaikuttavuuden arvioinnin kohteiksi vuorovaikutustyö ja sen muuttuvat ympäristöt. Teoksessa Anu Gretschel & Pirjo Junttila-Vitikka & Anne Puuronen 2016. Suuntaviivoja nuorisotoimialan määrittelyyn ja arviointiin. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 96. 20-21 http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/suuntaviivoja_nuorisotoimialan_maarittelyyn_ja_arviointiin.pdf Viitattu 4.9.2018

Puuronen, Vesa (1997). Johdatus Nuorisotutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Puuronen, Vesa (2006). Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Pyyry, Noora (2012) Nuorten osallisuus tutkimuksessa: menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrityksiä. Nuorisotutkimus 30 (2012), 35-53

Pyyry, Noora (2015). Hanging out with young people, urban spaces and ideas: Openings to dwelling, participation and thinking. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta/ Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 374 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/156111/hangingo.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Ladattu 11.8.2018

Pöysä, Ville (2013) Aktiivisten havainnoinnista ulkopuolisten kuuntelemiseen? Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt, menetelmät ja katvealueet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 59. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/aktiivisten_havainnoinnista_ulkopuolisten_kuuntelemiseen.pdf. Viitattu 10.8.2018

Rauas, Minna (2014) Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Verkko Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 31. <https://www.humak.fi/wp->

[content/uploads/2014/10/julkaisu_humak_pienia_tekoja_suuria_asioita_web_1m.pdf](#)

Viitattu 29.10.2018

Ritchie, Daisy & Ord, Jon (2016). The experience of open access youth work: the voice of young people. *Journal of Youth Studies*, 20:3, 269-282. <https://www.tandfonline-com.helios.uta.fi/doi/full/10.1080/13676261.2016.1212162> Ladattu 16.9.2018

Salasuo, Mikko (2006) Atomisoitunut sukupolvi. Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa. Tutkimuksia 5/2006. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Salasuo, Mikko (2007) Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin. Nuorisotutkimussverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 81.

Sapin, Kate (2009) *Essential Skills for Youth Work Practice*. London: SAGE Publications Ltd.

Sinisalo-Juha, Eeva (2011) Nuoren identiteetti nuorisotyössä. Identiteettiteorioiden näkökulmia informaaliin kasvatukseen. Tampereen yliopisto. Pro Gradu.

Smith, Jennifer A. & McCullough, Rafe & Critchlow, Claire & Luke, Melissa. (2017) Proposing an Initiative Research Methodology for LGBTQ+ Youth: Photo-Elicitation and Thematic Analysis. *Journal of LGBT Issues in Counseling*, 11:4, 271-284. Ladattu 13.8.2018

Stirling, Eve & Yamada-Rice, Dylan (2015) (toim). *Visual Methods with Children and Young People. Academics and Visual industries in Dialogue. Studies in childhood and youth*. England: Palgrave macmillan

Soanjärvi, Katariina (2011) Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Tani, Sirpa (2011) Oikeus oleskella? Hengailua kauppakeskuksen näkyvillä ja näkymättömillä rajoilla. *Alue ja ympäristö -lehti*. Vol. 40 Nro 2 <https://aluejaymparisto.journal.fi/issue/view/4523>. Ladattu 19.10.2018

Thomson, Pat (2008) (toim.) *Doing Visual Research with children and young people*. London: Routledge

Tuomi, Jouni. & Sarajärvi, Anneli (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi. 5.painos

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakkoarviointi-ihmistieteissa>. Viitattu 15.10.2017

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2017-2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://minedu.fi/documents/1410845/4274093/VANUPO+FI+2017+final.pdf/92502e8e-0cd0-40f0-b097-5ef39e1d529f/VANUPO+FI+2017+final.pdf.pdf> Viitattu 18.10.2018

Vehkalahti, Kaisa & Rutanen, Niina & Lagström, Hanna & Pösö, Tarja (2010) Johdanto. Kohti eettisesti kestävä lasten ja nuorten tutkimusta. Teoksessa Hanna Lagström &

Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti 2010. (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 101. 10-23

Williamson, Howard (2012) The Wonderful World of Youth Work. Some reflections on strategies and practice of Helsinki City Youth Department. Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskus.

https://issuu.com/nuorisoasiainkeskus/docs/the_wonderful_world_of_youth_work

Viitattu 13.9.2018

Wyn, Johanna & White, Rob (1997) Rethinking youth. SAGE Publications

LIITTEET

LIITE 1

TIEDOTE TUTKIMUKSEN TOTEUTUKSESTA

12.2.2018

Pro gradu–tutkielmani selvittää yläkouluikäisten 8.-luokkalaisten nuorten mielikuvia ja kokemuksia nuorisotyöstä. Tutkimus toteutetaan Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen pääaineeseen. (Tutkimuskoulun rehtori X.X) on myöntänyt tutkimusluvan tutkimuksen toteutukselle. Tutkimukseen osallistuminen on nuorelle vapaaehtoista. Tutkimuksessa hyödynnetään osallistavia visuaalisia menetelmiä yhdessä nuorten kanssa, jossa nuoret tuottavat aineiston valokuvia ottamalla omalla vapaa-ajallaan pääsääntöisesti omilla välineillään (oma älypuhelin, kamera tai vastaava). Valokuvat toimitetaan tutkijalle yhdessä sovitulla tavalla (esim. WhatsApp, sähköposti tms.)

Aineiston (valokuvien) analysointi toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Aineistoa käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja nuorten henkilöllisyyttä paljastamatta. Tutkimuksessa ei ole tarkoitus käsitellä arkaluontoista tietoa, eikä nimi-, henkilö-, tai muita tunnistetietoja ole tarkoitus kerätä tai tallentaa. Mikäli valokuvissa esiintyy ulkopuolisia henkilöitä, on heille informoitava valokuvien tutkimuskäytöstä. Tutkimukseen osallistuvilta henkilöiltä ja heidän huoltajaltaan pyydetään kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen (liitteessä). Tutkimuksen päätyttyä on tarkoitus pitää myös valokuvanäyttely, jossa on tarkoitus hyödyntää nuorten ottamia valokuvia.

Pro gradu–tutkielmani valmistuttua syksyllä 2018, olen valmis kertomaan tutkimuksen tuloksista koululla ja käymään sitä läpi yhdessä tutkimukseen osallistuneiden nuorten kanssa. Samoin tutkimusta ja sen tuloksia voidaan hyödyntää koulun sekä Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden toiminnassa.

Jos ilmenee kysyttävää tutkimuksesta tai lupalomakkeesta, voit olla yhteydessä Pauliinaan.

Ystävällisesti,

Pauliina Lahtinen

nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriohjelma, Tampereen yliopisto

p. 044 0251826 pauliina_laht@hotmail.com

LIITE 2

SUOSTUMUSLOMAKE

12.2.2018

NIMI _____

Suostun siihen, että tutkimukseen ottamaani aineistoa (valokuvat) voidaan hyödyntää tutkimuksessa ja sen jälkeen toteutettavassa valokuvanäyttelyssä.

Keskusteluista tallennettu aineisto (ääni tai video) hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

_____ (osallistujan allekirjoitus)

Annan suostumukseni _____ (nuoren nimi)

osallistumiselle tutkimukseen sekä luvan esiintyä tutkimuskäyttöön otetuissa valokuvissa.

---

huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Mikäli teillä on kysyttävää tai haluatte lisätietoja tutkimuksen toteutuksesta, olettehan yhteyksissä tutkijaan!

Pauliina Lahtinen

p. 044 0251826